

Glasilo Mestne občine Ljubljana, letnik XXIV, številka 8, oktober 2019, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4
17 novih hibridnih
mestnih in 16
primestnih avtobusov

6-7
Dan za
varno mesto:
Mestni redarji

13-16
Muzeji in galerije
vabijo z novimi
razstavami

21
Dušan Merc

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Mestna občina Ljubljana s spletno aplikacijo »Nepremičnine MOL« (www.ljubljana.si/sl/nepremicnine-mol) omogoča vpogled v načrt prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti. Nepremičnine bodo naprodaj na javni dražbi. Cene so brez DDV.

PRODAMO

**1. zemljišče s parc. št. 96/11,
k. o. Kašelj, v izmeri 875 m²**

Izključna cena:
131.250 €

**2. zemljišče s parc. št. 673/12,
k. o. Gameljne, v izmeri 1106 m²,**

Izključna cena:
132.720 €

**3. zemljišče s parc. št. 1142/17,
k. o. Stanežiče, v izmeri 664 m²**

Izključna cena:
132.800 €

**4. zemljišče s parc. št. 1561/4,
k. o. 1770 Kašelj, v izmeri 630 m²**

Izključna cena:
94.500 €

**5. zemljišči s parc. št. 1225/3 in
1265/2, obe k. o. Stanežiče,
v skupni izmeri 744 m²**

Izključna cena:
148.800 €

**6. zemljišče s parc. št. 1676/6,
k. o. Dobrunje, v izmeri 457 m²**

Izključna cena:
114.250 €

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Jankovič ima **vsak prvi torek v mesecu dan odprtih vrat**, ko je v pritličju Mestne hiše, Mestni trg 1, **med 14. in 20. uro** osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani. Za pogovor se lahko prijavite po telefonu na Odsek za pobude meščanov, na telefonskih številkah **01/306 12 82 ali 01/306 10 65**.

OBIŠČITE NAS TUDI NA

**[www.facebook.com/
GlasiloLjubljana](https://www.facebook.com/GlasiloLjubljana)**

Ljubljana

17 novih hibridnih mestnih in 16 primestnih avtobusov	4
V Ljubljani se dogaja!	5
Dan za varno mesto	6

Ljubljana v zraku

Staro letališče Ljubljana	8
Dediščina kot kapital, ne ovira	8
Ptice so povsod okoli nas	11

Kultura

Razstav, da te kap	13
Ljubljanske glavce	14
Grajska vinoteka	16
S skupnim znanjem v napad nad krizo informacij	16
Odtis narave in človeka v nakitu	16
Robbov Narcis na Magistratu	17
Paradoksi, testosteron in svetloba	18
Zmago Modic (1953-2019), mestni slikar	18
Ko bo mrtva satira, bo umrl svet	19
26 občin Ljubljanske urbane regije skupaj za Ljubljano Evropsko prestolnico kulture 2025	20
Ljubljančan: Dušan Merc	21

Mesto literature

Stanka Golob	22
Peter Škerl: cikel Ljubljana, Primož	23

Otroci v mestu

Šolarji in prehrana	24
Cicuhci, dobrodošli v knjižnici!	25
Nedelce na Vodnikovih domačiji	25
Otroci kot vrhunski športniki	25

Mladi na sceni

Naj bo vsak dan dan duševnega zdravja	26
Obarvaj svoj korak – na poti do zvezd	27
Mesečni napovednik	27
Šole s ustvarjalnim duhom	28

Mestni študenti	29
-----------------	----

Šport

Razgibajmo Ljubljano	30
Za vsakogar je poskrbljeno	32
Navdušujejo v vodi in izven nje	33
Skozi dolino Drage na Golo	34

Okolje in družba

Skrbovin'ca	35
Tebi govorim, človek	36
Letos poleti smo bili Zunaj	37
S čisto roko izražam spoštovanje	37
Ob dnevu spomina na mrtve	38

Mestno zrcalo	39
Delo Mestnega sveta	40
Napovednik dogodkov v ČS	40
Ljubljanski vestnik	44
Nagraadni fotonatečaj	46
Meritve okolja	47

Fotografija na naslovnici

Portreti ljubljanskih fac: Dušan Merc, foto: Miha Fras

Fotografija na strani 3

Jelka Reichman, foto: Nik Rovani

“Ljubljana mi je dala ogromno.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj:
župan Zoran Jankovič.
Uredniški odbor: Marjan Sedmak (predsednik),
Urška Honzak, Ida Medved, mag. Verica Šenica Pavletič,
Lada Zei. Odgovorni urednik: dr. Uroš Grilc,
kontakt: 051/398 843,
glasilo.ljubljana@ljubljana.si.
Lektorica: Živa Čebulj,
Korektorica: Renata Vrčkovnik, Avtorica
logotipa: Petra Černe Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova: Miljenko Licul. Naslov uredništva: Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana. Tisk: Salomon d. o. o., Grafična priprava: Lupa design. Naklada: 126.000 izvodov.
Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

Spojena z mestom

Ljubljana! Skoraj bi z vzklikom dodala, kakor poje pesem: »O, sonce moje! Ljubljana moja!« Ni moja, in vendar jo tako čutim. To je moje mesto. Najlepše!

Nikoli nisem mogla vzljubiti ne velikih mest ne velikih blagovnic, ničesar ogromnega. Tudi velikanske stavbe me malone plašijo. Rada imam občutek domačnosti in sprejetosti. In tega občutka v Ljubljani nikoli ne izgubiš. To začutijo tudi številni obiskovalci in turisti, kot razberemo iz njihovih pohval Ljubljane – zelenega bisera.

Od prvega diha sem spojena z mestom. Tu sem odrasčala, spoznavala vse koticke, drobne lepote in očarljivosti tega mesta. Ni jih malo in vse so čudovite. Že sama lega je tako posrečena. Stare hiše in uličke se zaupljivo stiskajo k vznožju Grajskega griča. Blizu je čudoviti Golovec, kamor sem kot otrok s starimi starši hodila nabirat kostanj in gobe. In Ljubljanka, včasih prelepo zelena, po dežju pa blatno rjava reka. Zdaj po njej pluje toliko raznih čolničkov, ladij in vsega mogočega, da ne vem, kako to sprejemam.

Najlepše pa je vsekakor staro mesto jedro. Najpopolnejši barok. Stari in Mestni trg in naprej čez Tromostovje do Prešernovega spomenika. Potem po Miklošičevi cesti, kjer nastopi secesija v vsej svoji veličasti (Fabiani in Vurnik). Da ne govorim o arhitektu Jožetu Plečniku. Nihče si ne more predstavljati živilske tržnice brez Plečnikovih arkad, ki segajo do same rečne gladine. Prav tako ne brez Tromostovja, Narodne in univerzitetne knjižnice ali Križank, zaradi katerih včasih mesto imenujemo kar Plečnikova Ljubljana. Končno ima mesto po njegovi zaslugi tudi prelepe Žale, ki s svojo veličastnostjo in lepoto omilijo tesnobo poslednjega slovesa.

Z Ljubljano čutim nekakšen sestrski odnos. V osemdesetih letih življenja v tem mestu sva doživljali obe, Ljubljana in jaz, svoje viške in padce. Moji spomini sežejo daleč in čudim se, da so še vedno tako sveži. Najprej okupirana Ljubljana, žičnata ograja, španski jezdec, mimohod okupatorja v črnih srajcah. Potem zatemnitve, alarmi, policijske ure. Vseh drugih težav in odrekaj kot otrok niti nisem tako občutila. Imela sem mamo, vrt, kose na stari slivi in obilico domišljije. To je pa za majhnega otroka dovolj. Potem dan zmage, deveti maj! Veselje! Vkorakanje naše vojske v mesto.

Nato vpis v prvi razred. Prulska šola. Tam se je začela moja učenost. Prule, Žabjek, Špica, Opekarska cesta – spomini mojega zgodnjega otroštva. Potem selitev na Kongresni trg. Prešolali so me na takratno Vrtačo, kamor sem se po nekaj letih vrnila, saj je tamkajšnje prostore zasedla Akademija likovnih umetnosti. Študirati slikarstvo so bile moje sanje. In res sem bila uspešna na sprejemnem izpitu. Ta leta študija pri samih častitljivih profesorjih so bila nekaj najsrečnejšega v mojem življenju.

V Ljubljani sem spoznala tudi življenjskega sopotnika Marjana. Tu sva se poročila, tu sta se rodila otroka Dejan in Darja. Živelimo na Jenkovi ulici na Vodmatu. Bila so to dokaj srečna leta. Ker pa je bila hiša v načrtu podiranja (kar se vse do danes še ni zgodilo), sva začela graditi hišo v Dravljah. S posojili in pomočjo staršev smo se po desetih letih preselili. In zdaj imam že skoraj dvaintrideset let svoj dom v Dravljah. Seveda ni šlo vse tako gladko, kot se sliši in bere. Življenje spremlja tudi kup težav in preizkušenj. Kdo jih nima? Bilo je veliko odrekaj, potrpljenja, predvsem pa predanosti delu in ciljem.

Ljubljana mi je dala ogromno. Omogočila mi je študij in diplomu na tako želeni Akademiji. Pa tudi kasneje razvoj in afirmacijo pri Mladinski knjigi, s katero sem dolgo vrsto let zvesto in uspešno sodelovala. Sledila je vrsta manjših samostojnih razstav. Posebej sem bila vesela naročila za poslikavo pročelja nove pediatrične klinike. Skratka, mesto mi je ponudilo in dalo mnogo. In mislim, da sem svoji ljubljani Ljubljani to tudi delno povrnila. Hvala, Ljubljana!

O dragem, ljubem mestu pa še nekaj misli – naklonjenih, a tudi kritičnih. Ljubljana, še enkrat ljubljena. Mnogo pogreša moja nostalgijna duša. Predvsem tramvaj. In promenado z značilno slaščičarno Petriček. Tudi mnoge trgovinice v srcu mesta so mi bile ljube – pa jih ni več. Toda človek mora marsikaj sprejeti s pametjo: čas in življenje gresta naprej ne glede na stare spomine.

Med zelo prijetne novosti sodi vsekakor boljšak. Tu kaj starinskega in izvirnega najdejo prav take čudaške in čustvene osebe, kot sem sama. In tu srečuješ znanke, prijatelje, somišljenike, družine z otroki, psi, turiste pa tudi resne iskalce raritet.

Potem vzpenjača na Grad. Prelepa sprehajalna pot ob Ljubljanici. Prelepa rešitev v samem središču med Zvezdo in Pošto. Pa namenskost Kongresnega trga, pa kavalirji – stajen prevoz za starejše. Pa domiselne rešitve, za katerimi stoji ljubljanski župan gospod Jankovič s svojo ekipo. Celo tisti, ki gospoda župana ne sprejemajo najbolje, ne morejo zanikati mnogih izboljšav, ki so nastale v času njegovega županovanja. Končno pa si upam trditi sledeče: kdor ustvarja, je vedno lahko tarča kritike, upravičene ali krivične.

Jasno, da z vsem srcem spremljam utrip in razvoj Ljubljane. Postaja bolj odprta, bolj svetovljanska. Širi se in razvija v vseh mogočih smereh. Zato mislim, da si Ljubljana, kakršna je sedaj, zasluži še eno močno in drzno operacijo, verjetno tudi precej drago: železniško in še posebej avtobusno postajo. Vesela bi bila tudi, če bi na novo zaživela oba podhoda, in sicer podhod pod Ajdovščino in pod Maximarketom. Oba sta bila zamišljena zelo lepo, potem pa sta utonila v opustelost in temačnost.

Za konec pa še o grafitih – packarijah na pročeljih hiš in zidov. Tega moj estetski čut ne more nikakor sprejeti. Za zabavo uničevati lepoto stavb in drugih objektov!

To je nekaj mojih misli, stare meščanke Ljubljane. Vendar kljub vsemu zaključujem svoj prispevek s Cankarjevimi besedami: »Vse blagoslove tebi, Ljubljana!«

Jelka Reichman, častna meščanka mesta Ljubljana

Predstavili smo nove, okolju prijazne avtobuse LPP in novega električnega Kavalirja.

Kongresni trg je oživel s plesom okoli tri tisoč otrok iz ljubljanskih vrtcev, osnovnih in srednjih šol na dogodku »Diham ples«.

17 novih hibridnih mestnih in 16 primestnih avtobusov

*Evropski teden mobilnosti
uspešno širi sporočilo o
pomenu trajnostne mobilnosti*

Vita Kontić Bezjak, Mestna občina Ljubljana, foto: **Nik Rovanič**

Ne preseneča, da je vremenska napoved najbolj množično spremljana medijska vsebina, saj smo od vremena precej odvisni, sploh kadar načrtujemo kompleksne dogodke, ki jih lahko slabe vremenske razmere izničijo v sekundi: že rahel dež, ki ga sicer premagujemo z dežniki ali pelerinami, lahko uniči večmesečni trud. Tako vsako leto ob organizaciji Evropskega tedna mobilnosti, največje mednarodne kampanje za spodbujanje trajnostne mobilnosti, gledamo v nebo.

Predstavljajte si: vse je pripravljeno, program dovršen, izvajalci so v nizkem štartu, stojnice postavljene, elektrika napeljana, glasbeni in plesni nastopi izpopolnjeni, servisne storitve naročene ... Samo še vreme čakamo. Grizemo nohte, optimistično buljimo v vremenarske aplikacije, osvežujemo radarske slike padavin, te pa kažejo le premike velikih rdečih oblakov v našo smer. Postane jasno, da dogodka ne bomo mogli izvesti po načrtih, sodelujoči bi bili namreč premočeni, stiskali bi se pod strehami stojnic, plakati bi se namočili, ozvočenje bi skupaj z vodo predstavljalo veliko nevarnost, povrhu vsega pa še nobenega obiskovalca ne bi bilo. »Koliko truda zaman. Kakšna škoda,« potožimo. Na koncu dogodek odpovemo.

To je zgodba številnih dosedanjih tednov mobilnosti v Mestni občini Ljubljana, ki potekajo vsako leto od 16. do 22. septembra. Datum je postavila Evropska komisija in je nepremostljiv, kar pomeni, da smo prepuščeni na milost in nemilost muham gospoda Vremena. Letos nas je po dolgem času »ubogal«, in tako nam je

uspelo izvesti vseh 48 dnevnih dogodkov, 17 celotredenskih aktivnosti in 13 trajnih ukrepov. Najbolj pa nas je razveselilo, ko smo ob sončnem vremenu in sorodnem razpoloženju uspešno uresničili načrte za ulični festival »Mesto brez avtomobila«, ki je v soboto, 21. septembra, potekal na delu Slovenske ceste med Šubičevo ulico in Aškerčevo cesto, ki smo ga zaprli za motorni promet. Na cesti se je z različnimi dejavnostmi predstavilo približno 40 organizacij, društev, zvez, zavodov in podjetij. Obiskovalci so lahko tekmovali v dirkah s poganjalčki, kolesi in peš, preizkusili so razne simulatorje, si ogledali zbirko zanimivih prevoznih sredstev, pridobili informacije o trajnostni mobilnosti in aktivnostih za izboljšanje zdravja in počutja, spremljali plesne in glasbene nastope ter izvedeli marsikaj poučnega.

»Zelena« vozila so si lahko ogledali na že uveljavljenem dogodku »ECMeet – srečanje ekoloških vozil in predstavitev tehnologij« na Kongresnem trgu, kjer je sodelovalo več kot 30 ponudnikov do okolja prijaznejših rešitev in storitev na področju mobilnosti. Posebno pozornost

smo namenili novim pridobitvam Ljubljanskega potniškega prometa. V okviru festivala je župan Zoran Jankovič na predstavitveno vožnjo po mestu pospremil nove, okolju prijazne avtobuse Ljubljanskega potniškega prometa: 17 hibridnih mestnih avtobusov mercedes-benz citaro NGT hybrid, 3 primestne avtobuse setra multiclass S 419 UL in 13 primestnih avtobusov iveco crossway line ter še enega električnega Kavalirja.

Vse to bi bilo precej okrnjeno ali pa najverjetneje odpovedano, če nas ne bi grelo pozno poletno sonce. Toda vremenske razmere ne bi smele biti ovira za to, da se na pot odpravite peš ali s kolesom – kajti, saj veste, kaj pravijo podporniki aktivne trajnostne mobilnosti: »Ni neprimernega vremena za to, so le neprimerna oblačila in oprema.«

Ljubljana je postala prvo mesto na svetu z mobilnimi Unicefovimi varnimi točkami. Otroci bodo lahko pomoč v stiski odslej poiskali tudi na vseh avtobusih Ljubljanskega potniškega prometa. S tem bo za otroke pot v šolo prijetna in varnejša vse leto.

V Ljubljani se dogaja!

dr. Uroš Grilc

Foto: Nik Rovani

Kongresni trg je zadnji dan v septembru vihral od navdušenja nad uspehi naših športnikov in slavil: svetovno prvakinja kajakašica Evo Terčelj, svetovnega prvaka kajakaša Nejca Žnidarčiča in tretjeuvrščenega kanuista Luko Božiča, vrhunska kolesarja Primoža Rogliča in Tadeja Pogacarja ter srebrne odbojkarje pod vodstvom kapetana Tineta Urnauta. Čestitamo in se veselimo novih uspehov!

Foto: Nik Rovani

Septembra je minilo 100 let od začetkov waldorfske pedagogike. V Ljubljani Waldorfska šola obstaja od leta 1992, njen direktor Iztok Kordiš pa je iz rok župana Zorana Jankovića prejel priznanje mesta za prispevek šole k razvoju šolstva v prestolnici.

Foto: Nik Rovani

Ljubljanski grad je odslej dostopen še z enega izhodišča. Z ureditvijo betonskega stopnišča – pešpoti od Krekovega trga do ulice Na Stolbi se je zaključila prva faza urejanja območja ulice Na Stolbi.

Foto: Dunja Wedam

Na pobudo meščana so bila na obeh straneh podhoda, ki povezuje park Tivoli s Cankarjevo cesto, nameščena ogledala. Večja varnost pešcev in kolesarjev v urbanem okolju zahteva vedno nove in inovativne rešitve!

Foto: Nik Rovani

Plezalni center Ljubljana je močno razširil svojo ponudbo, saj se odslej lahko pohvali tudi z veliko zunanjo plezalno steno. Plezanje je tudi po zaslugi izjemnih uspehov slovenskih plezalk in plezalcev zelo priljubljen šport za vse generacije, zato je ta pridobitev izredno dobrodošla!

Foto: arhiv ZOO

Morska leva Kalle in Jip, dolgoletna prebivalca Živalskega vrta Ljubljana, sta zadnjo avgustovsko soboto dobila najlepše možno darilo: ponovno sta lahko zaplavala v obnovljenem bazenu. V hodniku za podvodno opazovanje pa so obiskovalcem odslej na voljo dodatne vsebine o teh zanimivih bitjih.

Dan za varno mesto

Staša Bizjak, foto: Dunja Wedam

Na kaj najprej pomislite, ko vidite mestno redarko ali redarja? Najbrž na osebo, ki nam bo napisala kazen in nam pokvarila dan. Pa je to res?

Poslanstvo redarjev ni pisanje glob in spravljanje ljudi v slabo voljo, pač pa zagotavljanje varnega in kakovostnega življenja prebivalcev in obiskovalcev.

Poznate družbeno odgovorno kampanjo »Človek, čuvaj svoje mesto«? Ali veste, kaj je njen namen? Saj že samo ime pove. Vsi si želimo bivati v varnem, čistem in prijaznem okolju. Za doseg

tega pa mora prispevati vsak. Jaz kot priseljenka, stari Ljubljancani, zaposleni, ki se pripeljejo v mesto, ter nenazadnje tudi turisti, ki pridejo k nam le za en dan. Ekipa Mestnega redarstva zagotavlja varno in kakovostno

življenje prebivalcev in obiskovalcev Ljubljane. Skrbi za varen in neoviran promet, varuje javno premoženje ter vzdržuje javni red in mir. To je njihovo poslanstvo. Naše mesto je letos v okviru 10. mednarodne konference

Mestno redarstvo danes in jutri

Roman Fortuna, vodja Mestnega redarstva

Med dolgoročnimi cilji bi izpostavil preventivo, saj nas javnost čedalje bolj prepozna kot enakovrednega partnerja pri sobivanju. Hkrati bomo dvignili našo prepoznavnost oz. reprezentativnost v družbi z novo medijsko kampanjo, s sodelovanjem v evropskih projektih ter z organizacijo mednarodne konference evropskih mestnih policij v prihodnjem letu. Želimo si kadrovske in strokovne okrepitve ter zakonske podlage, ki bi nam omogočile učinkovitejše delo in prehod iz Mestnega redarstva v

sodobno mestno policijo po vzoru razvitih evropskih mest.

Letošnji cilji so menjava že dotrajanih vozil, uspešni in varni prvonovembrski prazniki, kar najbolj tekoč promet v okolici Žal ter miren december za vse. Želimo si, da bi praznični december minil kar najbolj mirno, tako kot zadnjih nekaj let. Eden od ciljev je ohraniti Ljubljano kot najlepše pa tudi najvarnejše mesto na svetu.

Mestno redarstvo, Proletarska 1, Ljubljana, glavna.pisarna@ljubljana.si 01 306 16 20

Dnevi korporativne varnosti že tretjič prejelo nagrado slovenska velika nagrada varnosti (Slovenian Grand Security Award) v kategoriji najbolj varno mesto. Takšne nagrade ne pridejo same od sebe. »Nagrada nas zavezuje, da nadaljujemo naše aktivnosti, ki lahko bistveno pripomorejo k višji stopnji varnosti meščank in meščanov ter zagotavljajo varno življenjsko okolje, pri čemer je pomembno predvsem ozaveščanje, izobraževanje in povezovanje prebivalcev, da se aktivno pridružijo in sodelujejo pri preprečevanju kriminalitete na lokalnem nivoju,« pove vodja Mestnega redarstva Roman Fortuna.

Opažene problematike in prijave

Na Mestnem redarstvu je trenutno zaposlenih sedeminpetdeset redarjev, od tega jih je sedemintrideset uniformiranih. Uniformo nosi tudi osem žensk. Morda ste že slišali za Nežo Kunej, ki je s kolegom Luko Maroltom nastopila na Instagramu Mestne občine Ljubljana pod zavihkom Mestno redarstvo. S konkretnimi primeri sta predstavila svoj poklic. »Velik del našega dela zajema odzivanje na vprašanja in pobude občanov, ki jih je ogromno,« pove Neža, ki ne skriva, da se najbolj razveselijo pohval. Mnogo prijav dobijo glede motečega in ponavljajočega se nepravilnega parkiranja, in za večino izdanih obvestil o prekršku je podana prijava. Pove še, da na redarstvo dobivajo tudi vprašanja glede kršitev javnega reda in miru: »Naše delo v vse večjem obsegu zajema obravnavo kršitev Zakona o varstvu javnega reda in miru iz naših pristojnosti, kot so grafitiranje, vandalizem, nedostojno vedenje ali vsiljivo beračenje.« Odzivajo se tudi na prijave zapuščenih vozil, ki zavzemajo še kako prepotreben prostor na parkiriščih. Skratka, mestni redarji zelo malo nadzorov opravljajo samoiniciativno, saj jih na lokacije večinoma usmerijo na podlagi prijav in problematik, ki so jih opazili meščani.

Namig: Seznam lokacij, na katerih je grafitiranje dovoljeno: www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/javne-povrsine-in-utrip-mesta/skrb-za-mesto-in-mescane/

Pravila z razlogom

»V Mestnem redarstvu se v veliki meri posvečamo preventivi. Pripravili smo novo komunikacijsko akcijo, ki je usmerjena v obveščanje javnosti na humoren način. S tem se poskušamo še bolj približati ljudem in odpreti zavedanje, da so pravila z razlogom,« pove mestni redar Goran Soroscy, ki to delo opravlja že dvanajst let. Je tudi vodja četrtnega okoliša Ljubljana vzhod. »Na terenu opažam, da je veliko sosedov med seboj v slabih odnosih. Redarji med njimi pogosto delujemo kot mediatorji. S spirtima stranema se pogovorimo in skupaj skušamo najti pozitiven razplet. Bralkam in bralcem

polagam na srce, da se zazrejo vase. Veliko konfliktov se ne bi zgodilo, če bi ljudje prej premislili in si vzeli čas ter se mirno pogovorili s sosedom.«

Namig: Pobudo lahko vnesete na spletni strani Servis pobude občanov <https://pobude.ljubljana.si>.

Še nekaj dejstev

Plača mestnega redarja ni odvisna od višine izdanih glob oziroma količine prekrškov. Denar iz naslova glob gre v skupni proračun Mestne občine Ljubljana in Mestno redarstvo z njim ne razpolaga. Prihodki iz naslova glob in stroškov postopka so lani znašali približno 3.800.000 evrov, v letu 2014 pa približno 4.300.000 evrov.

Mestno redarstvo aktivno sodeluje v mednarodnem projektu PERICLES. Mestna občina Ljubljana bo med letoma 2019 in 2021 pridobila okoli 800.000 evrov sredstev, ki bodo porabljena za infrastrukturo z namenom povečanja varnosti v našem mestu.

Kot zanimivost

Zgodovina lokalne varnostne strukture na območju Republike Slovenije sega v leto 1850, ko je Ljubljana postala sedež mestnega glavarstva, ki je imelo pristojnosti nad mestnim in obmestnim okolišem, hkrati pa nekaj pravic in dolžnosti tudi do vseh političnih oblasti na Kranjskem.

Danes je Mestno redarstvo sestavljeno iz treh odsekov: za prekrškovne finance in tehnično poslovanje, za redarstvo ter za prekrškovni postopek.

Na kratko o Mestnem redarstvu

- Ob prometnih konicah urejajo promet.
- Poleg koles uporabljajo tudi vozila na električni pogon ali na stisnjen zemeljski plin ter s tem prispevajo za čistejše ozračje.
- Vsi redarji so usposobljeni za nudenje prve pomoči. Velikokrat so prvi na kraju nesreče in prvi nudijo pomoč. Vsa vozila so opremljena z defibrilatorjem. Pomagajo tudi v primeru požarov.
- Dnevno izvajajo nadzore mestnega središča v mešanih patruljah redar – policist.
- Mestno redarstvo uporablja nov slogan: VARNOST – PROMET – SKUPNOST
- Že nekaj časa deluje sistem plačevanja parkirnine s storitvijo SMS. Toda s parkirnimi mesti, na katerih je potrebno plačilo parkirnine, torej z belimi conami, upravlja Javno podjetje Ljubljanska parkirišča in tržnice. Mestno redarstvo torej ne upravlja s sistemom »Urbana SMS parking«. Imajo sicer zakonsko podlago za ukrepanje na tovrstnih parkiriščih, vendar nadzore trenutno izvajajo zaposleni omenjenega javnega podjetja.

V letu 2018 so na Mestnem redarstvu obravnavali kar **790** prijav zapuščenih vozil. Leta 2018 je bilo z radarjem opravljeno **11.349** ur meritev hitrosti. Največja izmerjena hitrost v lanskem letu je bila **135** km/h, s čimer je voznik prekorachil dovoljeno hitrost za **75** km/h.

Prosimo voznike, da med potjo vso pozornost posvetite vožnji in upoštevate znake policistov ali redarjev v križiščih.

Poskrbite, da odslužena vozila oddate v ustrezno razgradnjo.

STARO LETALIŠČE LJUBLJANA

Semira Osmanagić, Oddelek za kulturo

Premiki, sploh na področju tehnološkega razvoja, so bili v dvajsetem stoletju stalnica. Prvo uspešno skonstruirano letalo bratov Wright je poletelo leta 1903, prvo letališče pa je zaživel v Angliji malo kasneje, leta 1928. In prav tistega leta je bila sprejeta tudi odločitev o gradnji prvega civilnega letališča v Sloveniji.

Ljubljsko letališče je bilo odprto 20. avgusta 1933 na današnji Letališki cesti v Ljubljani. Vzpostavilo je redni letalski promet med Ljubljano in Zagrebom že dan po otvoritvi in z aktivnim letalskim prometom delovalo vse do leta 1963, kasneje pa ostalo športno letališče.

Sedaj imamo priložnost, da delček te zgodovine prvega letališča v Ljubljani končno tudi okusimo.

Letos odprta prenovljena letališka stavba s stolpom na Letališki cesti v Ljubljani na območju BTC ni le kulturno-zgodovinskega pomena, saj nosi s seboj veliko nostalgije, spominov na čase, ko so Ljubljančani in Ljubljančanke lahko občudovali jeklene ptice v njihovem elementu. A ponosni moramo biti tudi sedaj, saj je s prvim javno-zasebnim partnerstvom na področju kulturne dediščine v Ljubljani zaživel območje, ki s svojo zgodovinsko postavitevjo v nekdanjem letališkem stolpu ponuja odličen vpogled v zgodovino teh objektov. Nad strokovnostjo obnove je bdel Muzej in galerije mesta Ljubljane. Tudi nekdanja letališka stavba ohranja spomin na čase, od katerih sploh še ni preteklo veliko vode, skupaj z otroškim igriščem na temo letalstva. Jeseni BTC, d. d., kot upravitelj območja skupaj s partnerji začne izvajati program delavnic in dogodkov, ki se navezuje na letalstvo. Tako je z obnovo nekdanjega prvega slovenskega letališča uresničenih veliko sodelovanj, rezultati pa so in bodo namenjeni širokemu občinstvu. Okusite delček zgodovine letalstva na slovenskih tleh!

Dediščina kot Obujeno ljubljansko letališče

dr. David Petelin

Ob robu največjega ljubljanskega nakupovalnega središča BTC-ja je kot feniks iz ruševin ob Letališki cesti iz desetletij spominske pozabe in zanemarjenosti vstalo prenovljeno prvo civilno ljubljansko letališče. Zgledno urejen in spodobno prerojen kompleks, po katerem je bližnja cesta tudi dobila ime, vabi od letošnjega poletja obiskovalce v kavarno v nekdanjo letališko stavbo, ki se razprostira na ogromnih 600 kvadratnih metrih in navdušuje s prijetnim zunanjim ozelenjenim vrtom z igrali ter muzejsko razstavo v kontrolnem stolpu.

Obnova enega pomembnejših mestnih infrastrukturnih objektov priča o zavedanju, da je ohranjanje kulturne dediščine vrednota sama po sebi, saj le z obnavljanjem materialnih ostankov gradimo lokalne identifikacijske točke, ki jih kot meščani potrebujemo, s tem pa krepimo pozitivno mestno samozavest in ponos. Primerna revitalizirana grajena zapuščina, bogato obarvana letalska zgodovina in nove vsebine privabljajo goste, ki na novo oživljajo ter osmišljajo prostor tudi za prihodnost.

Muzejska razstava v kontrolnem stolpu

Večina Ljubljančank in Ljubljančanov je namreč prepričana, da je edino pravo ljubljansko letališče tisto pri Brniku, ki pa je po nastanku kasnejše. Če želimo več izvedeti o zgodovini ljubljanskega letalstva in mestnih letališč, ki so svojo lokacijo skozi preteklost spreminjala in soustvarjala mestno podobo, se moramo povzpeti v prvo nadstropje nekdanjega kontrolnega stolpa. Tam domuje muzejska razstava, ki jo je skrbno pripravil Mestni muzej Ljubljana pod taktirko kustosa dr. Blaža Vurnika. Privlačno postavljeni razstavni panoji nas že na prvi pogled privabljajo s posebej izbranimi fotografijami, opozorijo pa nas tudi na slovenske zimzelene klasike, ki so uporabile nekdanje letališče Moste za filmsko kuliso. Prav člani ljubljanskega aerokluba so leta 1952 pomagali pri

Foto: Mestni muzej Ljubljana, MGML

Letala na letališču v Polju, v ozadju hangar vojnega letalstva

snemanju letalskih in padalskih prizorov za film Vesna. Še danes stoji v neposredni bližini drevo, v katero se je glavna igralka zapletla ob pristanku s padalom.

Leta 1855 v zraku baloni, leta 1903 človek

V Ljubljani so leta 1855 meščani prvič doživeli in videli leteče naprave, ki so »premagale« fizikalne zakone in se povzpele med oblake. 29. aprila tistega leta je neki Lindner na Rožniku organiziral tekmovanje balonov s toplim zrakom, prireditve pa so pospremili z godbo. Na prvega človeka, ki se je povzdignil v višino, pa so morali Ljubljančani počakati še pol stoletja, vse do junijske nedelje 1903, ko se je iz kolesarskega dirkališča ob robu tivolskega parka s pomočjo balona v višino pognal Jan Plaček. Pogumni Čeh je za vse obiskovalce, ki so kupili vstopnico, napovedal celo skok, ki pa se je zaradi prenizke višine končal precej klavrno z večmesečnim okrevanjem v ljubljanski bolnišnici, saj se padalo ni utegnilo odpreti. Prav tako je junija sedem let kasneje prvič nad Ljubljano s poskoki »poletelo« letalo, ki je prineslo obiskovalcem le razočaranje, organizatorju pa finančno izgubo. Bolje kot pilotu Albertu Lettisu iz Pulja je 10 dni kasneje uspelo rojaku Jeanu Vidmarju iz Trsta, ki je izvedel prvi pravi vzlet z letalom v Ljubljani.

kapital, ne ovira

Kraljevine Jugoslavije »Major Joža Zupančič«, okoli 1940

Od vojaških letališč do Aerokluba Ljubljana

Vihra prve svetovne vojne je v bližnjo okolico mesta prinesla nekaj improviziranih letališč (Šiška, Fužine, Polje), ki jih je cesarsko-kraljeva vojska uporabljala za vzlete in pristanke vojaških letal. Nad Ljubljano so z bližnje soške fronte večkrat prihrumela italijanska izvidniška letala, dvakrat pa so Italijani celo bombardirali mesto. Kot ljubljanska zanimivost je bila še dolga leta po končani vojni na ogled neeksplozirana bomba v eni izmed trgovinskih izložbenih vitrin. Po koncu velike vojne so slovenski piloti ustanovili letalsko stotnijo z več deset operativnimi letali, po zgledu drugih evropskih mest pa so letalci, tehnično izobraženi in drugi navdušenci tudi v Ljubljani v Mestnem domu 21. decembra 1923 slovesno ustanovili Aeroklub Ljubljana, ki obstaja še danes. Med soustanovitelji je bil tudi znameniti inženir Stanko Bloudek, ki je pred vojno za avstrijsko vlado razvijal celo neuresničeni helikopter s šestimi kraki, po njej pa več uspešno konstruiranih letal (Sraka, Lojze). Ko se je leta 1934 na mitingu v Zagrebu pilot z Lojzetom smrtno ponesrečil, se je Bloudek odpovedal nadaljnji gradnji letal.

Pokrovitelj letalstva princ Karađorđević

Pobudniki za ustanovitev tovrstnega kluba, predvsem kraljeva vojska in domači gospodarstveniki, so se zavedali,

da je letalski promet prihodnost. Po zgledu drugih jugoslovanskih mest je bila leta 1927 ustanovljena še slovenska podružnica aerokluba Naša krila pod vodstvom princa Pavla Karađorđevića, novi klub pa je istega leta organiziral še prvi letalski miting v Ljubljani, ki je potekal na stezi na vojaškem vadišču pri Fužinah. Ljubljanski aeroklub je imel sprva vežbališče za letenje z jadralnimi letali pri Novi vasi na Blokah, letališče za motorna

“ Pri snemanju letalskih in padalskih prizorov za film Vesna so pomagali člani ljubljanskega aerokluba.

letala pa v Šiški, v trikotniku železniških prog pri sedanjem Litostroju. To letališče je delovalo kot vojaško letališče vse do leta 1924, nato pa do leta 1933 kot športno letališče. Šišensko letališče se ravno zaradi železniških preprek ni moglo primerno širiti in posledično tudi ne vključiti v civilni promet, ki je bil v tridesetih letih že močno razvit.

Vzpon potniškega letalskega prometa

Letalstvo je v tem obdobju doživelo velik razmah, konjiček za bogate in avanturiste

so počasi spodrivala komercialna medmestna udobna potniška letala, ki so zlagoma zamenjavala majhna letala iz lesa in platna. Jugoslovanska in srednjeevropska mesta so se že v drugi polovici dvajsetih let začela povezovati z rednimi letalskimi linijami ter grajenimi civilnimi letališči z vso infrastrukturo. Prva je stekla že leta 1928 med Beogradom in Zagrebom, do leta 1930 so letala jugoslovanske družbe Aeroput letela čez Skopje v Solun, iz Beograda čez Zagreb in Gradec na Dunaj, povezave pa so bile vzpostavljene tudi s Sarajevom, Podgorico in Sušakom. Temu trendu je z nekajletno zamudo želela slediti tudi Ljubljana. Prvi pomembnejši korak v to smer je bil storjen z nakupom letala, ki so ga poimenovali »Ljubljana«. Letalo mestnega aerokluba je vse do leta 1932 opravljalo popularne promocijske in kratke potniške polete. Ambicije glavnega mesta Dravske banovine pa so stopile še korak dlje. Prelomnega leta 1933, ko je po velemestnem značaju hrepeneča Ljubljana z Nebotičnikom stopila v višave, je dobila tudi svoje letališče.

Letališče Polje – prvo slovensko civilno letališče

Prvo pobudo za letališče so podali že leta 1928 predstavniki ljubljanske Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, ljubljanskega velesejma, aerokluba in vojske. Za najprimernejše mesto so izbrali vojaško

Foto: Mestni muzej Ljubljana, MGML

Pred letalom Bloudek XV-Lojze stojita konstruktor Stanko Bloudek (levo) in predsednik ljubljanskega aerokluba Rado Hribar.

vežbališče v Polju. Za ureditev primerne steze je bilo treba natančno odmeriti zemljišče, pridobiti ogromna finančna sredstva za odkup okoliških parcel, zgraditi objekte za letala in potnike ter zgraditi novo cesto med mestom in letališčem. Šele pomoč države in Mestne občine Ljubljanske je obrodila sadove. Beograjsko finančno ministrstvo je marca 1933 odobrilo 960.000 dinarjev za gradnjo, da pa bi letala nemoteno vzletala in pristajala, je občina vzela v najem 50 hektarjev širok nižinski pas zasebnih okoliških zemljišč za nadaljnjih 30 let.

Slavnostna otvoritev z mitingom

Maja 1928 so vojaški inženirji zemljišče zakoličili in začeli graditi objekte. Načrt za letališče je zrisal ruski begunec in arhitekt Juri Nikolajevič Šreter, izgradnjo so izvajale vojaške letalske oblasti. Obsegalo je 800 m dolgo in 60 m široko travnato stezo, dva hangarja za aeroklub in vojno letalstvo s skupno površino 600 kvadratnih metrov ter glavno letališko poslopje. Urejeno je bilo tudi električno omrežje. 20. avgusta 1933 je letališče v Polju (oziroma v Mostah) slavnostno odprl za promet ljubljanski župan dr. Dinko Puc. Sledil je veličasten miting s prikazi formacijskega letenja, zračnega bojevanja, akrobacijami, skakanjem s padali, prav tako pa so lahko poleteli tudi številni obiskovalci otvoritve. O tem so poročali tudi vsi tedanji slovenski časopisi. Že takoj naslednji dan je stekla redna letalska povezava med Ljubljano in Zagrebom, 1. septembra pa še s Sušakom. Kasneje so dogradili še 900-metrsko cesto, ki se je povezala z obstoječo Šmartinsko cesto, glavno letališko poslopje s čakalnico in restavracijo ter dve travnati stezi.

V prvi nesreči šest mrtvih

Letališče je bilo tri desetletja osrednje slovensko letališče. Redni promet je potekal tudi preko Zagreba v Beograd. Leta 1934 je bila uvedena povezava s Celovcem, dve leti kasneje z Dunajem, leta 1938 pa neposredno z Beogradom. Potniki so karte kupovali v Ljubljani, od tam pa jih je peljal poseben avtobus. Že 12. septembra 1933

se je zgodila tudi prva nesreča civilnega letalstva. Po dobri minuti leta se je letalo zrušilo pri današnji psihiatrični bolnišnici, umrlo pa je šest potnikov. Na začetku druge svetovne vojne na Slovenskem je bilo letališče bombardirano, med vojno pa sta ga uporabljala tako italijanski kot nemški okupator.

Travnato letališče postane pretesno

V socialističnem obdobju je bila na letališču poleg civilnih letal nastanjena še vojaška šolska eskadrilja, zaradi močnega hrupa in nočnih vaj pa so leta 1954 vojaška letala preselili v Pulj in Brežice. V povojnem času je bilo letališče sredi travnikov deležno več prenov in dograditev: leta 1954 nova letališka zgradba, ki jo je upravljal Jugoslovanski aerotransport, in hangar, leta 1960 pa je bil zgrajen še dvonadstropni kontrolni stolp. Ob koncih tedna je kompleks služil tudi kot prijetna izletniška

“ Ob koncih tedna so se ob travnati pristajalni stezi zbirale številne družine z otroki in opazovale letalce.

točka, kjer so se ob travnati pristajalni stezi, ki je potekala vzporedno z današnjo Letališko cesto, zbirale številne družine z otroki in opazovale letalce. Na voljo pa je bila tudi gostinska ponudba. Staro letališče je v potniškem prometu delovalo do leta 1963, ko so dokončno preusmerili ves letalski promet na novo letališče na Brniku.

Novo letališče Brnik

Zaradi izrednega razvoja letalstva po drugi svetovni vojni je bilo letališče v Polju vse manj primerno za nove vrste civilnih letal, ki so za dolete potrebovala daljšo in asfaltirano stezo. Že leta 1948 je bila zaradi prostorskih omejitev in modernizacije letalskega prometa sprejeta odločitev o preselitvi letališča na Spodnji Brnik,

k vasi pri Kranju. Štiri leta kasneje je slovenska vlada sicer imenovala komisijo za izgradnjo novega letališča, vendar je projekt zaradi pomanjkanja sredstev skorajda desetletje miroval, dokler se ni leta 1961 v gradnjo vključil Mestni svet Ljubljane, ki je ustanovil samostojno aerodromsko podjetje »Ljubljana-Brnik v izgradnji«, ki je tudi obnovil letališče v Polju.

Slovenski prevoznik Adria Aviopromet

Leta 1962 je bilo staro letališče na robu zmogljivosti, samo do 7. oktobra je na njem pristalo kar 781 letal, in sicer 197 letal DC-3, 18 vojnih, 59 IS SR Slovenije, 6 tujih in 428 letal Letalske zveze Jugoslavije. Naslednje leto je bila v prvi fazi izgradnje na Brniku zgrajena 3.000 metrov dolga vzletno-pristajalna tlakovana steza, skupaj z objekti za obratovanje letališča. Otvoritev novega sodobnega letališča pa je bila na božični večer 24. decembra 1963, ko je pristalo prvo potniško letalo Douglas DC-6B. Redni promet je odprl JAT 9. januarja 1964, ko je na letališču dobil tehnično bazo tudi slovenski prevoznik Adria Aviopromet. Ob odprtju je imelo letališče 49 zaposlenih. Prvo leto je prepeljalo 78.000 potnikov in 88 ton tovora. Leta 1965 je uporabljalo letališče že 15 tujih družb, naslednje leto pa 26.

Konec starega letališča

Moščansko letališče je po letu 1963 ostalo v uporabi za Aeroklub Ljubljana, ki ga je razvijalo kot športno letališče z jadralnimi in motornimi letali. V povojni Ljubljani so skoraj 20 let proizvajali manjša športna letala (1946 tovarna Letov, 1956 tovarna Libis). Od petdesetih let 20. stoletja se je med Šmartinsko cesto in letališčem intenzivno širila industrijska cona, leta 1979 pa so letališče dokončno ukinili. Po ukinitvi letalske dejavnosti so začeli letališki objekti propadati. V stolp se je naselila družina, hangar in prostore letališke stavbe pa je takratna Občina Moste-Polje oddajala sosednji tovarni, ki jih je uporabljala kot skladišče. Hangar je bil po letu 1990 prenovljen pod spomeniško-

varstvenim nadzorom in spremenjen v prodajni salon avtomobilov.

Obnova starega letališča

Mestna občina Ljubljana je Staro letališče Ljubljana leta 1994 začasno razglasila za tehniški spomenik, leta 2011 pa mu je Mestni svet podelil stalni status kulturnega spomenika lokalnega pomena zaradi zgodovinskih, tehniških, urbanističnih, arhitekturnih, likovnih in krajinskih vrednot. Vse od leta 2013 se je občina trudila primerno prenoviti kompleks z javno-zasebnim partnerstvom. Projekt je predvideval obnovo nekdanje letališke stavbe in kontrolnega stolpa, ureditev okolice in zelenic z ureditvijo tematskega otroškega igrišča, postavitvijo javnih plastik in predstavitvijo letalstva na zunanjih površinah. V letališki stavbi je bila zamišljena restavracija s slaščičarno, v kontrolnem stolpu pa v sodelovanju z Muzejem in galerijami mesta Ljubljane na ogled zbirka o zgodovini slovenskega letalstva in letališča Moste. Razlika med tem območjem in drugimi sprostitvenimi lokali v okviru BTC naj bi bila višja kakovost ponudbe in doslednost ter višja kakovostna raven tematskega oblikovanja in zasnove aktivnosti.

Javno-zasebno partnerstvo

Prenova prvega stalnega slovenskega letališča v letih 2018 in 2019 je eden izmed mnogih uspešno izpeljanih projektov župana Zorana Jankovića in Mestne uprave, ki je bil izveden v okviru javno-zasebnega partnerstva z družbo BTC po modelu koncesije (26 let). Po izvirni podobi ga je obnovila družba BTC v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana, za njegove nove vsebine pa so poskrbeli Kavarna Cacao ter Muzeji in galerije mesta Ljubljana. Skupen projekt tako dokazuje možnost zglednega sodelovanja zasebnega kapitala in javnega interesa, prav tako pa lahko služi tudi kot zgled za vse prihodnje tovrstne ljubljanske podvige tudi na področju kulturne dediščine.

Ptice so povsod okoli nas

Zakaj je pomembno, da v mestu živijo ptice?

Tilen Basle, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

Foto: Eva Horvat

Pticam lahko na zelenih površinah mesta pomagamo tudi z gnezdilnicami, ki so običajno namenjene manjšim pticam pevkam. V Ljubljani ste jih morda zasledili v parku Tivoli ali na katerem od trgov. V njih najpogosteje gnezdijo velika sinica, plavček ali brglez.

Ptice živijo v skoraj vseh življenjskih okoljih, ki si jih lahko zamislimo, vendar so nam po navadi najbližje tiste, ki si z nami delijo urbani dom. Golobi, vrabci, vrane in lastovke so zagotovo med bolj poznanimi; za nekatere opomnik, da je narava vse okoli nas, za druge pa nadloga. Pa so res ali jih samo ne poznamo?

Na prvi pogled se nam morda zdi malce nenavadno, toda urbana okolja premorejo bogato vrstno pestrost vsega živega. Ptice niso nobena izjema, saj lahko v Ljubljani z okolico najdemo kar 161 različnih vrst ptic. Izmed teh kar 104 vrste tukaj tudi gnezdi, kar je skoraj polovica vseh ptic gnezdik v Sloveniji. Zakaj potem pogosto predpostavljamo, da so mesta najbolj degradirana okolja na svetu? Slednje sicer ni daleč od resnice, vendar pa so mesta in druga urbana okolja povsem nov življenjski prostor, kamor so se naselile vrste, ki so znale izkoristiti dane razmere. Ko pomislimo

na ugodne razmere, ljudje in ptice morda nimamo v mislih istih stvari, vendar pa je razumevanje teh zelo pomembno za naše nadaljnje uspešno sobivanje.

Siva vrana

Sive vrane so zelo inteligentne ptice, ki se lahko po svojih umskih sposobnostih kosajo celo s papigami. Pri mnogih ljudeh so nepriljubljene, ker zganjajo hrup, raznašajo smeti, se iztrebljajo po avtomobilih in napadajo ljudi. Vse to res počnejo, vendar naš odziv sporoča, kako dobro jih poznamo ali razumemo. Vrane s svojim »krakanjem« komunicirajo s pripadniki svoje vrste in tako opozarjajo

Foto: Alen Ploj

V Ljubljani gnezditja lesna sova in mala uharica, občasno pa se pojavljata tudi čuk in veliki skovik.

na dogajanje v okolici. Sporočajo si vse – od nevarnosti do priložnosti za hiter obrok. S sporočanjem so učinkovitejše. Kadar se preveč približamo njihovem gnezdju, nas na to opozorijo s krakanjem. Če ga preslišimo, nas lahko tudi napadejo, saj so skrbni starši, ki branijo svoje mladiče. To je povsem normalno in ne potrebuje nadaljnje razlage, kajne?

Vrane so v mestih predvsem zaradi ugodnejših mikroklimatskih razmer (toplejše zime, obilo zavetja), varnosti (ni lovcev) in obilice hrane. Vsa zavržena hrana jim zelo tekne, do nje pa lahko pridejo tudi na zelo iznajdljive načine. Torej: več dostopne hrane pomeni več vran. Podobne ugodne razmere so v mesta privabile tudi domače vrabce in golobe.

Mestna lastovka

Kot že samo ime pove, je to vrsta lastovke, ki jo najdemo v mestih in blizu ljudi. Je ptica, ki se je popolnoma prilagodila na človeka in z njim sobiva. V daljni preteklosti so mestne lastovke gnezdile v skalnih stenah in jamah, kjer jih danes skoraj ne najdemo več. Hiše, stolpnice in mostovi so postali njihov novi dom, kjer se precej dobro znajdejo. Naj vas gnezdo lastovke in kak iztrebek na fasadi ne razjezi preveč, saj so lastovke za ljudi zelo koristne. Prehranjujejo se z letečimi žuželkami, med katerimi so pomemben vir hrane prav muhe in komarji. Mesta s številnimi populacijami lastovk in hudournikov imajo občutno manj nadležnih komarjev.

Lesna sova

V mestnem okolju lahko najdemo tudi sove, celo več vrst. V Ljubljani zagotovo

redno gnezditja lesna sova in mala uharica, občasno pa se pojavljata tudi čuk in veliki skovik. Čeprav si sove pogosto predstavljamo kot gozdne ptice, jih v bližino mesta, podobno kot vrane, vrabce, golobe in lastovke, pritegne hrana. Sove se prehranjujejo z mišmi, voluharicami in podganami, teh pa je v mestu zaradi odpadkov, ki jih za seboj puščamo ljudje, obilo!

Ptice so v mestih torej predvsem zaradi naše aktivnosti, in ko jih bolje spoznamo, se zavemo, da nam s svojo prisotnostjo pomagajo. Pojedo naše smeti in zmanjšajo populacije številnih žuželk. Hkrati pa so urbane ptice tiste, ki nas kdaj s svojim petjem odvrnejo od hrupa motorjev in vrveža ljudi. Danes v Evropi trije od štirih ljudi živijo v mestih, zato je ohranjanje urbane vrstne pestrosti izrednega pomena tudi za nas same. Ne le zgolj zaradi uslug, ki nam jih vrnejo, temveč tudi zaradi same kakovosti okolja, v katerem prebivamo. Spoznavanje ptic v mestnem parku je lahko za marsikoga prvi stik z naravnim okoljem, sprehod po drevoredu pa za mnoge sprostitev od dela med štirimi stenami. Bi bil sprehod enako prijeten, če v ozadju ne bi žvrgolele ptice?

Pomoč pticam v urbanih okoljih

Tako kot v številnih drugih življenjskih okoljih se tudi urbane ptice srečujejo s številnimi nevarnostmi in nekatere vrste postajajo vse redkejšje. Pomagajte jim lahko predvsem tako, da jim na stavbah omogočite varno gnezdenje. Ptice najpogosteje zasedajo razpoke v stenah, prostore pod napuščem ali streho, prazne poličke in manjše zračnike in luknje. Če obnavljate zgradbo, lahko namenoma

pripravite takšne prostore, ki jih bodo ptice z veseljem sprejele. Če se vam na zgradbo naselijo lastovke in vam umažejo fasado, lahko pod gnezda namestite poličke. Posebej pozorni moramo biti tudi ob zasteklitvi objektov in poskrbeti, da se v njih odseva čim manj okolice, ki jo ptice lahko zamenjajo za naslednjo točko v svojem letu. Trki s steklenimi površinami so za ptice velikokrat usodni. Če želite, da je vaš novi ali prenovljeni objekt pticam prijazen, se lahko obrnete na Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije in z veseljem vam bomo podali kak nasvet ali priporočilo.

Krmljenje ptic

Ptice v naravi same najdejo zadostno količino hrane, zagotovo pa jim ob hudih zimah dodaten vir hrane pomaga preživeti. Največja vrednost krmljenja ptic je povsem izobraževalne in ozaveščevalne narave. Ob krmljenju se nam ptice približajo in ljudje imamo enkratno priložnost opazovanja ptic brez uporabe daljnogleda, pa še prav daleč se ne rabimo odpraviti, saj jih lahko opazujemo skozi domače okno. Tako razvijamo pozitiven odnos do ptic in narave, kar je še posebej pomembno v urbanih območjih in pri otrocih. Če se odločimo krmiti ptice pevke, so zanje najboljše sončnična semena, nikakor pa jim ne nastavljamo kruha in ostankov hrane. Vodnih ptic ne krmimo, saj si same poiščejo najbolj ustrezen jedilnik.

Več o Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) najdete na spletni strani www.ptice.si, kjer so na voljo tudi številne informacije o pticah v Sloveniji. Vabimo vas, da obiščete zavihek Pogosta vprašanja o pticah, kjer najdete odgovore na najpogostejša vprašanja. Če odgovori ne zadostujejo, se lahko obrnete na naš Ornitofon ([01 426 58 75](tel:014265875)), kjer lahko za nasvet o pticah povprašate strokovnjaka. Ornitofon je prostovoljna odločitev zaposlenih v pisarni DOPPS za strokovno pomoč ljudem na področju ornitologije in naravovarstva.

Nedelja, 3. november: Opazovanje ptic v mestnem parku Tivoli

VODI: Dare Fekonja (dodatne informacije in prijave na 041 513 440)

KJE: na parkirnem prostoru pred kopališčem v Tivoliju, Ljubljana

KDAJ: od 9.00 do 11.00

KAJ: Na novembrskem izletu bomo spoznali, katere ptice prezimujejo v Tivoliju in vso zimo obiskujejo krmilnice. Izlet organizira Prirodoslovni muzej Slovenije v sodelovanju z DOPPS. Izlet je še posebej primeren za družine z otroki in začetnike.

Razstav, da te kap

Pot pod noge, galerij v Ljubljani je veliko!

Jelka Šutej Adamič

Foto: arhiv Narodnega muzeja

V Narodnem muzeju napovedujejo novo stalno razstavo *Najstarejše zgodbe s stičišča svetov*.

Muzejev, galerij in drugih razstavišč v Ljubljani ne manjka, tako da se bo mesto v prihodnjih mesecih lahko suvereno potegovalo za naziv Evropska prestolnica kulture 2025. V tokratnem prispevku skušamo razstavne prostore predstaviti tematsko, glede na vsebine, ki jih bodo ponujali do konca leta 2019. Začenjamo z največjimi javnimi ustanovami.

Krovna muzejska ustanova je **Narodni muzej Slovenije**, ki pod svojo streho še vedno gosti tudi Prirodoslovni muzej Slovenije. V Narodnem muzeju napovedujejo novo stalno razstavo *Najstarejše zgodbe s stičišča svetov*, ki bo na ogled od 26. novembra. Na razstavi bodo odstrli najbolj oddaljeno in skrivnostno preteklost ozemlja Slovenije, ki jo izpričujejo arheološke najdbe od starejše kamene do bronzaste dobe. Novi občasni razstavi Narodnega muzeja si boste lahko ogledali od oktobra do maja, in sicer razstavo *Ko zapoje kovina* o tisočletjih metalurgije na Slovenskem ter razstavo koptskih tkanin. Slednja bo na ogled v prostorih na Metelkovi, kjer bo 5. novembra ob 18. uri tudi predavanje dr. Jana Ciglenečkega z naslovom *Koptska kulturna in duhovna dediščina od antike do danes*.

Poleg stalne razstave bo v **Prirodoslovnem muzeju** še do konca leta odprta razstava *Naše malo veliko morje*, prikazuje pa

slovensko morje, ki je pomemben del naše naravne dediščine.

Pohitite v **Slovenski etnografski muzej** v muzejski četrti na Metelkovi, saj je gostujoča razstava Ruskega etnografskega muzeja iz Sankt Peterburga *Šamanizem ljudstev Sibirije* pri nas le še do 20. oktobra. Poleg njihovih stalnih razstav si lahko do 4. decembra ogledate tudi občasno razstavo *Poklon Borisu Kuharju*. V zadnjih mesecih tega leta napovedujejo novo občasno razstavo *Bosi. Obuti. Sezuti* o sobivanju nog in obuval.

Tam pod Triglavom je naslov razstave fotografa Mirka Kambiča, ki so jo v **Muzeju novejših zgodovine Slovenije** na Cekinovem gradu odprli 2. oktobra. Ob 100-letnici njegovega rojstva so pripravili manjši izbor njegovih najljubših fotografij. 18. oktobra pa bo otvoritev retrospektivne razstave Naceta Bizilja. Muzeju podarjen obsežen Biziljev fotografski opus vključuje reportažne fotografije enega osrednjih fotoreporterjev in urednikov fotografije

dnevni časopisnih medijev v Sloveniji. Partizanske risbe in grafike Alenke Gerlovič bodo na ogled od 7. novembra do 31. decembra.

V **Mestnem muzeju** bodo 7. novembra odprli veliko razstavo dosežkov novega veka z naslovom *Knjiga. Znanje. Razum*, ki bo na ogled kar do septembra 2020. Razstava bo obravnavala kulturne in duhovne vrhunce v Ljubljani – mestu, ki je takrat začelo postajati središče Slovencev, osredotočala pa se bo na čas družbenih in socialnih sprememb med letoma 1500 in 1800. Ta tri stoletja so med drugim prinesla tiskanje prvih slovenskih knjig, razmah šolanja v jezuitskem kolegiju, spremenjeno vlogo moškega, začetke šolanja žensk v uršulinskem samostanu in razsvetljsko gibanje v krožku barona Žige Zoisa. Do konca novembra si lahko pri njih ogledate še Plečnikove kelihe, ki so bili poleti razstavljeni v Vatikanskih muzejih.

V **Plečnikovi hiši** bo do konca januarja razstava *Plečnik in sveto*, pripravljajo pa še zanimivo razstavo o Plečnikovih neuresničenih projektih za Ljubljano. Razstava bo razkrila, kakšno bi bilo mesto, če bi Plečnik lahko uresničil svoje vizije za štiri velike ljubljanske projekte: novi magistrat, Mesarski most, parlament na Grajskem hribu in Katedralo svobode v parku Tivoli.

Do 10. novembra vas razstava v **Mestni galeriji Ljubljana** z naslovom *Po prekopu je obstajal samo še »naš« svet* vabi k odkrivanju povezav med Egiptom in Sueškim prekopom. Z razstavo želijo povabiti k odkrivanju zgodovinskih in geografskih povezav med Evropo in Bližnjim vzhodom. Ob zgodbi o prekopu želijo spodbuditi razpravo o novodobnih migracijah in beguncih. Konec novembra bodo odprli pregledno razstavo Jiřija Bezlaja (do januarja), na kateri bo umetnik, ki pretežno ustvarja v kamnu, predstavljen z doslej največjim številom del.

Skočimo še v **Vžigalico**, galerijo blizu vhoda v Mestni muzej, kjer do 27. oktobra predstavljajo berlinsko umetnico Sinto Werner s prostorskimi intervencijami v galeriji, 12. novembra pa bo otvoritev razstave japonske umetnice Saeborg (pol človek, pol kiborg), ki iz lateksa kroji napihljive obleke domišljajskih karakterjev in jih postavlja v sanjske gumijaste dežele.

Jakopičeva galerija od oktobra do januarja vabi na razstavo *Pigmalion* fotografa Jake

Kakšno je bilo naše glavno mesto pred 172 leti, kako je potekalo življenje v njem? Podoba današnje prestolnice pa tudi drugih mest in krajev najdemo na številnih slikah v Narodni galeriji. Zasneženo Ljubljano z Ribjim trgom v ospredju je naslikal Pavel Künl.

Foto: arhiv Narodne galerije

Staro mestno jedro se je v dobrem stoletju in pol kar precej spremenilo. Velikega okroglega renesančnega stolpa ob bregu danes ni več in zidani stolp je zamenjal leseni stolpič na gradu. Na sliki pa se pred našimi očmi odvija še zanimiv vsakdanji prizor, ki ga na nabrežju Ljubljanice ne bomo več zasledili ne pozimi ne poleti.

Sprašujemo vas: Kako imenujemo gospodinje, ki v koših prenašajo perilo in ga na čolnu perejo v mrzli reki?

Izmed vseh pravih odgovorov, ki bodo na naslov ljubljanske.glavce@gmail.com prispeli do **31. 10. 2019**, bomo izžrebali tri dobitnike vstopnice za družinski obisk poljubne ustvarjalne delavnice.

Pravilni odgovor na septembrsko vprašanje se glasi: **Poletavci so poletni bralci** (otroci od 7 do 12 let, ki poleti berejo pol ure na dan). Majico Poletavci in eno dobro knjigo v svoji najljubši enoti Mestne knjižnice Ljubljana prejme: Maša Lakshmi Hussu. Čestitamo!

Gremo v galerije in muzeje

Babnika. Tradicionalna razstava *Od skice do lutke* bo do konca oktobra na ogled v **Bežigrasjski galeriji 1** – tokrat se predstavlja Lutkovno gledališče Zapik z Jeleno Sitar in Igorjem Cvetkom s skicami, lutkami, slikami, scenskimi elementi, fotografijami in videom. V prostorih **Bežigrasjske galerije 2** pa se bodo v oktobru in prvi polovici novembra predstavljali Prešernovi nagajenci iz slovenske Istre: Zvest Apollonio, Aleksij Kobal, Janez Lenassi, Živko Marušič in Andraž Šalamun. Že od septembra vas v **Narodni galeriji** pričakuje razstava *Umetnost za nove dni*. Razstava obsega 71 slik, kipov in del na papirju, predvsem dela realistov, vesnanov, impresionistov in umetnikov iz 30. let 20. stoletja. Med njimi najdemo družbenokritične podobe Hinka Smrekarja ter krajine Riharda Jakopiča in Matije Jame, izpostavljena je tudi monumentalna kompozicija Gojmirja Antona Kosa, ki v dolžino meri 20 metrov.

Do januarja vas bo mamila razstava *Odlično mesto ljubljansko in njegov prvi škof Sigismund Lamberg (1420–1488)*, ki predstavlja vlogo Ljubljane v 2. polovici 15. stoletja kot pomembnega kulturnega središča v okviru Notranje Avstrije. Novembra bodo gostili tudi Bienale slovenskega oblikovanja. In ne pozabite! Vsako prvo nedeljo v mesecu je prost vstop na stalno zbirko.

Sosednjo **Moderno galerijo** je do januarja zasedel 9. trienale sodobne umetnosti U3 z naslovom *Živo in mrtvo*. Predstavlja dela skoraj 30 umetnikov, ki jih je tokrat izbral gostujoči kustos Vit Havránek. Zastavil si je vprašanje: s čim se v današnjem času ukvarja avantgarda v Sloveniji? V **Muzeju sodobne umetnosti** na Metelkovi pa bodo konec novembra odprli razstavo donacije Dimitryja Orlača. Gre za enega najbolj samosvojih sodobnih umetnikov.

V **Mednarodnem grafičnem in likovnem centru** na Gradu Tivoli še pospravljajo po 33. grafičnem bienalu Ljubljana in pripravljajo dve razstavi, eno z Aksiomo in drugo z nagajenci bienala.

Kulturni center Cankarjev dom ne ponuja le filma, gledališča, plesa in predavanj, temveč tudi dogodke s področja vizualne umetnosti. V Galeriji Cankarjevega doma bo do konca februarja razstava *Ideja, znanost in tehnologija antične Grčije*, ki z maketami, modeli, replikami in videi predstavlja neverjetne domislice starih

Grkov. V novem letu se bodo obiskovalci v Galeriji Cankarjevega doma lahko *Tête à tête – Iz oči v oči* spogledovali s kar 121 fotografskimi portreti slovitega Henrija Cartierja-Bressona.

V Mali galeriji je te dni na ogled razstava letalske fotografije Nina Mihalka pod naslovom *Zrak-zrak*, 13. novembra pa bo Nina Mihalka zamenjal mariborski fotograf Gregor Radonjič, ki bo na razstavi *Metakrajine / Vzoredne resničnosti* predstavil svoje fotografsko raziskovanje prostora.

Mestna hiša bo do konca leta ponudila številne razstave. V atriju bo novembra gostoval TAM TAM-ov *Plaktivat. Plakat, ki spreminja družbo*, koledarsko leto pa tudi letos zaključujejo z razstavo ljubiteljskih slikarjev *Ex Tempore 39 – Podoba Ljubljane*. V Steklenem atriju bo oktobra in novembra likovna razstava Amadee Ris z naslovom *Zvest v prostoru*, ki ozavešča obiskovalce o problematiki spolne zlorabe otrok ter odpira vprašanja pomoči z umetnostjo. Razstave ponuja še Desni atrij: *Sodobna ljubljanska arhitektura* in razstava *Skozi kostum spregovorim* – ustvarjanje študentov kostumografije na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo ter *Prostor, ki izobražuje* – razmislek o kakovostnih prostorih javnih vrtecev in osnovnih šol Fakultete za arhitekturo. V Galeriji Kresija koledarsko leto zaključujejo z razstavo keramike Radovana Gregorčiča z naslovom *V Ljubljani Kozmosa*.

Razstavišče z razgledom, **Ljubljanski grad**, ponuja razstavo *Mogočni varuhi preteklosti: gradovi na Slovenskem*, ki so jo zaradi velikega zanimanja podaljšali do februarja 2020. V prenovljeni Galeriji S bo do januarja fotografska razstava National Geografica Slovenija (*Ne*)znana fotografov Branka Čeaka, Domna Pala in Jožeta Mačka, v kateri avtorji odkrivajo prostore Ljubljane, ki so širši javnosti neznani in nedostopni, ali pa že neštetokrat videne vedute pokažejo z drugačnih perspektiv. V Peterokotnem stolpu Ljubljanskega gradu pa je še vse do 3. decembra na ogled razstava slovenskega avtorja stripa Zorana Smiljančiča *Ustava v stripu*.

Mala galerija Banke Slovenije nadaljuje tradicijo priljubljenega ljubljanskega razstavišča na Slovenski 35 in od aprila letos deluje kot uradno razstavišče

Mularijo v galerijo

Ustvarjalna druženja za mlade 12+

V Narodni galeriji bomo umetnine predelali na sodoben način, z uporabo eksperimentalnih likovnih tehnik in mobilnih aplikacij. Pri nas lahko s prijatelji praznujete rojstni dan, ustvarjate vsako zadnjo soboto v mesecu ali pa se včlanite v klub in se z vrstniki s podobnimi zanimanji srečujete vsak mesec. www.ng-slo.si

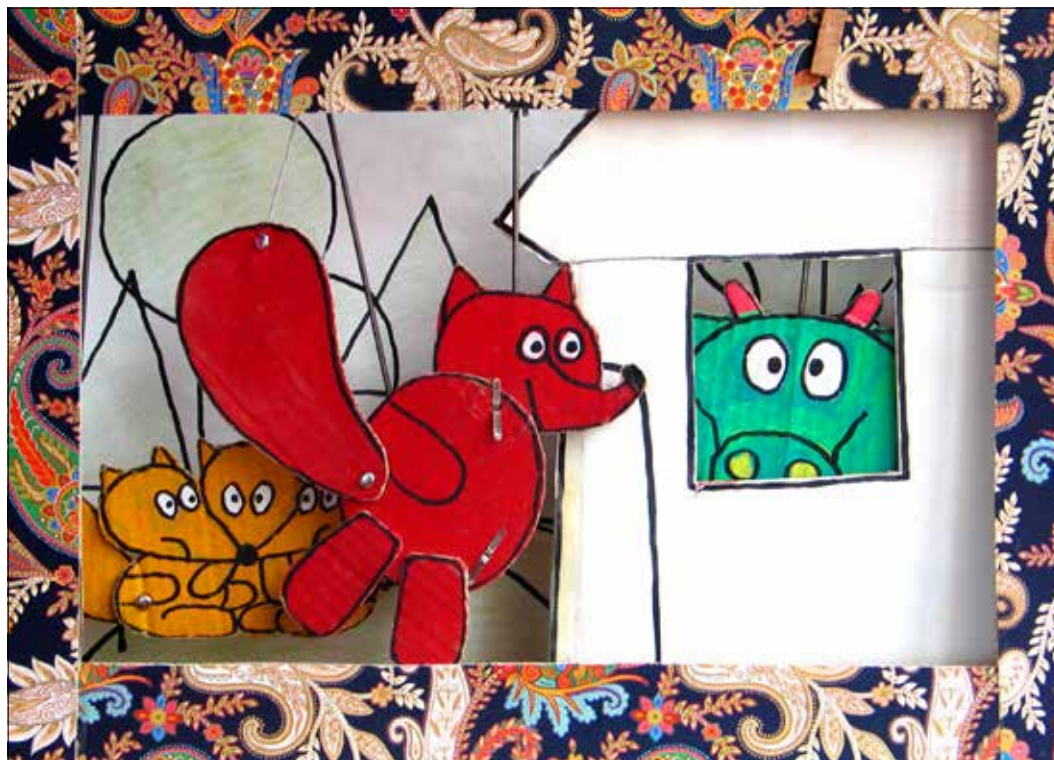

Foto: arhiv lutkovnega gledališča ZAPIK

Zverinice iz Rezije

Univerze v Ljubljani. Galerija pokriva širok spekter umetniških polj, od likovne umetnosti, glasbe, performansa, arhitekture in krajinske arhitekture do grafičnega, industrijskega in modnega oblikovanja.

V **Galeriji Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov** na Komenskega ulici redno predstavljajo ustvarjalnost svojih članov, prav tako v **Galeriji Društva likovnih umetnikov Ljubljana** na Bregu 22, kjer se bodo do konca leta predstavili kiparka Paola Korošec, slikarka Annamaria Saša, Dominik Olmiah Križan ter ilustratorke Alenka Spacal, Mojca Sekulič Fo in Andreja Gregorčič.

Opozorimo še na prvega v nizu projektov pred odprtjem novega prostora umetnosti **Cukrarna** (otvoritev je predvidena za pomlad 2021), in sicer na intervencijo v javni prostor *Na poti* Mateja Andraža Vogrinčiča, ki si jo lahko ogledate do 2. decembra. Umetnik je tlakoval centralno os – pot, ki vodi skozi park od križišča proti tovarni. Pot je tlakovana z zdrobljenim materialom kritine (granulat), ki je bil nekoč del stavbe.

Manjše, neodvisne galerije

V okviru 25. mednarodnega festivala sodobnih umetnosti – Mesto žensk bodo v **Galeriji Škuc** na Starem trgu 21 odprli razstavo Alicje Rogalske *Oblike pritiska*, ki se zazira v preteklost, sedanjost in prihodnost globalnih delovnih pogojev v kapitalizmu skozi prizmo njegovih učinkov. 22. oktobra pridite na otvoritev skupinske razstave umetnic Neže Knez, Dalee Kovačec in Lene Lekše, katerih delo v celoti opredeljujejo razvidni individualni

pečati. Sledila bo samostojna razstava Tomaža Furlana *Zajtrk na jutranjem vlaku* (od 21. novembra do 15. decembra).

V **Kinu Šiška** se v teh dneh poslavljajo od stripovskega festivala Tinta, vendar v galeriji Dobra vaga do začetka novembra lahko še ujamete njegove odzvene: Tinta X Umetnica na mesec Zhang Chen: *Kukalo* ter Tinta X Zine vitrine Daria Tommasi: *Letni časi*. Slednja se v novem zinu ukvarja z nenehnim spreminjanjem, ki so mu podvrženi svet, rastline, živali in sploh vse, kitajska umetnica Zhang Chen pa raziskuje pripovedne potenciale nemih stripov.

V šišenski **galeriji P74** (stavba ob Kinu Šiška), ki jo vodi Zavod P.A.R.A.S.I.T.E., se na samostojni razstavi *Turandot* predstavlja Dejan Habicht (do 29. 10.). Fotograf s pomočjo videa, zvoka, instalacij in predavateljskih performansov razčiščuje svoj odnos do fotografije. V novembru pa bo tam raziskovalna razstava *RIO* (Rock in opposition), s čimer bodo obudili pomembno obdobje popularne neodvisne in alternativne kulture. Decembra bodo na samostojni razstavi gostili Ivana Marušiča Klifa, eksperimentatorja z vizualnimi mediji in avtorja kompleksnih svetlobnih ambientov in interaktivnih instalacij iz Zagreba, ter Uroša Potočnika, slikarja, ki enakovredno obravnava naravo, forme njene reprezentacije in različno podobotvorje svetovnega spleta.

V **Aksiomi** na Resljevi 7 oktober začenjajo s samostojno razstavo umetnice Kyriaki Goni. Razstava *Štetje kraterjev na Luni* predstavlja namišljeno srečanje med astronomom Johannom Friedrichom Juliusom Schmidtom (1825–1884), ki

je svoje življenje posvetil preučevanju Lune in narisal najbolj natančen lunarni zemljevid svojega časa, in DeepMoonom, umetno inteligenco, ki je bila razvita leta 2018 za prepoznavanje Luninih kraterjev. V november bodo stopili s kar dvema dogodkoma – performansom Saše Sedlačka v Projektu prostoru Aksioma in otvoritvijo skupinske razstave *Hiperzaposlovanje* v prostorih Mednarodnega grafičnega in likovnega centra v Tivoliju. Sašo Sedlaček bo svoj projekt v Aksiomi predstavil še v okviru samostojne razstave *Om za kovanec*, kar je prvi korak k vzpostavitvi kriptovalutne platforme Oblomo, namenjene vrednotenju brezdelja, pasivnosti, mirovanja in lenobe v dobi vzhajajoče umetne inteligence in postdelavske družbe. Leto 2019 bodo zaključili z razstavo umetnika Danila Milovanovića. Projekt se osredotoča na zanimiv ljubljanski pojav nizkopračunskih parkirišč, ki so zgrajena skoraj čez noč.

V Ljubljani je še nekaj alternativnih razstavišč, kot so Galerija Alcatraz v skvotu Metelkova Mesto, galerija v tamkajšnjem hostlu Celica in v drugih *ad hoc* prostorih, ki so pogosto tudi administrativna delovišča društev in posameznikov. Ne bojte se odsuniti vrat in vstopiti: prijazno vas pričakujejo!

Zasebne galerije

Na Jurčičevem trgu 2 v starem mestnem jedru Ljubljane so galerijski prostori podjetja **Antikvitete Novak, d. o. o.**, kjer so razstavljene umetnine iz različnih obdobji in različnih zvrsti umetnosti. Tu lahko uzrete lesen sakralni kip iz 16. stoletja ali sodobno keramično skulpturo iz 21. stoletja, olje slovenskih impresionistov ali bronasto skulpturo naših modernistov. 24. oktobra bodo odprli pregledno razstavo del svetovno znanega slovenskega umetnika Antona Zorana Mušiča (1909–2005).

V prijetni fotografski galeriji **Fotografija** v stari Ljubljani (Levstikov trg 7) so v prvih dneh oktobra odprli razstavo legendarne italijanske fotografije Letizie Battaglia in fotografa Roberta Timpere z naslovom *Mafija, bolečina, ljubezen*, 5. novembra pa bo otvoritev razstave *Lumen* Nataše Segulin. Na decembrski razstavi bodo predstavili dela angleškega fotografa Michaela Kenna.

Blizu Levstikovega trga je še **Galerija Zala**, na Židovski 8 pa boste našli **Galerijo Hest**. Blizu so še galerija na bregu Ljubljance, galerija **Equrna** pri gledališču Glej, zunaj mestnega jedra pa so še galerije v poslovnih prostorih Krke, Mercatorja ... Za ogled vseh boste potrebovali vsaj teden dni, dobre pohodne čevlje in velik nahrbtnik sendvičev. Hitro na pot (z Ljubljano pod pazduho)!

GRAJSKA VINOTEKA

Janja Rozman, Javni zavod Ljubljanski grad

Septembra so ljubljanski župan Zoran Janković, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Aleksandra Pivec, državna sekretarka na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo Eva Štravs Podlogar, direktorica Ljubljanskega gradu Mateja Avbelj Valentin ter predstavnica najemnika nove Grajske vinoteke Strelec Larisa Žibrik s simboličnim prerezom traku uradno odprli Grajsko vinoteko Strelec.

Ljubljanski grad z novo pridobitvijo zaokrožuje vinsko zgodbo o potomki najstarejše trte na svetu, ki raste na Grajskem dvorišču, ter o Grajskem vinogradu na južnem pobočju Grajskega griča, ki je bil v začetku oktobra deležen druge trgatve 1050 trt bele in rdeče sorte.

Nova Grajska vinoteka se nahaja pod Stanovsko dvorano in Palacijem. V njej je prodajalna vin z več kot dvestotimi slovenskimi vini iz vseh treh vinorodnih dežel Slovenije, nekatera je mogoče tudi degustirati. Pod vinoteko sta vinska klet za zaključene družbe in restavracija, kjer se slovenska vina prepletajo s slovensko kulinariko, pod katero se podpisuje šef Igor Jagodic. Vinoteka ima tudi teraso na Bastiji, z razgledom na glavno mesto, kakršnega doslej še nismo poznali. Ljubljana si bo z njo še bolj utrdila naziv mesta trte in vina.

Grajska vinoteka vas pričakuje vse dni v letu!

Foto: Janez Klenovšek

Prizor z oblikovalskega maratona (ali t. i. designatona), intenzivne tridnevne delavnice, v okviru katere so bili izbrani projekti za 26. bienale oblikovanja.

in neoblikovalcev lotile izzivov, povezanih z institucijami za produkcijo in posredovanje znanja.

Osrednja tema je kriza na področju informacij, zato bodo na bienalu odkrivali potencialne, kako razdiralni informacijski kaos spremeniti v ustvarjalne zbirke znanja. »Skupno znanje« se namreč nanaša na znanje, ki ga imajo ljudje v določeni skupnosti in si ga med seboj delijo, v širšem smislu pa tudi na njihovo razmišljanje in na to, kako izražajo svoje ideje, občutke in prepričanja,« pojasnjujejo organizatorji.

V mesecih pred bienalom so pripravili oblikovalski maraton, intenzivno tridnevno delavnico, v okviru katere so izbrali projekte za 26. bienale oblikovanja. Na bienalu bodo predstavili šest zmagovalnih projektov. Razstava bo razdeljena na pet tematskih poglavij: kriza informacij, podatki, informacije, znanje in modrost.

Bienale oblikovanja kurirata avstrijski kustos in kulturni producent Thomas Geisler ter njegova pomočnica Aline Lara Rezende, oba z vrhunskimi svetovnimi referencami. Poleg kurirane razstave v Muzeju za arhitekturo bodo rezultate sodelujočih na oblikovalskem maratonu gostili še Narodna in univerzitetna knjižnica, Moderna galerija in Muzej sodobne umetnosti, Univerza v Ljubljani, Dom starejših občanov Fužine, Botanični vrt in časopisna hiša Delo. Spremljevalni program bo potekal v podhodu Ajdovščina in na drugih lokacijah po vsej Ljubljani in drugod po Sloveniji. Razstava *Skupno znanje* bo na ogled od 14. novembra do 9. februarja 2020.

ODTIS NARAVE IN ČLOVEKA V NAKITU

Aleksandra Atanasovski in Maja Licul, oblikovalki sodobnega nakita

Jedrt Jež Furlan

»Od malega me privlačijo majhni svetleči se predmeti. To se je kasneje povezalo s sprehodi po naravi. Takrat se umirim in sem pozorna na vse okoli sebe. Srebrn in zlat nakit iz lističev, palčk, plodov in poganjkov vidim kot nadaljevanje njihovega življenja na naših telesih. Odločila sem se, da jih ne bom predelovala, jim dodajala oblik in pomenov. Naj delčki narave ostanejo z nami taki, kot so,« pravi oblikovalka nakita Maja Licul. Delala je na področju sodobne umetnosti, še danes pa se ukvarja z grafičnim oblikovanjem.

Tudi Aleksandra Atanasovski črpa iz narave. Ob njenem nakitu me prešine beseda brezčasnost. Nakit združuje nekaj pradednega in kibernetnega. »Zanimata me notranja človeška in zunanja narava. Človeška narava je tudi vsa psihologija, naše težave, dobri trenutki. V prvih kolekcijah sem se ukvarjala z odtisom kože, da bi ohranila spomin na nekaj tako dragocenega, kot sta bližina in človeškost. Sledila je kolekcija z ogrlicami in uhani v obliki ušesa. Ker se mi zdi, da ne znamo več prisluhniti, sem naredila tretje uho. Sledili sta kolekciji Plečnik in Ivana Kobilca. Sedaj delam na projektu mestni smaragdi. Nahajališča mojih smaragdov

S SKUPNIM ZNANJEM V NAPAD NA KRIZO INFORMACIJ

Bienale oblikovanja – od maratona do razstave

Jelka Šutej Adamič

Na različnih ljubljanskih prizoriščih se bo novembra začel že 26. bienale oblikovanja, ki ga organizira Muzej za arhitekturo in oblikovanje. Osrednja tema bienala oblikovanja, ki poteka pod naslovom Skupno znanje, je kriza na področju informacij. BIO 26 bo predstavil šest zmagovalnih projektov, izbranih v okviru oblikovalskega maratona, kjer so se skupine oblikovalcev

Foto: Miha Fras

Aleksandro Atanasovski in Majo Licul najdete na Slovenski ulici 17 v studiu Eho.

so plaže in parki, kjer se razbite steklenice v pesku spremenijo v prelepe zelene kamenčke. Narava jih spet obdela, jih naredi lepe, tako kot je naredila prave smaragde. Sama jih samo še obrusim in vdelam v nakit.«

Na delovni mizi v studiu Eho vidim nekaj orodja, tudi hrastove lističe. »Pobereš s tal in daš uliti?« vprašam Majo. »Ja. Ampak

“Zgodba nakita je utelešenje materiala, ideje in izdelave.

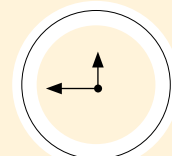
nakit se ne zgodi v izdelovanju, temveč korak prej.« Čeprav se jima ne zdi posebej zanimivo, vztrajam z vprašanjem, po kakšnem postopku delata, koliko ljudi je potrebnih, da nastane njun nakit. »Odlivanje je poseben postopek, zlatarska znanja so dolgo ostajala znotraj ceha in sama zahtevnejša dela prepuščam mojstrom,« pravi Maja. Aleksandra nadaljuje: »Vlivam, izdelujem modelčke 3D, naredila sem že nakit iz

plastike, blaga in platna; rada eksperimentiram. Material prilagajam ideji. Najprej naredim model iz voska, ki ga dam livarju, da to vlije v srebro ali v katero drugo kovino. Ko dobim od livarja surov odlitek, ga oblikujem s piljenjem, lotanjem in drugimi tehnikami, dokler kos ne zasije. Drage kamne in tanko zlato dam v obdelavo mojstrom, od katerih se veliko naučim – in oni od mene.«

Trenutno Maja v Mariboru dela z begunci kolekcijo iz vinske trte. Namen je, da se naučijo delati odlične izdelke visokega cenovnega razreda. Tudi tako razbijajo predsodke, predvsem pa mit o beguncih kot o poceni delovni sili. Pred nedavnim so ji z Blejskega otoka naročili kolekcijo nakita: oblikovala ga je iz rastlinja na otočku.

Poleg svojega dela v studiu Eho predstavljata tudi druge umetnike. Predstavili sta nakit Martine Lončar in dela Désirée Kolarec. Tudi tako povezujeta umetnike in promovirata unikatni nakit. Spremljata domače in tuje trende in ponudbo, želita predstavljati različne umetnike s področja sodobnega umetniškega nakita. Poudarjata, da se dragocenost takega nakita ne meri po materialih, temveč šteje zgodba, ki je utelešenje materiala, ideje in izdelave.

ROBBOV NARCIS NA MAGISTRATU

MINUTE
za mite

Dušica Kunaver

Na dvorišču Magistrata stoji kip Robbovega Narcisa. Po grški mitološki pripovedi, ki jo je v verze preli pesnik Ovid, je bil Narcis lep mladenič, sin vodne nimfe in vodnega boga Kefisosa. Narcis se je zavedal svoje lepote, a pod nežno lepoto se krila je trda oholost. Ni se zmenil za ljubezen deklet okoli sebe. Nekega dne je mladega lepota zagledala nimfa Eho, boginja odmeva. Komaj je Eho uzrla Narcisa, kako ves samotni blodi po poljih, že se je vnela zanj in mu skrivaj sledila. Oholi mladenič, vaje občudovanja, je prezrl ljubezen boginje. To je opazila Nemesis, boginja pravičnosti in maščevanja. Odločila se je, da bo Narcisa kaznovala za njegovo oholost. Nekega dne je Narcis zablodil v gozdu.

»Je kdo pri meni?« je klical.
»Pri meni,« mu Eho odvrne.
On obstrmi, na vse strani pogled svoj napenja.
»Pridi!« zavpije naglas. In
»Pridi!« nazaj mu odkliče.
Spet se ozre. Nikogar ne vidi. Ponovno zavpije:
»Kaj pred mano bežiš?« V odgovor spet isto zasliši.
On pa, prevaran od dvojnih glasov, zakliče spet:
»Tukaj prideva skupaj.« In Eho odvrne, kot nikdar nikomur
bolj iz srca bi ne mogla zavpiti: »Prideva skupaj!«
O, kako njegov ljubljeni vrat bi rada objela!
On pa beži, iztrga se njenim objemom ...
Prišel je do nekega jezera sredi gozda. Sklonil se je nad vodo in na gladini zagledal svoj lepi obraz ... Videz lastne lepote ga

očara. Od tistega trenutka dalje je Narcis koprnel po lepem mladeniču, ki ga je videl v vodi, sam za seboj nevede koprni ...

Večkrat v varljivi tolmun pošilja poljube – v praznino ...

Sam ne ve, kaj gleda – a gine od tega, kar gleda, ista zabloda mu vara oči in jih hkrati očara.

Kadar je Narcis iztegnil roko proti podobi v vodi, se mu je tudi podoba v vodi hrepeneče bližala. Kadar se je nasmehnil, se mu je podoba nasmehnila. Ko je Narcis spoznal, da je odsev v vodi on sam, je bilo že prepozno. Bil je že preveč oslavljen. Ni več mladostne moči, lepote, ki z njo je očaral ... Ob pogledu na nesrečnega mladeniča se je v užaljeni boginji Eho zbudilo sočutje.

Kadar je čula vzdih njegove, še sama za njim je vzdih ponovila ...

Glavo nemočno Narcis povesil je v travo zeleno, smrt mu oči je zatisnila, lastne lepote pijane.

A ko so prišle najade, da bi pripravile grmado in pogreb, našle namesto telesa cvet so rumen, ki čašo obkrožajo beli mu listi ...

Boginja je lepega mladeniča spremenila v belo gorsko cvetico s sklonjeno glavo, sebe pa je spremenila v skalnato pečino. Prelepi Narcis se v belem kamnu Robbovega kipa še danes sklanja nad vodo in občuduje svojo lepoto. Po gorah pa še danes rastejo narcise, in kadar med skalami odjekne zvok, med belimi cvetovi zaplaval odmev, boginja Eho, ki se še do danes ni ločila od ljubljenega Narcisa.

* Publij Ovidij Naso: Metamorfoze.
Prevod: Kajetan Gantar. Ljubljana:
Mladinska knjiga, 1977.

PARADOKSI, TESTOSTERON IN SVETLOBA

Jedrt Jež Furlan

»Ljubljana mi je všeč, ker je varna, obvladljiva, fotogenična in se razvija korak za korakom. Imamo lepe frizerske salone, prijetne kavarne, lepe pekarnice. Če bi se kdo zbudil po 20-ih letih, bi bil prav gotovo presenečen, koliko miz in stolov je na cestah. Vsako mesto mora imeti svojo svetlobo in poleg sonca je moja svetla točka Ljubljane Svetlobna gverila.«

Z Leonom Magdalencem sva se dobila v bližini njegovega doma. Leon je Ljubljančan, direktor in solastnik agencije Nastop plus, specializiran za svetovanja in treninge s področja komuniciranja. Kot novinar je delal vsepovsod, med drugim tudi na radiu Študent in za legendarno oddajo Studio Ljubljana, ki sta jo vodila z ženo Bojano Leskovar. Napisala sta tudi prvi priročnik ABC javnega nastopanja. Že 19 let piše eno najbolj branih kolumn v Dnevniku o medijski podobi Slovenije. Najprej je bil podpisan kot T. Zgaga, odjemalec električne energije, potem se je z leti razkril z imenom, priimkom in fotografijo.

Foto: Miha Fras

Z ženo Bojano Leskovar igrata golf, veliko potujeta in sta navdušenca nad elektronsko glasbo.

»Ljubljana nima dobre delikatese in nima enega resnega kluba. Za jazz, za živo glasbo,« mirno in zbrano razlaga, kaj pogoša v središču metropole. »Klubi sodijo v center, ne na obrobje. Ko spraviš vse subkulture na obrobje, nam ostane, kar imamo sedaj: center je prostor za turiste in selfije.« Na pogovor je prišel pripravljen, s spiskom. Tako kot živi, tudi

piše in dela, osredotočen na bistveno: »V Ljubljani ne maram šoferjev slabe volje. Motijo me tisti kolesarji, ki mislijo, da imajo absolutno prednost. Da ne bo pomote, tudi sam sem kolesar. Ljubljana je tudi mesto, kjer imajo vsi neke pripombe o tem, kako bi se morali drugi obnašati. Prebivalci Ljubljane so vseskozi na testosteronu. Ni ležernosti.«

ZMAGO MODIC (1953-2019), MESTNI SLIKAR

prof. Janez Koželj, podžupan

Dragi Zmago!

Bil si naš umetnik, mestni slikar, umetnik javnega prostora. Bil si posebne vrste slikar, vedno si si želel biti v stiku z ljudmi, s svojim občinstvom, trgi in ulice so bili tvoj razširjeni atelje. Ti nisi okraševal našega mesta, ti si ga uprizarjal, pridajal si mu svojo zgodbo, oživil si ga s svojimi idejami, deli in s svojo prisotnostjo. Vsako tvoje delo je bilo predstava v predstavi, staro mesto je bilo prizorišče tvojega ustvarjanja, veliki oder pod nebom. Bil si nam blizu, eden od nas, pa vendarle tako drugačen, poseben človek, boem, zapisan svojemu daru, strastno predan svojemu stanu javnega umetnika, ki se rad izpostavlja in nastopa. Slikanje je bilo zate igra, bil si slikar, ki uprizarja dogajanja v mestu. Nadel si si vsestransko vlogo, bil si snovalec, režiser in

scenograf mestnih prireditev, v katerih si hkrati tudi sam nastopal.

Najbolj znana je bila tvoja šola risanja v javnem prostoru, ki si jo dolgi 40 let prirejal, da bi mlade »naučil tudi videti, ne le gledati, mimoidočim pa pomagal razumeti, kako se naslika figura, ki jo vidijo v galeriji«.

S svojimi idejami si silil pod mestno nebo. Tvoje viseče instalacije so bile enostavne, vendar domiselne. Z obešenimi štafelaji si zaznamoval prostor za svojo slikarsko šolo. S kristalnim lestencem, ki si ga obesil na Starem trgu pred cerkvijo svetega Florijana, si ustvaril salon, kjer so se odvijale predstave uličnega gledališča Ane Monro. Tvoj poletni dež na Prešernovem trgu, ki si ga razglasil za območje lastnega vremena, je hladil številne

mimoidoče in presenečal turiste, še posebej je navduševal mlade zaljubljenice in razveseljeval otroke v vročih poletnih dneh.

Tvoje največje in najpomembnejše delo, ki je najmočnejše zaznamovalo praznično Ljubljano doma in v svetu, so bile svetlobne postavitve, s katerimi si nebo starega mesta v prazničnem decembru spreminjal v svoje čudovito veselje. S svetlobnimi telesi različnih oblik in barv si sestavljal simbolne podobe v različne pripovedi. Najraje si ponazarjal poreklo, praznik vsega, začetek časa, poustvaril zarodišče, počelo življenja, k čemur si dodajal zgodbe o razvoju, o preobrazbi. Na prazničnem zimskem nebu trgov, ulic in nabrežij si poustvarjal univerzalno skrivnost rojstva, predstavil nastanek in razvoj

materije, povezoval skoraj versko doživetje počela z znanstvenim spoznanjem o preobrazbi: od števila ena v neskončnost, od enostavnega v zapleteno. Upal si pokazati, kako je življenje prišlo na zemljo s kometom in da življenje obvladujeta matematika in spolnost. Najbolj me je pritegnilo tvoje spoznanje, da matematika ne izpričuje zgolj univerzalne resnice, ampak tudi univerzalno lepoto.

Vse tvoje delo je bilo posvečeno razlagi in čaščenju življenja. Ljudi si spravil do zamaknenosti v nedoumljivo: števila, formule, enačbe in znaki so bili tvoji skrivnostni simboli, univerzalni jezik, s katerim si navajal k potovanju v notranje življenje. Ljudi si spodbujal v skupinsko pričakovanje nečesa neizrekljivega. Ustvaril si slikovito prisposodobno veselja, ki se spusti na zemljo. Ta je vzbujala močno, skoraj mistično doživetje skrivnosti sveta, ki je za marsikatero

Nadaljuje po spisku: »Ljubljana je fajn, ker je mesto paradoksov. Mesto na vasi, vas v mestu. Zame je paradoks, da so iz kina Sloga naredili art kino. Iz Kina Šiška, kjer sem gledal vesterne, so naredili center urbane kulture. Paradoks je, da je v hiši, kjer je bila ustanovljena Osvobodilna fronta, sedaj rezidenca nemškega veleposlaništva. Tudi sam živim v paradoksu: pred mojo hišo so zgradili žitni most. Najprej sem bil jezen, češ da ropotajo, a odkar je dokončan, ga kar naprej uporabljam. Paradoks je tudi, da je najbolj monumentalni prostor v mestu pokopališče – Žale.«

V različnih življenjskih obdobjih so mu bili ljubi različni mestni prostori. »Edini prostor, ki mi je ostal od otroštva in kamor še vedno hodim, je knjigarna Konzorcij.« Tam je kupoval prve plošče in knjige. Zato ni nič čudnega, da je njegova edina in najbolj osebna knjiga, kot pravi, na voljo le v Konzorciju. V knjigi z naslovom *60/100* je zbral nekaj že objavljenih kolumn, jim dodal sveže komentarje, uporabna priporočila za javno nastopanje in skice za kolumne. Mu kdaj zmanjka idej, kako kar naprej diagnosticirati družbo skozi medijsko podobo? »Če ne veš, o čem bi pisal, si ne izmišljuj. Nimam se za tistega kolumnista, ki misli, da ve, kaj je prav in kaj narobe. Je pa šokantno, kako malo se je spremenilo v 19-ih letih.«

pomenilo tudi bližino onostranstva.

Mnogi se niso ukvarjali s tolmačenjem tvojih podob, ampak so se raje prepustili vzdušju in lepoti lebdečih svetlobnih oblik, objektov, figur in se pustili začarati. Mene so najbolj začarali na Slovensko cesto padajoči kometi, roj utrinkov iz tistih prastarih obetov »zaželi si kaj! Svojo najljubšo in največjo stvaritev, s katero si upodabljal skrivnost sveta, si ves čas dopolnjeval. S tem, ko je pojasnjevala preobrazbo sveta, je tudi sama doživljala preobrazbo, o čemer govorijo teme tvojih postavitev: Vesoljna Ljubljana, Pot življenja, Rojstvo oblik, Prinašalci luči, Praznik obstoja, Vesolske igrače, Vmesni čas človeštva, preseki časa, vse do lanske teme Zbliževanja, ki naj bi simbolizirala željo po dotiku, da poraja novo življenje in prenaša vedenje o njem.

Tvoja tema o nastanku oblik, od atoma vodika do zapletene vijačnice DNK, od črte do kroga, je bila v likovnem smislu najbolj celostna, najbolj abstraktna, pa vendar nič manj izpovedna postavitev atlasa vesolja. »Črta se ukrivlja in postaja krog, ki se v daljavi razpira in izteguje, pri tem pa se spreminjajo tudi barve,« si pojasnil. Na ta način se je na koncu zaokrožila tako kot slehernika tudi tvoja življenjska pot.

Bil si priljubljen med ljudmi, čeprav so te tudi kritizirali, da si s svojimi neobičajnimi manevri preveč privoščiš. Tvoja umetnost je bila likovno privlačna, gledljiva, popularna, ni pa bila populistična. Za naše razmere si si veliko upal, saj si bil polnokrven umetnik, čigar delo ni zgolj posredovanje lepote, temveč tudi kritika povprečnosti, izražena z izzivalno, drzno prisposodob. Upal si si sredi dneva postaviti goli model na sredo trga, da so ga risali učenci in učenke tvoje

Pomembni sta zgodba in poanta. »Tudi kadar predavam o javnem nastopanju in komuniciranju, povem, da je princip preprost – povej mi svojo zgodbo. Povej mi zgodbo, ki jo lahko poveš v naslovu, v eni sliki, v dveh stavkih. Vse naše odnose opredeljuje ena beseda – komunikacija. Toda nimamo zaman dvoje ušes in samo enih ust. Če bomo znali poslušati, bomo znali tudi komunicirati. Najhujši so monologi, ki jih spodbuja tudi spletna komunikacija. Postaja pomembno, kaj jaz mislim, komunikacija pa se pozablja.«

Tudi v mestu pogreša komunikacijo: »Če sem tujec in sem v središču mesta, ne vem, kako priti na letališče. Vendar je bistvena signalizacija: kje sem in kako pridem tja, kamor bi rad prišel. Vsi pravijo, da mora mesto živeti, jaz pa pravim: ne mesto, ljudje morajo živeti.«

KO BO MRTVA SATIRA, BO UMRL SVET

Jelka Šutej Adamič

Slovenski umetniki so že dolgo prisotni tudi na mednarodni sceni. Eden je tudi Stane Jagodič, legenda grafike, humorja in satire. Med drugim je na Portugalskem sodeloval že trikrat, tja ga je povabil Osvaldo Macedo de Sousa, ki se je po

šestindvajsetih letih skupaj z ženo Margarido Macedo de Sousa prvič odpravil v Slovenijo, da bi spoznal Jagodiča, čigar delo tako ceni in spoštuje.

Osvaldo Macedo de Sousa je po poklicu umetnostni zgodovinar, zaključil pa je tudi akademijo za glasbo in poje v opernem zboru. »Tako lahko zaslužim, ker potrebujem denar za organizacijo razstav, bienalov, konferenc in simpozijev na temo stripa, humorja, satire in karikature. To je moja ljubezen, temu sem resnično predan,« nam je povedal, ko smo se srečali v hotelu Radisson. Osvaldo Macedo de Sousa je namreč eden od največjih raziskovalcev portugalske in svetovne karikature in likovne satire. Organiziral je že okrog 300 razstav na Portugalskem in po svetu ter objavil številne študije na temo humorja in satire. »Napisal sem 200 knjig, v katerih se večinoma posvečam sodobni umetnosti v žanru satire.« Vedno je v stiku z umetniki po vsem svetu, satira mu predstavlja najpomembnejši umetniški žanr, saj je prepričan, da je umetnik, ki se izraža s pomočjo humorja, kreator resničnega sveta. Satirik lahko tudi dejavno vpliva na stanje stvari. Njegovi motivi ostanejo, se ljudi dotaknejo, o njih razmišljajo. »Einstein je rekel, da so čebele tako zelo pomembne, da bi njihovo izginotje čez nekaj let povzročilo konec človeštva. Sam

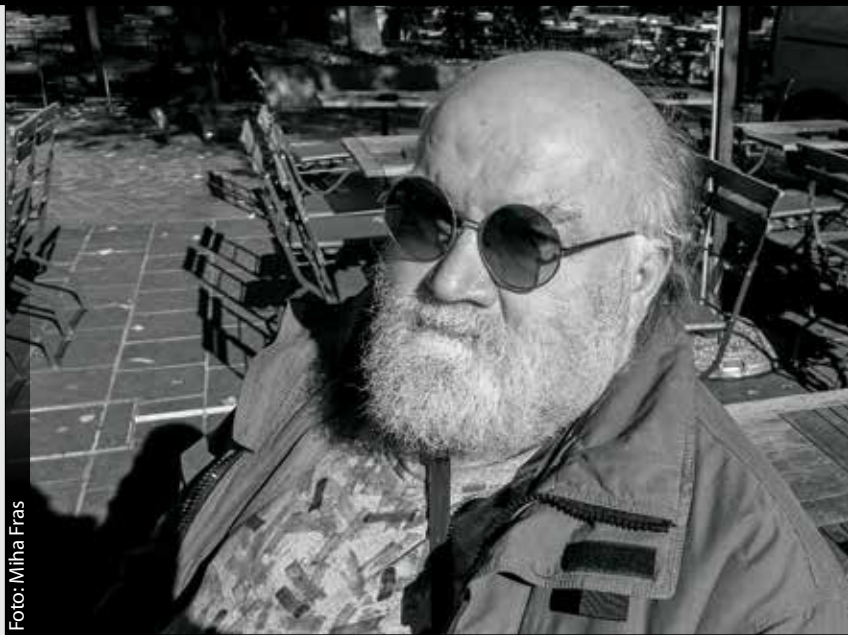

Foto: Miha Fras

slikarske šole. Hodil si po robu dostojnega, jemal si si pravico do ustvarjalne svobode. Zato smo te še posebej cenili. S svojimi skicami si hodil k meni po nasvet, v kateri smeri in na katerem mestu bi določena svetlobna postavitev prišla najbolj do izraza, nikoli pa se nisva posvetovala o njeni vsebini.

Dragi Zmago, ostajamo ti hvaležni za čudovita, včasih tudi vznemirljiva doživetja, ki si nam jih pričaral. Vsako zimo, ko bomo prižgali praznične luči, se bomo spomnili nate in na tvoje veselje. Ljubljani si vsako leto podarjal svoje veselje, zdaj si v njem.

to sporočilo rad primerjam s satiro: če bo izginila, bo izginilo človeštvo. Tudi satiriki zabadajo žela in okužijo ljudi s svojim razmišljanjem.»

Margarida Macedo de Sousa je prav tako zaposlena v lizbonski operi, kjer se ukvarja z marketingom. »V operi delam, Osvaldo pa poje,« je duhovito pripomnila. Njena ljubezen je fotografija, upodablja rože in rastlinski svet, predvsem abstraktno, pozorna je na detajle, barvo in kompozicijo. Glasno pripomnim, da imata verjetno čudovit vrt. Ne, rože kupuje in jih doma postavlja pred objektiv.

»V Franciji nastajajo duhoviti stripi,« odgovarja na vprašanje, katera nacija zna najbolje zadeti žeblico na glavico. Vendar je na Zahodu prevladujoča ilustracija, lepe in neboleče podobe. Najbolj udarni so avtorji z vojnih območij, denimo iz Palestine, Irana, Sirije in iz držav Južne Amerike. Saj čutijo, da se morajo izraziti kritično, da opozarjajo in s satirično risbo obsojajo tiranijo, revščino in vojno. »Umetnika iz Gaze sem želel povabiti na Portugalsko, ampak Gaza je ječa, zato ni mogel priti, nisem mu mogel niti predati nagrade,« pove Macedo de Sousa. »Tudi v Turčiji je veliko ostrih ustvarjalcev. Poznal sem nekoga, ki je narisal strip, nato so ga zaprli, in ko se je vrnil domov, je spet ustvarjal in spet so ga zaprli.« Tudi zato mu je ljub Stane Jagodič, ki je izrazit pacifist. Macedo de Sousa ima tudi blog (humorgrafe), žal samo v portugalsčini, kjer lahko ljudje spremljajo dogajanje na področjih humorja in satire, saj tudi na Portugalskem nimajo satiričnih časopisov (tako kot pri nas ni več Pavlihe), zato jih marsikdo išče na spletnih straneh.

Ljubljana ju je seveda očarala, čeprav sta jo večinoma občudovala pod dežnikom. Škoda, da nista mogla ostati, da bi obiskala 33. grafični bienale Ljubljana, ki je prav tokrat posvečen satiri.

Foto: Nik Rovar

Podpis sporazuma o sodelovanju pri projektu EPK

26 OBČIN LJUBLJANSKE URBANE REGIJE SKUPAJ ZA LJUBLJANO EVROPSKO PRESTOLNICO KULTURE 2025

dr. Uroš Grilc

Občine Ljubljanske urbane regije so 13. septembra podpisale Sporazum o sodelovanju pri skupnem projektu kandidature Mestne občine Ljubljana za naziv Evropska prestolnica kulture 2025 (LJEPK 2025). Sporazum je rezultat odličnega sodelovanja in povezanosti županov Ljubljanske urbane regije in želje po intenzivnem razvoju regije tudi v prihodnje.

Podpisani sporazum je temeljni kamen prvega stebra Evropske kulturne prestolnice, uspešna izvedba projekta pa bo imela dolgoročen pozitiven učinek na razvoj celotne regije, tako na razvoj kulture kot tudi na razvoj drugih področij, tesno povezanih s kulturo.

Ena izmed zavez sporazuma je, da bo tretjina vseh dogodkov v okviru kulturnega programa EPK 2025 izvedena

izven območja Mestne občine Ljubljana, na območjih drugih občin Ljubljanske urbane regije.

Odprto povabilo za programske ideje vsem ustvarjalcem

Na spletni strani www.ljubljana.si/sl/voja-ljubljana/kultura-v-ljubljani/ljepk25/ je do 14. oktobra objavljeno odprto povabilo k oddaji programskih idej za Ljubljano Evropsko prestolnico kulture 2025. Išče mo drzne, ambiciozne in razvojno naravnane ideje, s katerimi bomo lahko učinkovito in inovativno odgovarjali na izzive prihodnosti.

Sprejmite izziv LJEPK 2025 in razmišljajte izven utečenih okvirjev!

Ljubljana EPK 2025 – skupni projekt vseh 26 občin Ljubljanske urbane regije:

Ljubljančan: Dušan Merc

Biti Ljubljančan je privilegij

Lora Power, foto: Miha Fras

Pogovor o Ljubljani sva začela zarana: ob pol devetih za veliko leseno mizo domačega Društva slovenskih pisateljev. Dušana Merca, avtorja štirinajstih knjig, so za predsednika društva izvolili letos maja. »To je moje okolje, tukaj sem doma,« je zamahnil z roko proti ulici, ki se je šele prebujala. Eden tistih, hitro sklenem, ki so bili del legendarnega omizja pri gostincih Miklič v drugem nadstropju. Ne, pojasni, tovrstno početje mu je še vedno tuje. »Prešernova, Cankarjeva, današnja Slovenska, park pred parlamentom, Opera ... To so prostori mojega otroštva.«

Dušan Merc, pisatelj, nekdanji ravnatelj Osnovne šole Prule, danes predsednik Društva slovenskih pisateljev, kritik, ki zna prijeti za delo, in prijeten sogovornik.

Odraščal je z materjo, bančno uslužbenko, in sicer v stanovanju nad kupolo modernistične palače češkega arhitekta Krasnyja, kjer so l. 1923 poleg Ljubljanske kreditne banke nastanili še razna podjetja, trgovce in gostince ter uredili stanovanja. Stavba (danes Banka Slovenija) se je ponašala s centralno kurjavo, toplo vodo, lastno elektrarno v dveh podzemnih nadstropjih ter z znamenitim paternostrom. »Tako smo pravili krožnemu dvigalu, ki ni imelo vrat. Kabine so bile odprte, da si lahko hitro vstopil ali izstopil, kjer si hotel, in če si bil pogumen, si šel cel krog!«

Toda paternoster še zdaleč ni bil edina zabava. Ponoči mu je spanec kratil »očarljivi, škripajoči tramvaj«, s katerim se je igral tudi na vrtu svojega vrtca ob današnji ameriški ambasadi. Hotel Bellevue pa je bil tako rekoč filmska kulisa, saj je tam zanj skrbela šefica kuhinje, njegova teta, kadar je šla mama na službeno pot. Ob nedeljah jo je podurhal na otroške matineeje – do Drame, Opere ali Mestnega gledališča, popoldne pa do Cankarjeve na promenado, kjer je igrala godba milice. In kje se je kalil med gimnazijskimi leti? »Prešprical sem

večino šole, ure in ure sem preživel v kinu,« se nasmeje, potem pa resno pristavi, da so vrteli res dobre filme. »Naj pravijo, kar hočejo, bili smo kar odprta družba.«

Potem se spet zasmeji, spomni se, kako so v pritličju njihove hiše gledali prenose iz Planice. »V kleti palače Emona so imeli prvo televizijo in hišnika, ki je vsake toliko prav važno pobrisal ekran.«

Zatem se znajdeva pred Šestico l. 1959. Množice mirno in disciplinirano čakajo na prihod Tita in etiopijskega cesarja Haileja Selassieja, tedaj pa mimo pridrvi poštar na kolesu. »To so mu ploskali,« se nareži. Potem odtavava vse tja do vižmarskih polj, med perice z Iga in kmetije, ki so nekoč delovale ob Celovski. »Ste vedeli, da je bil tam, kjer bodo enkrat zgradili novi NUK, nekoč odpad? Da je bil živalski vrt kar sredi mesta in da so bila ob Kolinski in Litostroju barakarska naselja? No, treba je povedati, da so med drugim te bloke in del tunela pod gradom zgradili politični zaporniki, tudi tovarno Litostroj so gradili informbirojevci ...«

»Ljubljana se spreminja, ampak v tem delu je ostala skorajda enaka, le razdalje so se zmanjšale,« pojasni, »včasih je bil podvig priti na Ježico.« Celo tiste kovinske bunke,

ki označujejo kolesarske steze, so se vrstile, pravi: »Nekoč so bile iz medenine, označevale pa so samo prehode za pešce.«

Dušan Merc si je poleg priznanj za dolgoletno pedagoško delo prislužil še sloves glasnega kritika, zato ga hitro pobaram, kaj ga v prestolnici moti. Preseneti me z odgovorom: »Ne, na Ljubljano nimam nobenih pripomb.«

A vendarle: nujno potrebuje olimpijski bazen. In morda novega Prešerna. »Zelo spoštujem kiparje, ampak Prešernov kip je grd in provincialen, ne spada v razkošno okolje Tromostovja, pesnik pa je videti kot kakšen nadut kanclijski fuks, bi se reklo v moji mladosti.«

»Ljubljana je srce Slovenije, ima velike odgovornosti in dolžnosti. Konec koncev je edino pravo mesto v Sloveniji,« vztraja. »Ljubljana ni preprosta, je pa uporna!«

In njena uporna drža je njena največja vrednota. »Ljubljana je imela med drugo svetovno vojno politično nesrečo, da ni imela škofa, kot sta bila mariborski ali koprski. Ampak bistveno je, da se je Ljubljana uprla, in to marsikomu, tudi hegemoniji Beograda. To je nujno potrebno vzdrževati. Veste, biti Ljubljančan – to je intelektualni privilegij.«

Tukaj

govorimo

literaturo.

okt/nov

Vodstvo po Zoisovi Ljubljani

Čet / 17. 10. / 17.00

Trg francoske revolucije

dr. Luka Vidmar z zgodbnimi vodi po Zoisovi Ljubljani

Jernej Županič: Behemot

Čet / 17. 10. / 18.00

Trubarjeva hiša literature

Pogovor ob izidu novega romana

Prevod na oknu: Veronika Rot

Pet / 18. 10. / 19.00

Trubarjeva hiša literature

Osebni prevajalski izbor in pogovor

Literature v mestu:**Andrej Blatnik in Tomo Virk**

Tor / 22. 10. / 19.00

Slovanska knjižnica

Pogovorni večer o kratki zgodbi

Pripovedovalski večeri za odrasle

Pet / 25. 10. / 20.00

Vodnikova domačija Šiška

Andrej Rozman Roza

O afriški literaturi:**med literaturo in novinarstvom**

Tor / 5. 11. / 19.00

Vodnikova domačija Šiška

Pogovor s pisateljem in predsednikom eritrejskega

PEN-a

Po Nevskem prospektu do Vladivostoka

Čet / 7. 11. / 19.00

Slovanska knjižnica

Pogovorni večer o sodobni ruski književnosti

Susan Sontag: Alice v postelji

Pet / 8. 11. / 20.00

Mala Drama

Slovenska premiera dramske fantazije o ženskih mukah

Svetlana Makarovič: Horror mundi

Ned / 10. 11. / 19.00

SNG Drama

Avtorica bo interpretirala svoje najgrozljivejše pesmi

Srečanje literarnih hiš

11.-13. 11.

Vodnikova

domačija Šiška/

Švicarija

Predavanja,

mreženje

in literarni večer

LJUBLJANA:
MESTO/CITY
OF/LITERA-
TURE ...

Stanka Golob:

Antikvariat je nadgradnja knjigarne

Andrej Hočevar

V mestnem jedru je nasproti Magistrata prostor, ki ima za ljubitelje knjige poseben pomen. Da gre za posvečen prostor, je občutljivim knjigoljubom jasno že na daleč, še posebej pa se to potrdi v pogovoru s Stanko Golob, ki je tam tudi po desetih letih od upokojitve še vedno izjemno dejavna. Kljub njeni skromnosti je namreč jasno, da Trubarjev antikvariat že štiri desetletja sledi njenemu vodstvu in srcu.

Stanka Golob – knjigotržka leta, dvakratna prejemnica Schwentnerjeve nagrade, Trubarjevega priznanja in plakete mesta Ljubljana za dolgoletno delo in zasluge – pravi, da se bibliofilstvo največkrat začne tako, da najprej kupuješ knjige, ki so ti všeč, svoj pravi okus pa izoblikuješ sproti, saj se zbirateljska strast s časom samo še pogloblja.

Antikvar je trd in naporen poklic. »Knjiga je težka,« napol v šali razlaga Stanka, »in mi jo prenašamo s svojimi rokami. To je umazano delo.« Kajti antikvar pri delu ni omejen na urejene police prodajalne, temveč redno obiskuje boljše in strokovne sejme ter s pomočjo mednarodne mreže kolegov sledi potovanju posameznih zanimivih knjig po svetu. Tako je Stanka še posebej ponosna na zelo redek izvod knjige štajerskega rojaka Andreja Perlaha, zdravnika in astronoma iz 16. stoletja, ki ga je odkrila nekje v Ameriki. Poleg tega mora antikvar po potrebi brskati še po garažah, vlažnih kletah in prašnih podstrešjih – zato, ker nekdo prazni svojo knjižnico, a tudi zato, ker ne bo imel miru, dokler ne bo vsega prečesal in pregledal čisto do dna, če se tam vendarle ne skriva kaj pomembnega. Mogoče prav zadnja knjiga za dopolnitev kakšne zbirke ali opusa, ali pa tista, ki jo neki kupec že dolgo išče. Edina težava je, da se od takšne najdbe potlej ločiš s težkim srcem.

Knjige seveda od nekdanj potujejo iz rok v roke in prav antikvar je tisti, ki se ne ukvarja zgolj s končnim izdelkom, temveč tudi z njegovo konkretno zgodovino. »Knjiga ti sama pove, kako so z njo ravnali,« pravi Stanka; starejše knjige so bile podpisane in označene

(kot primer od nekod privleče neko Cankarjevo knjigo z ganljivim posvetilom), v njih so bili ekslibrisi in opombe, kdo je katero komu podaril ali posodil. Ali pa packe in še kaj precej hujšega.

Bolj od poznavanja vsebine – tudi lekarnar ne poskusi vseh svojih strupov – je pri tem pomembno antikvarjevo strokovno znanje, zaradi katerega se ne pusti zlahka pretentati. Ne sme se mu namreč zgoditi, da bi denimo ponatis zmotno prodajal kot original. Pozoren mora biti tudi na tip papirja in druge komaj opazne malenkosti. Nekoč ji je nekdo hotel prodati knjigo iz leta 1, pa je hitro ugotovila, da je mišljeno prvo leto italijanske fašistične ere; nekdo drug je nujno potreboval denar za dva deci, pa ji je ponudil knjigo, menda edino na svetu, a je Stanka s police takoj potegnila svoj izvod. Nekoč so na dražbi pomotoma prodali prvo izdajo Jenkovih Pesmi iz leta 1865, za katero se je izkazalo, da ji manjka en list, tako da so kupcu čez čas poiskali drug izvod.

Pri tem pa se Stanka Golob zaveda, da knjiga dandanes ni več naložba. Nekoč so obstajali celo osebni bibliotekarji, danes pa so stanovanja za knjižnico pogosto premajhna. Toda antikvariati bodo obstali, je prepričana, ker predstavljajo nadgradnjo knjigarn: v njihovi ponudbi so namreč tudi izkušene in modre knjige, saj morajo biti tudi antikvarji modri in izkušeni.

VODNIKOVA
DOMAČIJA
ŠIŠKA

Beri
in
piši
v
tem
jeziku
...

PRIMOŽ TRUBAR,

oče slovenske tiskane besede, verski reformator in utemeljitelj slovenske kulturne skupnosti (1508–1586)

dr. David Petelin

Trubar velja za pobudnika oblikovanja zavesti o enotnosti slovenskega kulturnega in jezikovnega prostora. Rodil se je v župniji Škocjan pri Turjaku najverjetneje kot Primus Malnar (Mullner) domnevno 8. junija 1508 materi Jeri (Gertrudi) Trobar in očetu Mihi (Mihelju) Malnarju, mlinarju, tesarju in cerkvenemu ključarju, toda ne v hiši, kjer je danes Trubarjeva domačija, temveč v Šklóповem mlinu pod Kukmako. Ime je dobil po bližnji cerkvi sv. Primoža in Felicijana. Med letoma 1520 in 1526, ko je s pomočjo meščanskih sorodnikov nadaljeval šolanje za duhovnika (na Reki, v Trstu, Salzburgu in na Dunaju), se je začel podpisovati kot Trubar, saj bi bil kot Primož Malnar teže prepoznaven. V letu 1528 je zapis priimka spremenil v Truber, kar je bolj ustrezalo nemškemu pravopisu. Leta 1530 ga je tržaški škof Bonomo posvetil v katoliškega duhovnika in mu zaupal vikarsko službo v župniji sv. Martina v Laškem. Od tod ga je pot vodila za pridigarja v ljubljansko stolnico sv. Nikolaja. Od sredine tridesetih let je Trubar stalno prebival v Ljubljani kot stolni pridigar v slovenskem jeziku. Naslanjal se je na svetopisemsko razlago švicarskih reformistov in na Martina Luthra. Trubar je moral zaradi svojega verskega reformatorskega delovanja večkrat zapustiti Ljubljano in Kranjsko. Cerkevno sodišče ga je izobčilo in mu zaplenilo hišo na Levstikovem trgu, posvetno deželno sodišče pa ga je obsodilo na zapor. Zatekel se je k Bonomu, ki mu je namenil službo tajnika in slovenskega pridigarja v Trstu, kasneje pa v nemške dežele. Poročil se je kar trikrat in imel več otrok. Leta 1548 je v Nürnbergu prestopil v luteransko vero. V izgnanstvu se je odločil, da bo novo vero med Slovenci razširjal s pomočjo tiska. Leta 1550 je v Tübingenu natisnil prvi dve slovenski knjigi, Catechismus in Abecedarium. S tem je postal utemeljitelj slovenskega knjižnega jezika, za osnovo pa je vzel širši ljubljanski prostor, kjer sta se mešali gorenjščina in dolenjščina. Izdal je 22 slovenskih in dve nemški knjigi. V tujini je tiskal tudi knjige v glagolici in cirilici. V Ljubljani je leta 1561 ustanovil slovensko protestantsko cerkev in po pomembnih krajih na Slovenskem postavil pridigarje. Svoje rojake je Trubar že od svojih pridigarških začetkov naslavljal s Slovenci. Po letu 1565 se je ustalil v Derendingenu na Nemškem, kjer je živel in služboval vse do svoje smrti 28. junija oz. 8. julija 1586 po gregorijanskem koledarju.

Na prejšnji strani:

Peter Škerl: cikel Ljubljana, Primož

Foto: Dunja Wedam

97 odstotkov otrok redno uživa vitamine in ostala kakovostna hranila v sadju in zelenjavi.

ŠOLARJI IN PREHRANA

Klemen Breznik, 9. razred, OŠ Šmartno pod Šmarno goro

Ste vedeli, da se šolarji v današnjih časih vsaj do neke mere prehranjujejo razmeroma zdravo? To so pokazali rezultati ankete o šolarjih in njihovi prehrani oziroma podatek, da nihče od anketirancev med obroki ne uživa sladkih in gaziranih pijač.

Ker prvi teden v oktobru praznujemo teden otroka, 16. oktobra pa obeležujemo svetovni dan hrane, smo raziskali, kakšen je odnos mladih do zdrave prehrane. Spletno anketo o prehranjevalnih navadah je rešilo 67 mladih anketirancev. Največ, 60 odstotkov, jih je bilo starih med 12 in 15 let. Večina jih je bila ženskega spola (55 odstotkov).

Izkazalo se je, da 34 odstotkov anketiranih zaužije 4 obroke na dan, 32 odstotkov 5 obrokov, samo 19 odstotkov pa 3 ali manj. Le 16 odstotkov vprašanih med obroki ne uživa prigrizkov.

Velika večina (72 odstotkov) jih je v šoli naročena na malico in kosilo, kar je dobro, saj imajo šole v principu zelo zdrave in uravnotežene jedilnike. Samo 8 odstotkov jih ne uživa niti šolske malice niti kosila. Zanimivo je, da 23 odstotkov sodelujočih ni zadovoljnih s sestavo šolskih jedilnikov; a skoraj prav toliko jih je z njimi zadovoljnih. Večina anketiranih z jedilniki sicer ni niti zadovoljna niti nezadovoljna, ampak so izbrali nekaj vmes.

63 odstotkov anketirancev pred odhodom v šolo vedno zajtrkuje, le 15 odstotkov tega ne počne nikoli. S prizadevanji za ozaveščanje o človekovem odnosu do živali in okolja oziroma z veganskim načinom življenja je seznanjenih 81 odstotkov anketiranih, od tega se jih malo manj kot polovica ne strinja z njim.

6 odstotkov anketiranih ne uživa mesa, še enkrat toliko pa jih meso uživa dva- ali večkrat dnevno.

Skoraj polovica ima raje sadje kot zelenjavo, 37 odstotkov pa z veseljem uživa oboje. Samo trije odstotki vprašanih ne marajo niti sadja niti zelenjave, kar verjetno pomeni, da preostalih 97 odstotkov redno uživa vitamine in ostala kakovostna hranila v sadju in zelenjavi.

Pri obrokih jih več kot polovica pije vodo, prav tako pa je zanimivo, da jih 39 odstotkov ne pije ničesar. Gaziranih pijač pa pri obrokih ne pije nihče. Torej pri obrokih ne uživajo prekomerne količine sladkorja.

Skoraj 80 odstotkov mladih si zna samih skuhati preprosto kosilo. Zelo veliko si jih je za najljubšo jed izbralo testenine z različnimi omakami. Številni pa so omenili tudi zrezke s prilogami.

ČASORIS
moj prvi spletni časopis

CICIUHCI, DOBRODOŠLI V KNJIŽNICI!

Erika Žitko, Mestna knjižnica Ljubljana

Projekt družinskega branja Ciciuhec, beremo z malčki je namenjen predšolskim otrokom in njihovim staršem. Mestna knjižnica Ljubljana vsako leto od oktobra do aprila v sodelovanju z vzgojno-varstvenimi zavodi v Mestni občini Ljubljana, v občinah Brezovica, Dobrova - Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Horjul, Ig, Škofljica, Velike Lašče in Vodice ter z Društvom Bralna značka Slovenija – ZPMS organizira bralno-poslušalni projekt, v katerem sodeluje več kot 8.400 otrok iz Ljubljane in okolice.

Ciciuhci so otroci, ki v vrtcu predstavijo knjige, ki so jim jih prebrali starši. Otroci, stari do treh let, predstavijo dve knjigi, otroci med tretjim in šestim letom pa štiri. Otrokom pri predstavitvi dopuščamo svobodo – lahko pripovedujejo, pojejo, rišejo ali še kaj drugega. Skupino otrok, mlajših od treh let, po predhodnem dogovoru v vrtcu obišče knjižničarka. Skupine vrtčevskih otrok med tretjim in šestim letom starosti obiščejo svojo najbližjo knjižnico. Obiski so namenjeni predstavitvi knjižnice in izvajanju različnih dejavnosti za otroke, kot so pripovedovanje pravljic, reševanje ugank, izposoja knjig ter ustvarjalne delavnice. Namen projekta je ustvarjanje pogojev za razvoj bralnih navad in bralne kulture pri otrocih, spodbujanje branja v družinskem krogu, bogatenje besednega zaklada, seznanjanje otrok s knjižnico v njihovem neposrednem okolju in navajanje na obiskovanje knjižnic skupaj s starši. Hkrati je to tudi priložnost za širjenje glasu o dobrih knjigah.

Ker verjamemo, da je pri vzgajanju bralnih navad zelo pomembno tudi zgodnje in redno obiskovanje knjižnice, vsem predšolskim otrokom ob vpisu v knjižnico podarimo Urbano, člansko izkaznico (članarine za otroke in mlade do 18. leta ni) in kartonček za zbiranje žigov Ciciuhec. Žig prejme vsak predšolski otrok ob izposoji knjige na svojo člansko izkaznico. Po osmih izposojah prejme vrečko za športno opremo s potiskom Ciciuhca.

Začela se je deveta sezona družinskega bralnega projekta. Tudi letos bomo pripravljali brezplačna izobraževanja za starše in mentorje družinskega branja, ki jih izvajajo strokovnjaki na področju mladinske književnosti. Pripravili smo priporočilni bralni seznam **100 slikanic za predšolske otroke**, ki je dostopen na

Foto: arhiv MKL

Cicivlak pripelje veliko dobrih knjig.

spletni strani Mestne knjižnice Ljubljana in v pomoč vsem staršem, ki želijo svojim otrokom predstaviti kvalitetno otroško knjigo.

mestna
knjižnica
ljubljana

[www.mklj.si/
branje/ciciuhec](http://www.mklj.si/branje/ciciuhec)
ciciuhec@mklj.si
01 308 51 08

NEDELCE NA VODNIKOV DOMAČIJI ŠIŠKA

Vodnikova domačija Šiška je od leta 2015 Hiša branja, pisanja in pripovedovanja.

V njej pripravljamo vsebinsko raznolike dogodke in izobraževanja za odrasle in obenem veliko pozornost namenjamo tudi programom za otroke. Od oktobra do maja vsako nedeljo ob 11. uri vabi otroke in starše na ustvarjalno druženje ob knjigah. Pripovedovalci, glasbeniki, pisatelji in ilustratorji na oder Vodnikove domačije prinašajo zgodbe, poezijo in stripe, da bi ob njih skupaj razmišljali, se pogovarjali in zabavali, nekatere pa potem še dolgo nosili v mislih.

Raznolik odrski program pripravljamo tako za najmlajše, ki šele vstopajo v svet knjižnih zgodb, kot tudi za otroke, ki že samostojno berejo. Otroci vsebine pogosto tudi samostojno raziskujejo v okviru delavnic pod mentorstvom ilustratorjev in znanstvenikov.

Na Vodnikovi domačiji je tako ob nedeljskih dopoldnevih vedno živahno, kar vsakič znova potrjuje, da so knjige vrata v zanimive, razburljive svetove in da je lepo vanje vstopati skupaj.

Oktobrski Nedelci:

20. 10. ob 11.00 / 5+

Interklepec

Animirana improvizacijsko-glasbeno-pripovedovalska predstava o Petru Klepcu s pripovedovalcem Rokom

Kušlanom, glasbenikom Žigom Golobom in ilustratorjem dr. Horowitzem.

27. 10. ob 11.00 / 4+

Vstop v ilustracijo

Pripovedovalsko vodstvo po zgodovini ilustracije z ilustratorjem in pripovedovalcem Cirilom Horjakom.

OTROCI KOT VRHUNSKI ŠPORTNIKI?

Miha Robnik

Ob robu parka je igrišče in zapolni ga truma otrok različnih starosti. Nama je bila najbližja skupina otrok, starih med šest in osem let. Postavljeni so v kolone. Nekdo dela stojo na rokah, drugi se ozira in klepeta, tretji se vrti okoli svoje osi, četrti nagaja drugemu pred seboj ... Vse to se dogaja, medtem ko trener demonstrira vajo. Nato so na vrsti otroci. Izvedba je slaba, površna, nekdo sploh ne ve, kaj zahteva naloga. Trener, vidno nezadovoljen, jih glasno in strogo okara in zopet demonstrira gibalne naloge. Gremo, še enkrat od začetka. Takšen proces se odvija kakšnih dvajset minut.

Preseneti me komentar moje partnerke, ki se s športom ne ukvarja poklicno: »Ja, ampak otroci so ja polni energije, tukaj morajo pa čakati v koloni tri minute, da so lahko aktivni 15 sekund, pa še meni se zdi, da jim vaje povzročajo precej težav. Pretežke so.« Presenečeno se nasmehnem in ji pritrdim. Glede na to, da so bile vaje zelo specifične in težke, je bilo jasno, da bodo otroci imeli težave pri izvedbi. In najbrž za prezahtevne izzive otroci nimajo nobenega zanimanja. Trener ni zadovoljen z izvedbo gibalnih nalog niti s slabo pozornostjo otrok v kolonah.

Je bil torej nered v koloni posledica nediscipline? Morda napačne organizacijske metode treninga? Verjetno bi bilo bolj smiselno vključiti vse otroke hkrati. So otroci res neposlušni ali enostavno pokajo od energije in želijo igro, gibanje, aktivnost? Zanimivo je opazovati otroke, kaj vse počnejo, ko čakajo na prihod trenerja. So res tako specifične, zahtevne vaje dobre za razvoj tako mladih otrok ali slednji potrebujejo razgibano vsestransko vadbo z dodanimi elementi športa? Do nivoja vrhunškega športnika jih čakajo še leta in leta treninga. Potrebno je imeti v mislih postopnost in dolgoročnost razvoja športnika. So tukaj mogoče zraven še apetiti in pritiski staršev, da morajo že osemletniki igrati na visokem nivoju? Ali da morajo biti vsi otroci vrhunski športniki?

Foto: Ana Polančec

Živa Manja Petrovec, organizatorica projekta študentov psihologije, na katerem prireajo čajanke, okrogle mize, filmske večere in predavanja. Vsi dogodki so brezplačni.

NAJ BO VSAK DAN DAN DUŠEVNEGA ZDRAVJA

Patricija Fašalek

Oktober vsako leto zaznamujejo govori o našem notranjem počutju, saj je 10. oktobra svetovni dan duševnega zdravja. V okviru tega dneva je nastal projekt študentov psihologije na Filozofski fakulteti »Kako si?«, ki ga organizirajo, da bi ozaveščali o pomembnosti duševnega zdravja in skrbi zanj. Letos je projekt praznoval že 12. rojstni dan. To je enotedenski dogodek, za katerega vsako leto izberejo aktualno osrednjo temo, za katero menijo, da se jo da povezati z duševnim zdravjem. Letos so se odločili za temo revščine pod sloganom »Kako si? Shajam«, o čemer sva se pogovarjali z organizatorico projekta, Živo Manjo Petrovec.

Letos ste se začeli truditi, da bi projekt iz enotedenskega dogodka enkrat na

leto prerasel v celoletno aktivnost pod novim sloganom »Naj bo vsak dan dan duševnega zdravja«. Zakaj?

Psihologi živimo v svojem mehurčku in seveda se nam zdi duševno zdravje zelo pomembno. Nič ni narobe, če greš k psihologu, vsi se soočamo s težavami, po statistiki ima vsaka četrta oseba težave z duševnim zdravjem. Ampak mi ne želimo govoriti samo o tipičnih motnjah, kot so depresija, bipolarna motnja in shizofrenija, temveč tudi o preobremenjenosti, stresu ali slabi samopodobi – to je nekaj, s čimer se sreča vsak posameznik. Nam je to zelo jasno, vendar ko zapustimo svoj mehurček, ugotovimo, da za ta del našega življenja še vedno obstaja stigma, da se duševno zdravje ne jemlje kot nekaj pomembnega in da ljudje mislijo, da mora biti nekaj zelo narobe s tabo, če greš k psihologu. Zato želimo, da bi se skrb za duševno zdravje prenesla na naš vsakdan.

Zakaj ste za letošnjo osrednjo temo izbrali revščino?

Vsako leto poskušamo izbrati dovolj aktualno temo in o revščini smo razmišljali že dlje časa, saj se da zelo dobro povezati

z duševnim zdravjem. Vseeno nam je bilo malo težko, saj pri nas ni veliko psihologov, ki bi se ukvarjali izključno z revščino v povezavi z duševnim zdravjem. V programu smo imeli predvsem ljudi, ki se z revščino ukvarjajo na različnih področjih, in tako smo se osredotočili na različne posledice revščine. Med drugim smo spregovorili o tem, kako revščina vpliva na sam razvoj otroka: vidimo lahko, da se pri otroku, ki izhaja iz revne družine, že sam govor razvija drugače, finančno stanje doma vpliva tudi na otrokov učni uspeh in njegove družbene interakcije. Saj se govori o revščini, ampak se hkrati tudi ne zares, še posebej ne z vidika duševnega zdravja. Izpostavlja se, da je minimalna plača prenizka in da ljudje od tega težko živijo, ne pa tega, kako stresno je lahko takšno življenje za posameznike in kako to vpliva na njihove otroke.

Na otvoritev ste povabili glasbenika Zlatka. Kako to, da ste se odločili zanj?

Vsako leto tik pred začetkom projekta priredimo »teaser«, in sicer zajtrk z znano osebnostjo, da razširimo glas o našem projektu. Iskali smo koga, ki bi povedal svojo osebno zgodbo, povezano z revščino, in spomnili smo se na Zlatka, ki se je na povabilo odzval. On je namreč sin priseljencev, ki je bil kot otrok deležen veliko žaljivk in ni imel ne družbeno ne finančno rožnatega življenja, vendar je kljub temu ostal optimističen. Zaradi uspeha, ki ga je dosegel, se nam je zdelo, da bi lahko služil kot navdih marginalnim skupinam, in povabili smo ga, da spregovori o tem, kako se je sam spopadal z revščino in kako je ostal tako pozitiven.

Povezali ste se tudi s Kralji ulice. Kakšna pa je njihova vloga pri projektu?

Do njih smo pristopili, ker smo želeli, da bi predstavili svoje osebne zgodbe in jih delili z občinstvom. Drugi del njihovega udejstvovanja se imenuje Nevid(e) na Ljubljana, voden ogled mesta, kjer brezdomci popelje sodelujoče po skritih kotičkih mesta, kjer je sam preživel svoje življenje. S tem želijo razbijati predsodke, ki jih imajo ljudje o brezdomcih. In poleg tega je 10. 10. tudi svetovni dan brezdomcev!

#to sem jaz

Celoletno pomoč mladim nudi tudi program #to sem jaz, ki je usmerjen predvsem v razvijanje pozitivne samopodobe mladostnikov in njihovih socialnih veščin. Pod sloganom »Skupnost za mlade z vprašanji, o katerih je lažje pisati kot govoriti« omogoča mladim dostop do spletne svetovalnice, kjer 60 strokovnjakov s področja medicine, psihologije in socialnega dela, ki delujejo prostovoljno, odgovarja mladim na njihova vprašanja, samo posvetovanje pa je anonimno in brezplačno. Poleg svetovalnice organizirajo tudi preventivne delavnice v šolskem

okolju, ki so namenjene razvoju tistih spretnosti, ki mladostnikom olajšajo odraščanje, jih podpirajo pri soočanju z izzivi življenja in uporabi ustvarjalnih strategij za reševanje problemov. Program za promocijo zdravja To sem jaz so razvili na Oddelku za socialno medicino in promocijo zdravja Zavoda za zdravstveno varstvo Celje, od januarja 2014 pa delujejo pod okriljem Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Spletno svetovalnico lahko mladi najdete na naslovu www.tosemjaz.net.

OBARVAJ SVOJ KORAK – NA POTI DO ZVEZD

Maja Dežman Sterle

»Ne bom o šoli in ocenah,« se je začela debata z enim od najstnikov, ko je v rokah držal čopič in barval ograjo mostu pri novi osnovni šoli Maksa Pečarja v Črnučah. »Ni treba,« mu je odgovorila Ulična zmajevka Maruša. »Mene to ne zanima, meni šteje, da si danes tu,« je dodala po krajšem premoru. V takem slogu je potekal enotedenski projekt »Obarvaj svoj korak – na poti do zvezd«, ki je požel navdušenje mladostnikov, celo tako, da so na mesto prihajali vsaj dvajset minut pred dogovorjeno uro.

Zvezde so blizu

Celoten projekt je bil zgrajen s pomočjo mladih uporabnikov in je temeljil na aktivni vključenosti in soustvarjanju. Osredotočali smo se na spoštovanje različnosti, razvoj in krepitev zdravih odnosov med mladostniki, temelj dejavnosti pa je socializacija namesto preprečevanja.

Aktivnosti so potekale postopoma: od individualnih sfer smo se zavrteli k vse širši družbeni angažiranosti (mladinsko in medgeneracijsko povezovanje). V zadnjem tednu poletnih počitnic pa smo na pobudo lokalnega prebivalstva pobarvali ograjo mostu v Črnučah. Nabralo se je več kot 30 lokalcev, ki so v roke vzeli čopič in se vključili v skupno delo. Spet nekateri so se ustavili, mlade »pleskarje« podprli s pohvalo, tu in tam je »padel« tudi kakšen sladoled. V ospredju je bilo sicer družbeno koristno delo,

Foto: Maja Dežman Sterle

Dela smo se lotili zares.

ki je tudi mladostnikom zbudilo zavest o tem, kako pomembna je skrb za prijetno življenjsko okolje, toda cilj projekta je bil dosežen predvsem s spodbujanjem aktivnih debat, v katerih smo razvijali kritično refleksijo in socialne veščine ter krepili družbene odnose.

Vse je proces in nič se ne zgodi čez noč

Dela smo se lotili zares: most smo najprej očistili, pobrusili, nato nanесли temeljno barvo in šele nazadnje zelene odtenke, zato smo se večkrat znašli »v krizi«. Mostu kar ni bilo konca. Zato smo projekt podaljšali za dva polna delovna dneva, nehali smo se obremenjevati s časom in se osredotočili na užitek v brezmejni kreativnosti. Globoko v sebi smo vedeli, da nam bo uspelo, in nam tudi je. Šolarji so se na prvi šolski dan ponosno sprehodili po pobarvanem mostu, najstniki so se s skiroji, kolesi in rolikami zapeljali čez prečudovito pot do svojih družabnih prostorov, starejšim Črnučanom se je na obrazih narisal nasmeh! »Enkrat, ko bom imel otroke, jim bom lahko povedal, da stopajo po mostu, ki sem ga barval jaz,« je bila čudovita misel komaj 10-letnega dečka. Naj nam bo to izhodišče za nove načrte in zamisli za delo z mladimi.

MESEČNI NAPOVEDNIK

Mladi na sceni

Streetstival – festival uličnega dela 2019

V Ljubljani bo 24. oktobra potekal Streetstival. Na njem se vsako leto zberemo mladinski delavci in drugi, ki svoje aktivnosti prenesemo izmed zidov naših organizacij na ulice, parke in igrišča. Športne, ustvarjalne, podpirne in mnoge druge aktivnosti izvajamo na javnih površinah, tam, kjer se družijo mladi, pridružijo pa se nam tudi drugi, ki jih zanima delo z mladimi. Letošnji program bodo obogatili najrazličnejši prispevki. Imeli bomo tudi okroglo mizo, na kateri bomo razbijali mite o uličnem delu, in tržnico aktivnosti za mlade. Za informacijo o točni lokaciji in za več informacij spremljajte Facebook stran Mreže Mlada ulica ali **#streetstival**.

9.00–10.35: Uvod in okrogla miza: Razbijanje mitov o uličnem delu.

10.35–11.10: Kavarna debata

11.30–13.30: Prispevki (psihohigiena pri delu z mladimi, prostodostvo med mladimi, prakse uličnega dela na Nizozemskem ipd.)

15.00–18.00: Tržnica uličnih aktivnosti za mlade

Jesenske počitnice v MSV-ju

28.–30. 10. 2019

Med jesenskimi počitnicami bo vsakodnevni brezplačni počitniški program od 9. do 15. ure (ustvarjalne delavnice, šport in rekreacija, krajši izleti ali pohodi v okolico Ljubljane), za več info piši na: **info@msvic.si**.

Tečaj slovenskega jezika za preseljene mladostnike

Dnevni center Skupaj v skupnosti, Kunaverjeva 2, vsak torek od 16.00 do 17.00

V dnevnem centru bo potekal brezplačni neformalni tečaj slovenskega jezika za mlade od petega do devetega razreda osnovne šole. Nudimo pomoč pri usvajanju slovenščine tudi za mlajše otroke in za srednješolce.

Vabimo mlade prostovoljce

Za uspešno delovanje dnevnega centra potrebujemo prostovoljce. Vključimo te lahko v različne aktivnosti glede na tvoja znanja in interese. Za več informacij piši na **dnevni.center@skupajvskupnosti.si** ali pokliči na **051 300 380**.

Dogodek v mestu Gogi

11. 11. 2019 ob 20.00, Trubarjeva hiša literature

Dogodek v mestu Gogi je bufonska predstava, ki črpa navdih v dramskem tekstu Slavka Gruma. Predstava je zgrajena na podlagi bufonov, gledaliških likov, ki jih je v šestdesetih letih zasnoval Jacques LeCoq, ključno

ime pri razvoju fizičnega gledališča v 20. stoletju.

Več: **www.kudtransformator.com** in **KUD Transformator**

14+ je zakon!

Mladi zmaji Bežigrad, Vojkova 73 18. in 25. 10. ter 8. in 15. 11. med 19.00 in 21.00

Petkova večerna druženja za mlade od 14. leta dalje. Pridi na druženje v našo bežigrasko dnevno sobo v naselju BS3. Izpelji svojo idejo. Igraj družabne igre. Spoznaj nove ljudi. Imej se fajn.

Plesno-gibalna delavnica

Mladi zmaji Zalog, Zaloška cesta 220 15. in 22. 10. med 17.00 in 18.30

Delavnica z gibanjem uči, kako prepoznati svojo moč, kako poslušati drugega in sebe, kako pasti brez strahu in kako voditi brez pomislekov.

Impro predstava

Mladi zmaji Črnuče, Dunajska 367 17. 10. 2019 ob 18.00

V prenovljeni dvorani bomo gostili improvizatorske čarovnike iz društva Impro. Predstava bo seveda nastajala sproti, v kreativnem duhu in predvsem ... sproščeno. Po predstavi sledi neformalno druženje.

Krompirjev Halloween teden

Mladi zmaji Črnuče, Dunajska 367 28.–30. 10. med 13.00 in 17.00

V naši kleti vas bomo gostili mojstri vrtenja plošč (DJ Igor), plesa (Katja Simić), maskiranja in še česa. Izdelali bomo srhljive stripe, rezali buče in se vrteli v kuhinji. Teden bomo zaključili s pravo krompirjevo Halloween zabavo!

Jesenska izmenjevalnica

Mladi zmaji Bežigrad, Vojkova 73 9. 11. med 15.00 in 19.00

Ponovno je čas za prevetritev garderobe. Zakaj bi zapravljali denar, če lahko na bolj trajnosten način osvežite svoje omare in izmenjate oblačila, torbe, nakit in druge modne dodatke?

Štep Up – štepanjska ulična postaja

Šolsko igrišče OŠ Karla Destovnika Kajuha

18. in 25. 10. ter 1., 8. in 15. 11. med 17.00 in 19.00

Športanje, druženje in soustvarjanje urbanega okolja so vodila mladinskega uličnega dela, ki ga Ulični zmaji izvajamo skupaj v sodelovanju z Mladinsko postajo Moste. Prepoznaš nas po zelenih jopicah. Vabljeni vsi mladi 15+, se vidimo!

Več dogodkov in informacij za mlade najdeš na **www.lmit.org!**

Foto: arhiv Srednje šole za oblikovanje in fotografijo

Dijake različnih smeri povezuje ljubazen do ustvarjanja in raziskovanja ter drugačno dojemanje sveta.

Šole z ustvarjalnim duhom

Umetniške gimnazije v Ljubljani

dr. Tanja Pihlar

Lepo število nadarjenih učencev se že po končani osnovni šoli odloči za ustvarjalno pot, tako da svoje znanje in talent razvija na umetniških gimnazijah.

V Ljubljani tri vzgojno-izobraževalne ustanove že dobri dve desetletji izvajajo program umetniške gimnazije različnih smeri: poleg Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana, ki smo ga že predstavili v eni od prejšnjih števil, sta to še Srednja vzgojiteljska šola, gimnazija in umetniška gimnazija Ljubljana ter Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana. Vse tri se lahko pohvalijo z dijaki, ki dosegajo odlične uspehe na raznovrstnih tekmovanjih in natečajih doma in po svetu. Veliko jih nadaljuje študij na priznanih domačih in tujih univerzah; med njihovimi nekdanjimi dijaki so tudi številna znana imena iz sveta glasbe, plesa, gledališča, slikarstva, kiparstva in oblikovanja.

Edina srednja šola sodobnega plesa v državi

Na Srednji vzgojiteljski šoli, gimnaziji in umetniški gimnaziji Ljubljana (SVŠGUGL), ki domuje na dveh lokacijah za Bežigradom, letos obeležujejo kar tri okrogle obletnice – 70 let programa predšolske vzgoje, 30 let splošne gimnazije ter 20 let umetniške gimnazije. V šolskem letu 1999/2000 so se šolarji lahko prvič vpisali na plesno smer, zdaj pa se lahko že deseto leto vpišejo tudi na smer gledališče in film. Letos šolo obiskuje 870 dijakov v 33 oddelkih, ki jih poučuje okoli 100 profesorjev.

Po besedah ravnatelja Alojza Pluša si prizadevajo pri dijakih razvijati nadarjenost, ustvarjalnost in sposobnost za umetniško izražanje. So edina srednja šola sodobnega plesa v Sloveniji in od vpeljave programa se je vpis močno povečal. Pedagogi, ki so večinoma zaključili študij na priznanih tujih ustanovah, dijake med drugim seznanijo s sodobnimi tehnikami plesa, baletom in zgodovino plesa. Na prenovljeni smeri gledališče in film dijaki spoznavajo gledališko umetnost, pridobivajo teoretična znanja s področja gledališča, plesa, videa

in filma, ustvarjajo in poustvarjajo. Toda ravnatelj izpostavi, da se »v program umetniške gimnazije vpisuje premalo fantov. Smer gledališče in film obiskuje okoli 80 % dijakinj, v modulu sodoben ples je delež dijakov izrazito majhen. Vendar so tisti, ki so se odločili zanj, izjemno motivirani in uspešno nadaljujejo izobraževanje na visokošolskih ustanovah.«

V sodobnem Plesno-gledališkem centru, ki so ga pred nekaj leti uredili v stavbi nekdanje srednje poklicne gradbene šole, je dogajanje zelo pestro. Tu dijaki preživijo precej časa, v njem potekajo vsakodnevne vaje in obsežne priprave na številne predstave. Plesne in gledališke predstave, ki jih pripravljajo dijaki vseh letnikov, večinoma obiskujejo dijaki, njihovi sorodniki ter njihovi nekdanji dijaki. Sodelujejo tudi s sorodnimi šolami v tujini, med drugim s češkim konservatorijem Duncan Center in XVI. gimnazijo iz Zagreba. Ob vsej pisani paleti dejavnosti je Plesno-gledališki center že po nekaj letih postal pretesen, zato načrtujejo razširitev: nove prostore bodo že letos začeli prenavljati v nekdanjih delavnicah Srednje gradbene, geodetske in okoljevarstvene šole.

Med nekdanjimi dijaki so številna znana imena: vrhunski plesalci Nika Kljun, Aleš Čuček in Matevž Česen, lutkovna animatorja Sonja Kononenko in Brane Vižintin, igravec Tomaž Urgl, skladatelj in glasbeni pedagog Blaž Rojko, violinist Žiga Faganel ter pevki Nuša Derenda in Manca Špik.

📍 www.svsgugl.si

Šola, ki »štrli iz povprečja«

Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana (SŠOF), ki domuje v samem osrčju mesta, v Križankah, sodi med vodilne ustanove v Sloveniji, ki vzgajajo in izobražujejo na likovnem področju. Razvila se je iz Šole za umetno obrt v

Ljubljani, ki je bila ustanovljena leta 1946 z namenom vzgajati in usposablјati gojence za samostojno izdelovanje izdelkov umetne obrti, danes pa lahko dijaki ob vpisu izbirajo kar med šestimi programi: grafičnim oblikovanjem, oblikovanjem uporabnih predmetov, modnim oblikovanjem, fotografskim tehnikom in umetniško gimnazijo – likovne smeri.

Šolo, ki ima skupaj 24 oddelkov (po en odderek vsake smeri in 2 oddelka umetniške gimnazije), obiskuje okoli 700 dijakov. Čeprav se je od njenih začetkov marsikaj spremenilo, še vedno domujejo v istih prostorih, ki pa danes tako rekoč pokajo po vseh šivih. Kljub nekaterim predlogom za rešitev prostorske stiske – idejni načrt za izgradnjo prizidka k stavbi tedanje Šole za umetno obrt je v sklopu prenove Križank zasnoval že Jože Plečnik – se do današnjih dni ni nič kaj bistveno premaknilo. A ravnatelj Gregor Markelj meni, da »si država vendarle zasluži vsaj eno sodobno šolo za oblikovanje, če kaj razmišlja o svetli gospodarski in kulturni prihodnosti«.

V učnem načrtu vseh smeri je velik poudarek na razvijanju lastne ustvarjalnosti in oblikovanju osebnosti skozi delo.

Vsako leto se odpravijo tudi v šolo v naravi, kjer potekata kiparska in slikarska delavnica. Veliko je tudi timskega dela in medpredmetnega povezovanja, slovijo tudi po strokovnih ekskurzijah v tujino, ki omogočajo dijakom od blizu spoznavati izvirne umetnine velikih umetnikov.

Z organizacijo razstav in udeležbo na številnih natečajih in festivalih omogočajo dijakom, da se predstavijo javnosti ter sodelujejo z vrsto kulturno-umetniških ustanov. Med njihovimi nekdanjimi dijaki so mnoga priznana imena, ki danes sooblikujejo kulturno podobo Slovenije.

📍 www.oblikovna.si

Podoktorski raziskovalec Miha Modic

»Rad bi doprinesel svoj delček k svetovni znanosti«

Nada Breznik

Miho Modica sta že kot študenta vodili radovednost in želja priti do izvora problemov in do rešitev, ki jih še nismo poznali. Pri študiju je tako izbral dve na videz povsem nezdružljivi področji, a pri tem je imel povsem jasne cilje.

Foto: Dave Guttridge

Miha Modic

Po dveh letih študija prava si se vzporedno vpisal na študij biotehnologije v Ljubljani. S katerim ciljem si začel združevati ti področji?

Med študijem sem svojo karierno prihodnost videl v patentni zaščiti biotehnoških izumov. Med dodiplomskim študijem sem se odločil za izmenjavo na Tehniški univerzi v Münchnu. V tem času sem naredil prve korake tako v patentno pravo kot v raziskovalno delo v laboratoriju. Slednje me je navdušilo. V trenutku, ko laboratorijski eksperimenti uspevajo, pa čeprav kdaj povsem po naključju, si na vsem svetu edini, ki pozna ta drobec znanja, in si misliš: »Znanost je precej kul!« Še zmeraj je tako, morda celo pogostejše kot pri težavnih raziskovalnih začetkih.

Zdaj si zaposlen na Univerzitetnem kolidžu v Londonu in raziskuješ na Crickovem inštitutu. Vaša raziskava, ki je pripeljala do razumevanja celičnih diferenciacij, je objavljena v ugledni znanstveni reviji Molekular Cell. Kateri so osnovni izsledki te raziskave?

Poskušali smo razložiti, kaj je tisti odločilni moment v zgodnjem razvoju, ki vodi v nastanek različnih tkiv, ki nas

tvorijo. V najzgodnejši fazi človeškega razvoja je zarodek sestavljen iz enakih celic, ki imajo edinstveno sposobnost specializacije v prav vse celice našega telesa. V nekem trenutku se zgodi veliki pok in vse te celice gredo svojo pot, ene postanejo zametki pljuč, druge srca, tretje pa nekaj tretjega. To temeljno odkritje je pomemben korak tudi pri molekularnem razumevanju, kako delujejo arhitekti našega telesa, in hkrati prikazuje, kako isti mehanizmi vodijo do nevrodegenerativnih obolenj.

Kakšen je pomen mednarodnega povezovanja znanstvenikov iz različnih držav?

Mednarodno mreženje je za napredek znanosti in družbe ključnega pomena. Razjasnitev pomembnih vprašanj zahteva povezovanje več raziskovalnih področij in sodelovanje s strokovnjaki različnih ved, ki so bile še včeraj na videz nezdružljive. Vesel sem, da smo z zadnjo raziskavo stopili skupaj slovenski raziskovalci s celega sveta; z Jernejem Uletom delujeva v Londonu in sodelujeva z Gregorjem Rotom iz Züricha, s Tjašo Lepko in Valtrom Bergantom iz Münchna ter z Borisom Rogljem z Instituta Jožef Stefan. Poleg mentorstva petim študentom iz Slovenije letos septembra

tretjič organiziramo mednarodno znanstveno konferenco v okviru krovne evropske organizacije za molekularno biologijo, tokrat na Ljubljanskem gradu. Tako poskušam biti vpet in povezan s slovensko znanostjo in upam, da se bo to le še stopnjevalo.

Ali so raziskovalni izsledki znanstvenikov enako dostopni po vsem svetu?

Na velike založniške hiše se trenutno vrši močan mednarodni pritisk, da bi bila vsa izvirna znanstvena literatura prosto dostopna vsem na svetu. Trenutno so naročnine na mednarodno znanstveno literaturo milijardni posel. Sam želim, da so vsa moja dela dostopna vsem brez plačila, isto pa od leta 2021 od nas zahteva tudi britanska znanstvena fundacija Wellcome Trust.

Kakšne želje gojiš za prihodnje?

Rad bi doprinesel svoj delček k svetovni znanosti in prispeval k učinkovitemu zdravljenju predvsem nevrodegenerativnih obolenj. Upam, da bom kmalu imel možnost tudi voditi lastno raziskovalno skupino. Morda celo v Sloveniji.

Celoten intervju je objavljen na www.ljubljana.si v rubriki glasilo Ljubljana.

ZNANI LJUBLJANČANI O GIBANJU

Mitja Petkovšek, nekdanji vrhunski telovadec, dvakratni svetovni prvak, promotor športa

Kot nekdanji vrhunski športnik, sedaj pa že nekaj let vodja uspešnega Kluba za ritmično gimnastiko TiM, z veseljem opažam, da Ljubljančani zaznavamo šport kot bistveni sestavni del zdravega načina življenja. Telovadba kot najosnovnejša športna panoga, ki v polni meri razvija vse gibalne sposobnosti in krepí telo in duha, igra pri tem osrednjo vlogo, še posebej v obdobju najhitrejšega otrokovega razvoja, v vrtcu in prvih letih osnovne šole.

Vendar pa Ljubljana danes ne bi bila mesto športa brez razumevanja in ljubezni do športa uprave Mestne občine Ljubljana. S promocijo in izvedbo številnih športnih dogodkov, intenzivno gradnjo moderne športne infrastrukture, sofinanciranjem programov športnih društev in drugimi mehanizmi skrbi za široko dostopnost rekreativnega in tekmovalnega športa za vse generacije.

Vesel sem, da lahko naši otroci skozi šport odrastejo v zdrave, samozavestne in odgovorne meščanke in meščane, ki spoštujejo trdo delo in poštenost in jim je mar za sočloveka in skupno dobro.

Spodbuda: Poskusite!

Dajte svojemu telesu priložnost in se odločite za obisk enega izmed številnih vodenih vadbenih programov, ki jih ponujajo društva in ostali ponudniki po Sloveniji. Bogat nabor vadb za velike in male, tudi če ste brez kondicije, za spretne in manj spretne, lahko najdete v septembrski številki glasila in na portalu www.rekreacija.si.

Razgibajmo Ljubljano

Žiga Černe, Športna zveza Ljubljane, foto: **Dunja Wedam**

Letos bodo na Ljubljanskem maratonu medalje še večje in lepše.

Ne pozabite na Ljubljanski maraton!

Konec oktobra bo Ljubljana spet dihala s tekači. V soboto, 26. oktobra, bo spored pretežno namenjen otrokom in mladini, v nedeljo, 27. oktobra, bodo tekli predvsem rekreativci, ki jih čakajo teki na 10, 21 in 42 kilometrov. Na letošnjem Ljubljanskem maratonu bo nekaj novosti: start bo pomaknjen nekoliko proti Aškerčevi cesti, kar pomeni, da bo tudi desетка nekoliko daljša. Polmaraton in maraton bosta odmerjena natančno in po predpisih, trasa pa bo še malce bolj ravninska in z manj ovinki. Nove bodo tudi kolajne (dobili jih bodo tudi tekači na deset kilometrov), ki bodo večje in lepše, možnost pa bo tudi za dodatno graviranje

imena in doseženega časa. Na startnih številkah bo natisnjena posebna koda, s katero boste dostopali do fotografij na spletni strani www.getpica.com ali brezplačni mobilni aplikaciji Pica app. Na trasi bo namreč dvajset fotografov, vsak tekač pa si bo lahko izbral od deset do dvajset svojih fotografij. Še druge novice preverite na vw-ljubljanskimaron.si, kjer dobite tudi prijavní obrazec.

Štiri desetletja gorskega teka na Šmarno goro

Po rimsko Mons Cetius, po naše nekoč Holm, odkar pa na njej stoji Marijina cerkev, ji rečemo Šmarna gora. V preteklosti so jo osvojili Rimljani, Turki nikoli, do konca 19. stoletja so bili redni

obiskovalci romarji, kasneje pa turisti, kot so nekoč rekli rekreativcem. Ti se nanjo množično vsak dan vzpenjajo še danes, ko skrbijo za nabiranje kondicije. Večina v svojem pohodnem ritmu, od konca sedemdesetih let prejšnjega stoletja pa tudi tekači, ki so takrat dobili tudi prvi tekmovalni tek navkreber pri nas. Tek na Šmarno goro je pred štiridesetimi leti utrl pot kasnejšim gorskim tekom, ne le številnim pri nas, ampak tudi evropskim in svetovnim. Prvi tek so izvedli 18. novembra 1979 s petinpetdesetimi udeleženci, ki so v dežju in celo snegu izpred gostilne Grad v Tacnu tekli po poti okoli Šmarne gore in na vrhu še okoli cerkve. Do danes se je vsakoletnega dogodka

Za objavo v glasilu Ljubljana ali v elektronskem tedniku Športni utrinki nam lahko novice pošljete na info@szlj.si, vprašanja pa lahko zastavite tudi po telefonu 01 434 72 91.

udeležilo že krepko preko tisoč tekačev. V okroglih desetih kilometrih današnje proge udeleženci premagajo preko 700 metrov vzponov in 350 metrov spustov. Solidno kondicijsko podkovan Šmarnogorec opravi s progo v slabih dveh urah, najboljši tekači pa že v tričetrt ure. Čestitke organizatorjem za 40. rojstni dan, Ljubljančanom pa spodbuda k letošnji ali prihodnjim udeležbam.

Kaj boste počeli jeseni?

Krajši, hladnejši in tudi bolj mokri dnevi bodo marsikaterega rekreativnega navdušenca kmalu prestavili v zaprte prostore telovadnic in fitnessov. A zdravje ohranjanje in krepitve tudi na svežem zraku, na sprehodih, nabiranju kostanja ali gob, lahko pa tudi z udeležbo na ljubljanskih rekreativnih dogodkih. Na enem mestu boste vse o zdravju

izvedeli na že petdeseti izvedbi sejma Narava zdravje, ki bo na Gospodarskem razstavišču potekal med 23. in 26. oktobrom. Ponudbo bodo predstavili preko vsebinskih sklopov prehrana – zdravje – gibanje – naravna kozmetika in wellness – zeleno sobivanje (www.narava-zdravje.si). Že pred sejmom se boste 22. oktobra lahko v Tacnu udeležili dneva varnejšega gibanja v gorah v zimskih razmerah, ki ga za Ljubljančane brezplačno pripravlja Gorska reševalna služba – društvo Ljubljana (www.grs-ljubljana.si). Novembra pa pričakujte več plesne rekreacije, saj boste med 7. in 10. novembrom v Festivalni dvorani, Grand hotelu Union in Studiu Moj korak lahko zaplesali v ritmihi tanga (www.tangofestival.si). A to še zdaleč ni vse, povabila na ostale dogodke pa dobite na www.rekreacija.si.

NASVET STROKOVNJAKA

prof. dr. Brane Škof, Fakulteta za šport

V času skokovitega tehnološkega razvoja, hitenja in porabniške miselnosti, ki spreminja tisočletne evolucijske človekove potrebe in navade in nas napravlja površne in neobzirne do sebe in drugih, gibanje in telesna aktivnost postajata neobhodni za preživetje sodobnega človeka.

Z manj gibanja in športa človek postaja gibalno manj učinkovit, in kot je zapisal prof. Tome (1986): »Postaja biološko pomanjkljiv in bi kot takšen v prvobitni naravi izginil.« Toda ne le biološko, človek brez telesne aktivnosti postaja tudi 'človeško' pomanjkljiv, odtujen in sovražen do sebe in drugih okoli sebe.

Ustvarjali smo nov svet, v katerem je telesni napor postal na videz nepotreben. Toda že po komaj nekaj desetletjih tehniziranega in »sedečega« življenja se postavlja eno ključnih vprašanj človeštva: kakšno perspektivo ima telesno neaktiven, gibalno neučinkovit, biološko in 'človeško' osiromašen človek v sodobnem svetu?

Čeprav posledic sedečega, vozečega se, telesno neaktivnega načina življenja in drugih hitrih sprememb evolucijskih tokov ne poznamo v celoti, ljudje v svetu 'blagostanja' že lahko občutimo zastrašujoče znake, ki nas kličejo k ukrepanju.

Udejanja se misel, ki jo je Aristotel zapisal že pred več kot 2.000 leti: »Nič ne uničuje človeka bolj kot njegova telesna neaktivnost.« Telesno neaktiven človek je podobno kot lev v tesni kletki – le karikatura bitja, ki ga je ustvarila narava.

Ali nam stalno povečevanje števila duhovno osiromašenih, razčlovečenih duš, obolelih zaradi bolezni srca in ožilja, obolelih za nevrozami in psihozami ter celo samomorov ni dovolj velik opomin? Danes v zahodnem razvitem svetu za boleznimi srca in ožilja umre več kot polovica ljudi – torej več kot za vsemi drugimi boleznimi skupaj. Skoraj dve tretjini ljudi ima preveliko telesno težo, ena tretjina jih ima povišan krvni tlak, skoraj vsak deseti pa ima sladkorno bolezen. Zastrašujoče, zlasti če vemo, da se je tem nevarnostim mogoče izogniti.

Gibanje je danes zdravilo za vse nas! Telesna aktivnost ima v vseh življenjskih obdobjih človeka nenadomestljivo vlogo. Nujno potrebna je za normalen biološki, socialni in mentalni razvoj ter za zdravje mladih ljudi, v zrelih letih in starosti pa redna in primerno izbrana športna oz. telesna aktivnost ohranja vitalnost človeka, ga varuje pred boleznimi in mu omogoča boljšo kakovost življenja.

Namig: Vzemite si čas

Če si boste pri rekreaciji izbirali previsoke cilje, boste morda prehitro odnehali. Napredujte z majhnimi koraki in si sproti zastavljajte lažje dosegljive cilje, kar vam bo omogočalo stalno motivacijo za vadbo.

Za vsakogar je poskrbljeno

Pogovor z Andrejem Počervino, strokovnim sodelavcem na Oddelku za šport

Miha Štamcar, foto: Miha Fras

V ljubljanski občini se dobro zavedajo, kako pomembno je preživljanje prostega časa na rekreacijskih in zelenih površinah, zato so v zadnjem desetletju veliko pozornosti namenili izgradnji novih trim stez in tako imenovanih otokov vadbe. Začeli so tudi graditi zunanje fitness naprave in naprave za ulično vadbo. O tem, kako zvabiti Ljubljančane med zelenje, smo se pogovarjali z Andrejem Počervino, nekdanjim vrhunskim rokometašem, danes pa strokovnim sodelavcem na Oddelku za šport na Mestni občini Ljubljana.

Otoki vadbe so dobro sprejeti in obiskani.

Ideja trim stez ni povsem nova. Kdaj so se začele graditi prve?

Tako je. Sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja je bila med Ljubljančani najbolj priljubljena trim steza v Mostecu, ki je pozneje zaradi težav z lastništvom doživela klavrni konec, ob njej pa so bile še trim steze v Tivoliju, Črnučah in Zadvoru. Vse so zdaj obnovljene, le da sta stezi v Mostecu in Črnučah na novih lokacijah, na novo pa smo zgradili trim stezo v bližini osnovne šole Zadobrova. Vendar smo pred nekaj leti ugotovili, da v Ljubljani primanjkuje urejenih površin za rekreativno vadbo, zato smo se v sodelovanju z Javnim zavodom za šport Ljubljana zadeve lotili na novo. Na Oddelku za šport bolj skrbimo za idejno zasnovo, kaj kje postaviti, Javni zavod za šport pa potem to izpelje.

Kako so Ljubljančani sprejeli te naprave?

Dejstvo je, da meščani uporabljajo naprave na trim stezah, vendar je težko reči, v kakšnem obsegu. Ker sem tudi sam uporabnik teh naprav, vidim, da je kar precej ljudi aktivnih. Predvsem pa so steze v okolju, kjer je zeleno, in ravno to je eden od njihovih namenov, in sicer da ljudi premaknemo iz betona med drevesa.

Uvedli ste tudi trim otoke. Kakšni so ti otoki in kakšen je njihov namen?

Pot spomina in tovarštva je največji športnorekreativni objekt v Ljubljani, ki ga ljudje izkoriščajo za sprehode, tek in kolesarjenje. Toda želeli smo jim ponuditi še nekaj več, zato smo ob njej postavili trim otoke. To so urejeni prostori s trim napravami in informativno tablo z napotki za izvedbo vaj. Na otokih je pet, šest najbolj

osnovnih naprav, na katerih se ljudje lahko razgibajo in vadijo. Tako lahko krepijo mišice, jih raztegujejo in izvajajo vaje za vzdržljivost, saj je vsak posamezen element prilagojen določenim mišičnim skupinam. Osnovno vodilo je bilo, da na njih lahko vadi vsak. Prve trim otoke smo postavili ob Poti spomina in tovarštva in na Grajskem griču, danes jih je že petnajst.

V spalnih naseljih ste postavili tudi fitness na prostem in naprave za ulično vadbo. Kakšna je razlika med fitnessom na prostem in trim otokom?

Za to obliko smo se odločili na pobudo občanov. V fitnessu na prostem so podobne naprave kot na trim otokih, le da so tukaj zgrajene iz kovinske konstrukcije, na trim otokih pa iz lesa. Oboje je bilo dobro sprejeto, kar se vidi tudi po tem, da nas ljudje obveščajo, če so naprave iztrošene

Navdušujejo v vodi in izven nje

Miha Štamcar

V zadnjih šestih letih mlajše selekcije Plavalnega kluba Ljubljana serijsko osvajajo ekipne naslove državnih prvakov. Tudi letos sta bili ekipi mlajših dečkov in deklic ter dečkov in deklic najboljši na zimskem prvenstvu, z odličnim plavanjem pa sta obe selekciji navdušili tudi na poletnem ekipnem državnem prvenstvu. Mlajši dečki in deklice so slavili v Kranju, medtem ko so dečki in deklice na Ravnah na Koroškem zaostali le za PK Olimpija. Vodita jih Sašo Juršič in Aleš Cerkovnik.

ali pokvarjene, kar potem skušamo čim prej urediti. Poleg vzdrževanja objektov Mestna občina Ljubljana skrbi tudi za organizirano vadbo. Preko javnega razpisa in v sodelovanju s športnimi zvezami se izvajajo brezplačni programi, ki se jim ljudje lahko pridružijo. Ob sami vadbi s strokovno usposobljenim kadrom lahko sprašujejo tudi o pravilni vadbi in prehrani, skratka o vsem, kar je neposredno vezano na samo vadbo. Mislim, da je to zelo pomembno predvsem za tiste, ki so še na samem začetku in še ne vedo, kako začeti, zato se lahko pridružijo tem skupinam.

Vse lokacije trim stez, trim otokov, fitnes naprav na prostem in naprav za ulično vadbo so navedene na povezavi:

www.sport-ljubljana.si/Otoki_sporta_in_trim_steze/

Čeprav pogoji za tekmovalno plavanje v glavnem mestu Slovenije niso najboljše, saj klubom kronično primanjkuje plavalnih prog in terminov, so v mlajših selekcijah PK Ljubljana nadvse uspešni. A ne samo v bazenu, tudi izven nje.

»Naš način dela je, da najprej ustvarimo medsebojno zaupanje. S plavalci in plavalkami preživimo veliko časa skupaj, velikokrat smo trenerji njihovi drugi starši, zato moramo biti vsi skupaj na istem bregu. Če tega ni, je našo zgodbo težko nadaljevati. Ob tem je pomembno, da tudi starši vedo, da so njihovi otroci v dobrih rokah in da jim želimo samo dobro, kajti na koncu bo uspeh od otrok, ne naš. Mi jim samo pomagamo, da pridejo do uspeha, vse pa je odvisno od otroka samega, ali je to pripravljen narediti ali ne,« poudarja Sašo Juršič, ki je pred desetimi leti prevzel delo vodje plavalne šole PK Ljubljana.

»V plavanju je tako kot v šoli, kjer tudi niso vsi odlični, prav tako ne prav dobri, dobri ... Mi delamo z vsemi, ne samo s tistimi, ki samo zmagojujejo, saj tega preprosto ni. Za nas so pomembni vsi in jih tudi na ta način vzgajamo. Želimo ta ekipni duh, kajti tudi tisti, ki na ekipnem tekmovanju prinese samo eno točko, je enako pomemben kot tisti, ki je zmagal. Prav zato je zelo dobro, da Plavalna zveza Slovenije neguje ekipna tekmovanja,« pa je dodal Aleš Cerkovnik, ki je plavalni trener že 28 let, v zadnjih letih pa se spet več posveča mlajšim kategorijam.

Čeprav vsi ne morejo biti prvaki in rekorderji, je plavanje za najmlajše zelo koristno. »Plavanje se dogaja v vodi, zato ga je težje osvojiti, je pa za samo telo dobro, da se razvija in pozneje pomaga tudi pri drugih športih. S plavanjem osvojiš koordinacijo telesa, veš, kje so roke, kje je tvoje telo, potem je vse to povezano s koordinacijo dihanja, kar je težje kot pri drugih športih. Po eni strani

je to težek šport, po drugi pa je, če ti je vseč, tudi zelo prijeten,« pojasnjuje Juršič in poudarja, da je zelo pomembno, da se s plavanjem začnejo otroci ukvarjati že pri petih, šestih letih. »Najprej je treba osvojiti vso to koordinacijo, in če tega nimaš v sebi, je pri desetih, enajstih letih, ko naj bi začeli z aerobiko, že prepozno za resno treniranje. Prav tako je takrat težko spreminjati določene navade.«

Seveda v začetku otroci ne začnejo z napornimi treningi, dejstvo pa je, da so treningi enkrat tedensko premalo za resno nadaljnje plavanje. »Otroci morajo imeti čim več stika z vodo, v začetku skozi razne igre, šele pozneje so treningi resnejši. Motijo me govorice, da v našem klubu preveč obremenjujemo otroke. Dobro bi bilo, če bi ti, ki to govorijo, včasih obiskali naše treninge in bi videli, kako jih vodimo. Predvsem Sašo dela vrhunsko, sam je naredil tudi vrsto pripomočkov, od različnih lončkov do pen, s katerimi plavanje še bolj približa otrokom,« izpostavlja Cerkovnik.

V PK Ljubljana si prizadevajo, da bi že v začetku šolskega leta pridobili nove plavalce, kajti sredi leta imajo otroci že izdelane urnike svojih dejavnosti, zato pozneje za plavanje ni prostora. Vsekakor je plavanje šport, ki otrokom veliko nudi, je zdrav, resda včasih tudi monoton, toda ob dobrem vzdušju, ki vlada v PK Ljubljana, pa tudi v drugih plavalnih klubih, je vse skupaj toliko lažje. »Naše največje zadovoljstvo niso zmage, ampak to, da otroci z veseljem hodijo na treninge in da so ponosni na to, da so člani kluba. To je za nas najpomembnejše. Želeli bi si dobiti le več prog, da bi lahko izpeljali več programa, ki smo ga nekoč že imeli,« sta v en glas eno od želja praktično vseh ljubljanskih plavalnih klubov strnila Juršič in Cerkovnik.

Skozi dolino Drage na Golo

Rok Kušlan

Dolina Drage pri Igu je s svojimi ribniki nekakšen »zapik« za rastlinske in živalske organizme Ljubljanskega barja, ki je z izsuševanjem v preteklih dvesto letih izgubilo skoraj vse stoječe vode. Tukaj živita dve vrsti, ob katerih naravoslovcem s področja favne stoječih voda zatrepeta srce. To sta naša edina avtohtona želva močvirska sklednica in vidra. Nenavadno pogost je tukaj tudi naš najmanjši polh, podlesek, da o pticah ne govorimo. Ribniki so nastali v 18. stoletju za potrebe ribogojstva. Napaja jih potok Draščica, ki se poraja v zatrepu doline. Na tokratnem izletu verjetno naštetih živali ne bomo videli, bomo pa v Dragi začutili spokoj, ki jim godi, nato pa se bomo iz zatrepa doline povzpeli še v vas Golo, kjer si bomo privoščili razkošen razgled na Ljubljano in njeno barje.

Izhodišče tokratnega dveurnega sprehoda je avtobusna postaja Ig linije mestnega avtobusa 19I. Ko stopimo z avtobusa, prečkamo cesto in krenemo proti jugu v stransko ulico, ki nas mimo nekaj hiš privede do reke Ižice. Ob njej stopimo nekaj korakov do mostu, po katerem jo prečkamo in kmalu pridemo na glavno cesto, kjer zavijemo levo. Nadaljujemo po pločniku in mimo semaforiziranega križišča do ulice Pot v Drago, na katero z glavne ceste zavijemo desno. Po približno sto metrih se asfalt konča in po desetih minutah pridemo do prvega ribnika, ki nosi ime Rakovnik. Cesta ga obide po desni, po sto metrih pa se desno od nje pojavi že naslednji ribnik, ki se mu reče Špilgut. Menda naj bi nekoč na njegovem mestu stala senčnica, v kateri so plemiči metali karte.

Po približno pol kilometra pridemo do križišča pri domačiji Gradišar, kjer zavijemo desno in počasi vstopimo v osrednji del doline Drage, kjer se levo od nas drug za drugim vrstijo Mali, Veliki, Srednji, Rezani in Zadnji ribnik. Za njimi stopimo v gozd, cesta pa se nekoliko vzpne in počasi obrne proti vzhodu. Po

kakšnem kilometru od Zadnjega ribnika nas kar nekoliko preseneti domačija Rebolj, ki je na zemljevidu označena Rebel. Po besedah gospoda Rebolja to niti ni napaka, saj naj bi se lastniki še na začetku 20. stoletja pisali Rebel, upornik. Kot uporniki da so pribežali iz Francije ter se skrili v Dragi, cerkvene oblasti pa so kasneje njihov priimek popravile v »sprejemljivejšo« obliko. Če se pri Reboljevih ozremo okrog sebe, ne bomo opazili izhoda iz doline: kraj je res primeren za skrivališče. Nad kmetijo nato zagledamo še en ribnik, ki je služil kot zajetje za mlin, in za njim zavijemo desno po kolovozu v gozd. Ko v gozdu ne vemo, ali naj izberemo desni ali levi kolovoz, med njima opazimo stezico, ki nas povede v borovničevje. Stezica se sicer precej cepi, vendar naj nam bo za orientacijo zaraščena vlaka. Predvsem moramo paziti, da ne stopimo na greben, pač pa se držimo desnega pobočja. Tako bomo brez večjih težav našli kolovoz, po katerem pridemo v vas Klada. Na njeno relativno odročnost kaže dejstvo, da upravno spada v občino Škofljica, cerkveno v župnijo Golo, poštno številko pa imajo izansko. Na križišču

sredi vasi zavijemo desno in nekaj časa topotamo po asfaltu, potem pa tik pred tablama, ki označujeta občinsko mejo, zavijemo desno na kolovoz, ki nas v slabe pol ure pripelje do cerkve svete Marjete na Golem. Cerkev stoji na razglednem pomolu, kjer je v železni dobi stalo gradišče, zato je zaščiten kot arheološko najdišče. To še ni bilo deležno modernih arheoloških izkopavanj. Tako ni dokazana domneva, da je na tem mestu stala rimska utrdba, kot tudi ni znano, kdaj je bila poselitev prekinjena. Zavetnica cerkve, sveta Marjeta, morda namiguje na to, da cerkev tukaj stoji že zelo dolgo, saj njej posvečene cerkve večinoma izvirajo iz prvih stoletij krščanstva pri nas.

Od cerkve krenemo proti Golemu. Najprej gremo mimo šole, nato pa se držimo desno po glavni cesti. Ko pridemo na nekakšen trg pri nekdanjem gasilskem domu, na katerem čemi relikv ne tako davnih časov, telefonska govorilnica, zavijemo levo in po nekaj korakih pridemo do glavne ceste Kurešček-Ig. Na križišču stoji uta avtobusne postaje Golo, kjer ustavi mestni avtobus linije 42.

Skrbovin'ca

Dobra zgodba!

dr. Tanja Pihlar, foto: Miha Fras

V središču mesta na vogalu Mačkove in Stritarjeve ulice mimoidoče pozdravljajo barvite izložbe s prikupnimi igračami iz blaga in volne ter z drugimi ličnimi ročnimi izdelki.

Osebe s posebnimi potrebami so enakovreden del skupnosti.

Skrbovin'ca je prva skupna prodajalna ročnih izdelkov štirih ljubljanskih varstveno delovnih centrov: Delovnega in zaposlitvenega centra Janeza Levca, Zveze društev za cerebralno paralizo Sonček, Varstveno delovnega centra Tončke Hočevar ter podjetja za usposabljanje in zaposlovanje invalidov Želva. Ti izvajajo različne zaposlitvene programe za osebe z motnjami v duševnem razvoju in drugimi ovirami, ki so težje zaposljivi na odprtem trgu delovne sile, in jim omogočajo razvijati delovne spretnosti in se tako aktivno vključevati v družbo. Sprva so svoje izdelke na Mačkovi ulici 1 prodajali zgolj priložnostno, a po zaslugi izjemnega zanimanja kupcev in ob podpori Mestne občine Ljubljana, ki je Centru Janeza Levca odstopila prostor, so zasnovali pravično trgovino, kjer prodajajo in promovirajo svoje izdelke. Prenovili so tudi notranjo opremo, ki je prilagojena gibalno oviranim, tako da so izdelki dosegljivi tudi osebam na invalidskih vozičkih. Izdelali so jo v mizarških delavnicah invalidskega podjetja Želva.

Pisane igrače za samozavest

Obiskovalce na prodajnih policah pričakajo pisane igrače iz blaga in volne, voščilnice, nakit, notesniki, raznovrstni uporabni izdelki iz lesa, gline ipd. Izdelki, v katere je vloženo veliko truda, nastajajo pod spretnimi prsti varovancev v delavnicah centrov. So estetsko dodelani in pričajo o umetniškem čutu njihovih ustvarjalcev. Dr. Matej Rovšek, ravnatelj Centra Janeza Levca in vodja projekta, je povedal, da želijo z njim pokazati, da so osebe s

posebnimi potrebami enakovreden del skupnosti, in tudi kakšne so njihove zmožnosti. V njihov Varstveno delovni center je vključenih 32 oseb z zmerno motnjo v duševnem razvoju, v skupnem projektu pa neposredno sodeluje okoli 130 uporabnikov. V njihovem konceptu pravične trgovine se socialno varstvene storitve prepletajo s tržnimi: uporabniki za svoje delo prejmejo finančno nagrado, s ponudbo izdelkov v Skrbovin'ci postajajo vse bolj samozavestni in motivirani za delo. Pohvalijo se lahko s tem, da so njihovo trgovino kot primer dobre prakse omenili v poročilu o kakovostni arhitekturi javnih prostorov, namenjenih ranljivim skupinam, ki ga je objavil inštitut Fakultete za grajeno okolje The Bartlett v Londonu.

V prostorih trgovine obiskovalca pozdravijo prijazni prodajalci in informatorji, ki so uporabniki omenjenih centrov. Emir Okanović, vrsto let aktiven član Zveze društev za cerebralno paralizo Sonček in njen podpredsednik, je redno zaposlen, drugi se izmenjujejo z namenom pridobivanja praktičnih in delovnih izkušenj. Okanović, ki tekoče govori več tujih jezikov, je povedal, da je trgovina vse leto dobro obiskana, zlasti je priljubljena med tujimi turisti. »Veliko je turistov iz Avstrije, Nemčije, Švice pa tudi iz Anglije in ZDA, vse več je tudi turistov iz azijskih držav.« K njim seveda zaidejo tudi domačini, ki prisegajo na nakup ročno izdelanih daril in drobnarij.

Informacije in druženje

Skrbovin'ca pa ni le prodajalna izdelkov: razstavni prostor je namenjen umetnikom iz ranljivih skupin, zavodom in društvom, ki želijo predstaviti svojo umetniško

dejavnost. Udoben kotiček je namenjen tudi druženju in kulturnim prireditvam, dobite pa lahko tudi različne koristne informacije. Po Okanovičevih besedah starejši ljudje iščejo različne informacije, »od tega, kje lahko popravijo dežnik, do informacij o tečajih angleščine, računalniškega opismenjevanja, do vlog za varovana stanovanja. Za vsakega obiskovalca se zelo potrudimo; če ne znamo sami odgovoriti, poiščemo sogovornika na mestni občini.«

V okviru Info točke 65+ lahko med drugim dobite informacije o plačevanju oskrbe v institucionalnem varstvu, socialni oskrbi na domu, uveljavljanju pravice do družinskega pomočnika, zagotavljanju primarnega zdravstvenega varstva ter prijavi v domove za starejše občane. Za tovrstne informacije se lahko obrnete tudi na Odsek za pobude meščanov na mestni občini, kjer vam bodo svetovali osebno ali po telefonu. Mojca Slovenc, vodja omenjenega odseka, pravi, da si prizadevajo zagotoviti kakovostne informacije za meščane na enem mestu. V sodelovanju z Zvezo centrov za socialno delo so na Mačkovi 1 vzpostavili varno točko za žrtve nasilja v družini in nasilja zaradi spola, od letošnjega aprila pod okriljem Društva spominčica deluje tudi demenci prijazna točka. Poleg tega ob sobotah (od 11. do 13. ure) Društvo za zdravje srca in ožilja za meščane izvaja preventivne zdravstvene meritve za ugotavljanje bolezni srca.

Skrbovin'co lahko obiščete od ponedeljka do sobote od 10. do 18. ure. Pišete jim lahko tudi na elektronski naslov 65+@ljubljana.si ali jih pokličete na **01 306 11 74. Najdete jih tudi na Instagramu in Facebooku.**

Pisatelj, kolumnist in scenarist Anton Komat je tudi iskriv sogovornik, prodoren mislec in predvsem zagovornik človeka in narave. Je plodovit pisec, predavatelj in vsestranski akter na področju ekologije. Piše za otroke in odrasle, njegova dela odslikavajo izvoren odnos med človekom in naravo ter kažejo smernice za varnejšo prihodnost. Z njim smo se pogovarjali o izzivih sodobnega meščana, kako živeti v modernem mestu, da bi bilo naše bivanje sonaravno, naravnano na dobrobit prihodnjih rodov in v nenehnem dialogu z naravo.

Tebi govorim, človek

Z Antonom Komatom o eko prihodnosti Ljubljane

Veronika Sorokin, foto: Dunja Wedam

Kako lahko sodobni človek, izzvan s hitrim tempom in potrošniškim duhom, v mestu ohrani iskren odnos do narave?

Treba je vzpostaviti zdrav odnos med ekologijo in ekonomijo: pri reševanju okoljevarstvenih vprašanj ne smemo iskati zgolj parcialnih rešitev. Ustrezna strategija bi morala pri iskanju celovitih rešitev postati transdisciplinarna, tako bi se razprlo obzorje različnih pristopov, na katerem bi se zaiskrile prave in učinkovite rešitve. S stališča ekologije mesto potrebuje ekonomijo dobrega gospodarja, ki vzdržuje to, kar nam nudijo ekosistemi. Po zamisli nemškega ekonomista E. F. Schumacherja bi bilo treba izkoristiti majhnost Slovenije in Ljubljane in pozornost usmeriti na kakovost bivanja. Smiselno bi bilo poskrbeti za prehransko in vodno varnost ter ljudem pokazati pot, kako to doseči. Po zgledu Londona je za Ljubljančane bistveno kmetijsko zaledje s ponudbo pridelkov, v katero se vključujejo predvsem male kmetije. Po načelu »od kmetovih vil do meščanovih vilic« se tako skrajšajo poti hrane, ljudje pa zauživajo zdravo, sezonsko in lokalno pridelano zelenjavo in sadje.

Kje vidite dodatne spodbude, da bi se v prestolnici ekološka ozaveščenost okrepila in udeležila še več konkretnih rešitev?

Vrtičkarstvo je odličen način obnove socialne mreže in delovanja lokalne skupnosti. Slovenci smo skozi vso zgodovino morali reševati temeljna vprašanja preživetja, znotraj katerih sta ključno vlogo igrali samooskrba s hrano in neposredna demokracija vaše skupnosti. Tudi danes je opolnomočenje lokalnih skupnosti za preživetje odločilnega pomena, saj ljudem daje varnost. Nikakor ne smemo zanemariti tradicionalnih ekoloških znanj in večšin prednikov, ki jih je treba nadgraditi z najnovejšimi spoznanji poštene znanosti. V kultivacijo vrtnin moramo ponovno vključiti historične (avtohtone) sorte kulturnih rastlin, ki so prilagojene našim razmeram in zato potrebujejo najmanj agrokemične podpore. Domača semena

rastlin, ki so jih vzgojili naši predniki, so eden izmed temeljev prehranske suverenosti, ki je pomemben del nacionalne varnosti države.

Menite, da bi bilo treba v osnovnošolskem programu bolj poudarjati vsebine, vezane na ekologijo in sonaravno pridelavo hrane? Da bi tako dobile večjo veljavo in ne obtičale le na ravni izbirnih predmetov, krožkov in eko delavnic?

Nenehno poudarjam, da morajo otroci dobiti najbolj kakovostno hrano. Prav je tudi, da vedo, kako je to v praksi izvedljivo. Danes je postal že politični slogan, da potrebujemo več znanja za večjo konkurenčnost. Toda civilizacija je na točki razcepa, zato potrebujemo več domišljije za velike spremembe, ki so nujne, če hočemo preživeti. V naravi najdemo vse rešitve za svojo civilizacijo. Zagovarjam učni program, ki bi bil naravnani na otrokovo radovednost, iznajdljivost in ustvarjalnost. V okviru različnih delavnic v naravi sodelujem s skupinami otrok, ki ob tem neizmerno uživajo. V skladu z možnostmi bi morali del pouka izvajati zunaj, v naravi, v neposrednem stiku z njo. Učilnica brez zidov je odprta 24 ur na dan, vse dni v letu.

Živeti z naravo je za modernega človeka pravzaprav velik izziv. Gnojiti in rahljati zemljo, zalivati in upati na srečo, da bo pridelek kakovosten. Za aktivne družine se to sliši kot znanstvena fantastika. Kaj jim svetujete?

Tebi govorim, človek: ne glede na napor in čas, ki sta potrebna za obdelavo vrta, tam najdemo natanko to, kar po zahtevnem delavniku iščemo. Zdravo sezonsko hrano, brezplačni fitness, zastonj solarij in ob vročih dneh še savno. Predvsem pa mir, to vse bolj redko dobrino sodobnega človeka. Vrt je bil vedno sopomenka za duhovni prostor in meditacijo, kjer si človek opomore od zlorabljenega upanja in zaupanja. Ciceron je zapisal: »Če imate vrt in knjižnico, imate vse, kar potrebujete.«

Letos poleti smo bili Zunaj

Klara Otorepec in Zala Velkavrh, KD prostoRož, foto: Larisa Kazić

Bi posadili rože na zelenico pred blokom ali popravili nogometni gol? Organizirali piknik sosedov, garažno razprodajo ali filmski večer? Bi radi počistili otroško igrišče? Skratka: ali imate dobro idejo, ki bi jo radi izvedli zunaj v Ljubljani?

Bili smo Zunaj in poživili skupni prostor.

Tako se je letos spomladi glasilo vabilo prebivalcem in prebivalkam Ljubljane k sodelovanju pri projektu Zunaj. Prebivalci in prebivalke mesta v svoji okolici pogosto opazijo majhne stvari, ki bi jih želeli spremeniti, da bo njihova soseska prijetnejša in urejena po njihovi meri. Imajo torej idejo in čas, nimajo pa dovolj sredstev, da bi jo uresničili. Od tod ideja za projekt Zunaj.

Podobne mehanizme že poznajo na Dunaju, v Parizu in Seattlu. Da je potreba po takšnih priložnostih tudi pri nas, je pokazalo kar 60 prijav, ki so vsaka na svoj način oživljale javni prostor v mestu. Izbranih je bilo 10 akcij, ki jim je Zunaj pomagal z nasveti, s pomočjo pri organizaciji in kritjem do 500 € za nakup materialov.

Letos poleti je tako v sklopu projekta pri urejanju in povezovanju lokalnih skupnosti sodelovalo kar 400 prebivalcev in prebivalk Ljubljane. Številne akcije so s konkretnimi ukrepi pokazale, kako se da z majhnimi posegi oživiti skupni javni prostor, občina pa je dobila vpogled v to, katere prostore in aktivnosti je potrebno še krepiti v prihodnje.

Projekt Zunaj je podprl 10 majhnih lokalnih akcij v Ljubljani:

Krakovski kotichek (Krakovo): sosedje so posadili oreh in postavili skupno mizo na prostem
Gozdni pump track (Zadobrova): zagrizeni kolesarji so postavili nov kolopark: »Pumptrack je zelo priljubljen, občasno je na njem prava gneča, kar kaže na pomanjkanje takšnih

in podobnih objektov v soseski.« Jure Klemenčič

Terasa v gozdu (Šiška): blokovski prebivalci so očistili vznožje Rožnika za igro v naravi: »Že nekaj let iz bloka opazujem majhno gozdno jaso na poti do Rožnika. Ker v bližini ni bilo zelene površine za otroke, smo se sosedje odločili, da jaso uredimo za druženje.« Špela Koselj Preinfalk

Shajališče Ezl Ek (Novo Polje): sosedje so uredili lokalni gozdiček za druženje

Ana Zihierlova vabi v kino na prostem (Šiška): lokalni prebivalci sta organizirali brezplačni filmski večer: »Če želimo živeti v prijetnem okolju in dosegati spremembe, se moramo povezovati med sabo. Največja nagrada je bilo vprašanje mnogih, ki jih je zanimalo: 'Kdaj bo spet?'« Barbara Svetek in Maja Žiberna

Igrovoz (Vrtača): mlada družina je sestavila premični voziček s pripomočki za igro na prostem
Spet prijatelja (Prule): »spti« sosedje so preko udarniške akcije in piknika zgladili odnose

Plaža za Šiškarje (Šiška): dijaki Gimnazije Šiška so uredili zelenico v »plažo«

Ožvitev podhoda na Tobačni ulici (Tobačna): ekipa Tobiroja je oživila zanemarjeni podhod

Rdeča klop (Masarykova): bodoči arhitekti sta preuredili betonsko korito v klopco: »Zelo naju veseli, da sva lahko pripomogli k temu, da je ta prehodni in dokaj zapuščen prostor ponovno oživel.« Lea Denša in Sanja Daljavec

Več o projektu Zunaj si lahko preberete tudi na <http://prostoroz.org/>.

prostoroz*

**S ČISTO ROKO
IZRAŽAM
SPOŠTOVANJE**

Branko Čeh,

Srednja zdravstvena šola Ljubljana

V Ljubljani živi veliko ljudi, s katerimi se v svojem vsakdanjem življenju srečujemo, pozdravljamo in rokujemo. Prav tako prijemamo denar in mnoge javne površine: kljuke vrat, prijemne palice javnih prevoznih sredstev ali držal nakupovalnih vozičkov. Z dotikanjem katere koli površine dobimo na roke veliko mikrobov, ki lahko uničijo naše zdravje.

Roke, ki so se dotikale javnih površin, je treba umiti pod tekočo, toplo vodo in z milom ter obrisati s čisto brisačo. Takšno umivanje je nujno vedno, ko pridemo domov, pred jedjo in po jedi, po uporabi stranišča, ko kihamo, kašljamo, si brišemo nos, če smo v bližini bolnika ter po dotiku živali. Umivanje rok je najpomembnejši ukrep za preprečevanje širjenja okužb. Če si rok ne umivamo in se z njimi dotikamo oči, nosu, ust ali z umazanimi rokami jemo, prenesemo mikrobe v telo. Ob slabši telesni odpornosti starejši in mlajši prebivalci mesta zelo hitro dobijo prehladna obolenja, gripo, okužbo prebavil in mnoge druge bolezni.

Na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana pa dijaki zelo dobro vedo, da je glavni ukrep za izogibanje okužbam natančno umivanje rok, pomagata pa tudi zdravo prehranjevanje ter gibanje na svežem zraku. Dijakinji Lea in Eva poudarjata pomembnost pogostejšega umivanja rok prebivalcev Ljubljane, saj imajo prav v mestu mnogo stikov in se nalezljive bolezni hitreje širijo. Luna je zapisala, da je ustrezna higiena, še posebno umivanje rok, v zgodovini človeštva najbolj zmanjšala širjenje nalezljivih bolezni. Maša priporoča prisotnost razkužila v vseh javnih prostorih (v restavracijah, kino dvoranah ...), Elvina pa sama uporablja majhno stekleničko razkužila, ki jo nosi s sabo v šolski torbi. Gregor pogreša več napisov v javnih straniščih, ki bi ljudi opozarjali na umivanje rok. Stefanija, Sara, Nika in Gal pa si vedno umijejo roke, ko pridejo iz šole domov.

Sodobno in pametno opremljeni Ljubljančani pa moramo skrbeti tudi za svoj mobilni telefon. Naprave so na gladkih površinah mastne in polne mikrobov. Pri telefonskem pogovoru jih z občutljivim zaslonom prenesemo na obraz ter zelo približamo ustnicam. Ker imamo z mobilnim telefonom dolgotrajen in zelo osebni stik, ga je treba zaradi ohranjanja lastnega zdravja vsak dan očistiti z vlažno krpicco iz mikrovlakn ter razkužiti z razkužilnimi robčki.

Ob dnevu spomina na mrtve

Mojca Hucman, ŽALE Javno podjetje, d.o.o., foto: Dunja Wedam

Pred mrliškimi vežicami in poslovilno dvorano na Novih Žalah stoji nov nadstrešek, ki udeležencem pogrebnih svečanosti nudi zaščito pred dežjem, snegom in soncem. Nadstrešek je, tako kot celotni objekt, delo arhitekta Petra Kerševana.

Ko zaslišimo ime ŽALE, večinoma pomislimo na pogreb, slovo, spomin, žalovanje, smrt. Vendar so ŽALE veliko več kot to. So ŽALE Javno podjetje, d.o.o., ki ga vodi mag. Robert Martinčič, so pokopališče Žale in še preostalih 17 pokopališč v Mestni občini Ljubljana. Podjetje ŽALE je nastalo leta 1914 kot odgovor na nezadovoljstvo občanov in občine nad opravljanjem pogrebne dejavnosti s strani zasebnikov. V želji, da bi občina svoje občane zaščitila pred izkoriščanjem zasebnih pogrebnih podjetij, je ustanovila Mestni pogrebni zavod, katerega prawni naslednik je današnje javno podjetje ŽALE.

Podjetje ŽALE ponuja tudi cvetličarske in vrtnarske storitve s Plečnikovo cvetličarno ter kamnoseške storitve preko Kamnoseštva ŽALE, in po teh storitvah je vse več povpraševanja. Če zaradi oddaljenosti, fizične nezmožnosti ali pomanjkanja časa ne morete poskrbeti za urejen videz groba, svež nasad in prižgano svečo na grobu ali kamnoseško urediti groba, to namesto vas naredijo ŽALE. Na vseh pokopališčih v upravljanju podjetja ŽALE plevel odstranjujemo ročno in brez uporabe herbicidov. Uredili smo tudi točko »vse na enem mestu« z največjim razstavnim prostorom pogrebne opreme v Sloveniji ter vpeljali sestanke z naročniki pogreb ob dogovorjeni uri (01 420 17 33). Tako se referent lahko posveti vsakemu svojcu umrlega in doreče vse podrobnosti v zvezi z zadnjim slovesom od pokojnika. Podjetje ŽALE z Mestno občino Ljubljana sodeluje tudi pri širitvi ljubljanskih pokopališč. Tako se je v

lanskem letu razširilo pokopališče v Sostrem, letos bomo dokončali širitev pokopališča v Polju, prihodnje leto pa pokopališča Žale. Slednje je tudi največje pokopališče v Sloveniji in viden član Združenja evropsko pomembnih pokopališč. Pokopališča so namreč kot kulturna dediščina pomemben del naše zgodovine in umetnosti ter so zato tudi turistične znamenitosti mest, kjer je mogoče začutiti zgodovino in kulturo lokalnega prebivalstva. Eno takšnih je tudi pokopališče Žale, eno najlepših evropskih pokopališč. Na pokopališču Žale so pokopani mnogi velikani naše zgodovine: pesniki, pisatelji, kiparji, slikarji, skladatelji, arhitekti, igralci, inženirji, politiki in športniki. Prav tako je na njem veliko pokopališč iz prve in druge svetovne vojne ter drugih spominskih obeležij. Pomembno je tudi kot drugi največji mestni park in je zanimivo v vseh letnih časih. Za raziskovanje pokopališča imate na voljo več načinov. Vsako pomlad ob

Dnevi dediščine evropskih pokopališč podjetje ŽALE organizira teden brezplačnih vodenj po pokopališču. Organizirana vodenja so na voljo tudi vsako prvo soboto v mesecu, od marca do vključno oktobra. Za voden sprehod po pokopališču lahko uporabite aplikacijo AR Tour, ki vas bo s pomočjo pametnega telefona popeljala po štirih tematskih poteh. Prav tako je zanimiv tudi virtualni ogled pokopališč (360° prostorska predstavitev) z interaktivnim zemljevidom pokopališča Žale in opisi pomembnih osebnosti. Vse to in še kaj drugega lahko najdete na spletni strani podjetja. ŽALE so bolj žive kot kdajkoli prej.

Ob dnevu spomina na mrtve bo električno vozilo Kavalir vozilo po pokopališču Žale vsak dan od 25. oktobra do 3. novembra med 9. in 17. uro.

Ljubljana deluje kot srednjeveški park

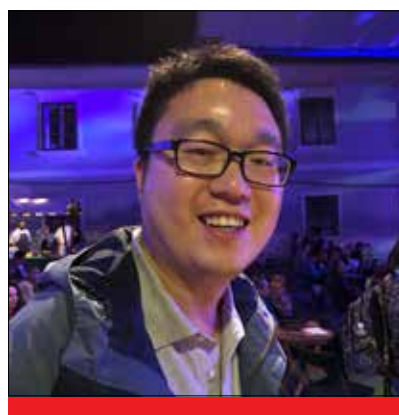
Staša Bizjak

Carola

Lorenz

Yang

Massimo in Antonella

Carola, Vasa, Finska
V Ljubljano sem se preselila leta 2015. V tem času sem ugotovila, da smo si Finci in Slovenci zelo podobni. Finščina in slovenščina sta jezika, ki jih nihče drug ne govori, zato moramo obvladati druge svetovne jezike. Tako kot Finci ste tudi Slovenci zelo zadržani. Sicer prijazni, a drug drugega ne spustimo hitro blizu. Še eno skupno točko imamo: gozdove. Preden sem se preselila, sem veliko potovala in vedno sem imela občutek, da se moram prilagajati zaradi kulturnih razlik, klime ... V Ljubljani pa se od prvega dne počutim kot doma.

Lorenz, Lucern, Švica
V zadnjih štirih letih sem bil trikrat v Ljubljani. Vedno, kadar pridem, se mi zdi drugačna. Kot da ima več obrazov. Je relativno majhno mesto, a vsaka ulica vzbudi zanimanje. Vedno znova imam oči na široko odprte. Spomnim se, ko sem prvič zagledal Alpe, so mi delovale kot kulisa za Ljubljano. Zdi se mi, da je v mestu polno različnih arhitekturnih stilov. Tudi hrana se mi zdi mešanica več kultur, ki obkrožajo Slovenijo.

Yang, Tjandžin, Kitajska
V Slovenijo sem prišel na festival poezije Dnevi poezije in vina. Ljubljano poznam že od prej. Ljubka je. Zdi se mi, kot da živi v Ljubljani premalo ljudi. Saj veste, Kitajci smo navajeni na veliko ljudi (smeh). Zadnja leta sem veliko časa v Evropi. Evropska kultura mi je ljuba. V Parizu sem doktoriral iz francoske literature, zdaj se vračam na Kitajsko, kjer bom v Šanghaju predaval o evropski literaturi.

Antonella in Massimo, Toskana, Italija
Za Slovenijo sva si vzela sedem dni. Že od nekdaj sva si jo želela obiskati. Veliko medijev

poroča o vas, pa sva si rekla, zdaj pa res greva. V Ljubljani bi izpostavila pester izbor ponudbe lokalne hrane. To je poleg arhitekture po najinem mnenju najbolj pristen vtis, ki ga lahko dobi turist ob obisku nekega mesta o deželi in njenih ljudeh.

Chae, Jung, Gun in Hyun, Seul, Južna Koreja
Po Evropi potujemo deset dni. Praga, Dunaj, Benetke in Ljubljana. Vaše mesto se nam zdi kot labirint. Kratke ulice, ki se prepletajo s trgi in drevesi. Deluje kot srednjeveški park.

Maria Luisa, Videm, Italija
V Trstu študiram medicino in Ljubljana je blizu. Izpostavila bi predvsem tišino. Kot vidite, s fantom sediva na veliki leseni klopi na Ajdovščini, ki deluje kot postelja na prostem, in opazujeva življenje v središču mesta.

Luca, Pordenone, Italija
V Ljubljano sem prišel mesec dni pred začetkom študija na Akademiji za likovno umetnost. Mesto želim malo prej spoznati. Opažam, da Ljubljančani spoštujete pravila: nihče ne prečka semaforja pri rdeči luči. To se mi zdi v primerjavi z Italijo neverjetno. Zakaj sem izbral prav Ljubljano? Dobre reference imate. Varno mesto. Profesorji na fakultetah kvalitetno predavajo. Se veselim naslednjih mesecev.

Chiara Lisa, Düsseldorf, Nemčija
V Ljubljani smo se ustavili ob povratku z romanja v Medžugorje. Kot vidite, je še zgodaj. Za nami je že jutranja maša v vaši stolni cerkvi. Ljubljano doživljam kot mesto s šarmom, ki spominja na romantična italijanska mesta. Danes bomo tukaj tudi prenočili. Sem v pričakovanju večernega utripa.

Chae, Jung, Gun in Hyun

Maria Luisa

Luca

Chiara Lisa

Delo Mestnega sveta

Poročilo s 6. in 7. seje Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

Veronika Sorokin

Glavni poudarki razprave na 6. seji Mestnega sveta (8. 7. 2019)

Mestne svetnice in svetniki so 6. sejo odprli s temo **socialnovarstvenih prejemkov**: v letu 2018 so na Centru za socialno delo potrdili 6.856 vlog za uveljavljanje pravice do denarne socialne pomoči, zavrnili pa so jih 635. Poudarili so, da pri dodeljevanju denarne socialne pomoči iz sredstev mestnega proračuna pristojni delavci postopajo strokovno in usklajeno.

V delu razprave o **lokacijski preveritvi za del enote urejanja prostora ŠI-390 v Šiški**, kjer je pri gradnji novega poslovno-konferenčnega hotela s 4 zvezdicami poleg Kina Šiška predvidena nadzidava lamele za 2 etaži, so zatrdili, da predvideni poseg ne bo spreminjal bivalnih pogojev tamkajšnjih prebivalcev. Sklepni so bili tudi pri osnutku Odloka o **občinskem podrobnem prostorskem načrtu 147 na območju ob vzhodni obvoznici in Litijski cesti**, kjer je na 5 ha nepozidanega zemljišča predviden kompleks zaporov v dveh prostorskih enotah. Strinjali so se, da lokacija, danes degradirano območje, ustreza tako družbenim kot funkcionalnim potrebam za izvedbo projekta.

Razpravljavci so se večji del seje ukvarjali s predlogom Sklepa o **določitvi cen programov predšolske vzgoje v javnih vrtcih Mestne občine Ljubljana**. Predlagano višjo ceno za otroške vrtce za 14 % so predlagatelji utemeljili na osnovi številnih dejavnikov, pri čemer so izhajali iz povečevanja mesečnih stroškov živil, strožjih sanitarno-varstvenih ukrepov, številnih investicij, ki jih je v minulem obdobju izvedla občina (zamenjava azbestnih kritin, statično-mehanski posegi, toplotna sanacija, vzdrževalna dela, nadstandardne storitve itn.). Poleg tega so med razlogi navedli še, da povišanja cen v javnih vrtcih ni bilo že vse od leta 2008, od takrat pa so sredstva za programe v vrtcih v mestnem proračunu povečali za skoraj 10 milijonov evrov. Župan Zoran Janković je dodal, da so zgradili kar 104 nove oddelčne enote, za vse posege pa je bilo namenjenih več kot milijarda evrov, kar ljubljansko občino uvršča med največje investitorje na tem področju. Večina sodelujočih je pohvalila visoko vključenost otrok v vrtcih (92,3 %) kot dobro popotnico za otrokovo socializacijo, kakor tudi dodatne ugodnosti za starše, vezane na različna dohodkovna razmerja, kreditiranje stanovanj itn., vendar so glede

predlagane spremembe povišanja cen izrazili tudi veliko pomislekov in pripomb.

Pri obravnavi predloga Sklepa o **manjši notranji igralni površini v javnih vrtcih za leti 2019/20 in 2020/21**, ki bi omogočil, da števila enot ne bi bilo treba zmanjševati, je svetnica Mojca Škrinjar (SDS) pripomnila, da so bili normativi glede 3 m² igralne površine na otroka sprejeti že leta 1997 in da bi bilo zdaj treba razmišljati o dodatnih kapacitetah. Svetnik Milan Jakopovič (Levica) je poudaril, da posamezni normativi iz Strategije razvoja vzgoje in izobraževanja 2009–2019, tudi glede igralnih površin, niso bili upoštevani.

Sodelujoči so ob zaključku obravnave pohvalili predlog **Letnega programa izobraževanja odraslih v občini za leto 2019** in si v prihodnje zaželeli še več tovrstnih programov, med drugim tudi delavnice o medgeneracijskem sodelovanju.

Svetniška vprašanja in pobude z odgovori Mestne uprave

Mestna svetnica Maruša Babnik (SDS) je z Oddelka za ravnanje z nepremičninami prejela odgovor na pobudo, da se **Zavodu za gluhe**

NAPOVEDNIK DOGODKOV V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
ČS BEŽIGRAD			
Začetni tečaj joge	Vabljeni na tečaj joge, kjer se boste naučili osnov vaj joge. Primerno za vse generacije. Lena Meh: 040 166 391, Jošt Derlink: 040 458 409	Ob ponedeljkih od 18.30 do 19.30 in torkih od 8.15 do 9.15	Belokranjska 6, dvorana
DAM – terapevtske delavnice, predavanja	DAM je društvo za pomoč osebam z depresijo in anksioznimi motnjami. Namen društva sta pomoč in podpora osebam, ki trpijo ali so treple za katerokoli obliko anksioznih motenj in depresije, ter njihovim sorodnikom in podpornim osebam. dam@nebojse.si	Vsak torek od 18. do 20. ure	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 3
DU Boris Kidrič	Vabilo novim članom folklorne skupine Pušelj, pridružite se jim, veselo bo. Pokličite na: 031 864 377.	Ob sredo od 14.30 do 18.00	Belokranjska 6, dvorana
Društvo Tolmun	Revitalizacija – namenjena starejšim občanom da se ponovno telesno pripravijo na nove izzive. Igor: 041 430 650.	Ob torkih in četrtek od 9.30 do 11.00	Belokranjska 6, dvorana
Knjižnica REČI	Knjižnica REČI je neprofitna izposojevalnica najrazličnejših predmetov za prosti čas, ki deluje po vzoru klasične knjižnične izposoje. Jošt Derlink: 040 458 409.	Ob ponedeljkih in sredo od 16. do 19. ure	Knjižnica REČI, Belokranjska 6
Srečevalnica	Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program je objavljen na: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA/ Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Ob torkih od 10. do 12. ure	Smoletova 16, pritličje
Šola zdravlja	Vabljeni na različne delavnice, kjer se boste naučili izdelovati različne okraske, voščilnice, oblikovati papir ipd. Pokličite gospo Olgo: 031 853 258.	Ob ponedeljkih od 8.30 do 12.00	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 3
Društvo Tromostovje	Društvo Tromostovje združuje mlajšo, srednjo in starejšo generacijo skozi program Skupine starih ljudi za samopomoč. Namenjeno je vsem zainteresiranim in pomoči potrebnim posameznikom, ne glede na to, ali so člani društva ali ne. Pokličite gospo Ano (040 291 523) ali gospo Mojco (031 641 726).	Ob sredo od 17. do 19. ure	Sedež ČS Bežigrad, Vojkova 1, sejna soba 1
Pogovorne skupine za starejše	Društvo Tromostovje v letu 2019 organizira redna srečanja samopomočne pogovorne skupine za starejše. Skupino vodi Jasmina Rački in Maruša Bertoncelj iz Medgeneracijskega društva Tromostovje. skupina.starejsih@gmail.com	Ob torkih od 17.30 do 19.00	Knjižnica REČI, Belokranjska 6
Globine ženske duše	Skupina za ženske vseh starosti: predavanja, pogovori in ustvarjalne delavnice, ki temeljijo na zgodbah iz knjige Ženske, ki tečejo z volkovi. Vsebine in program pripravljata psihoterapevtka in coachinja mag. Urška Ajdišek in coachinja, ustvarjalka in art terapevtka mag. Mojca Leben. Obvezne prijave na: 041 806 533 oz. etnikalljubljana@gmail.com.	Ob ponedeljkih od 8.30 do 12.00	Vojkova 87
Ko spregovorijo sanje	Analiza sanj, pomen njihovih simbolov, kaj nam sporočajo in kako si lahko z njimi pomagamo. Skupino bo vodila predavateljica psihoterapevtka mag. Urška Ajdišek. Obvezne prijave na: 041 806 533 ali etnikalljubljana@gmail.com.	Ob sredo od 18. do 21. ure	Vojkova 87
Tečaj in vadba taichija in quigonga	Taichi je starodavna kitajska borilna veščina, ki se v novejšem času uveljavlja predvsem kot sprostilno meditativna veščina krepitev vitalne življenjske energije in vzdrževanja dolgotrajnosti. Organizira društvo TOLMUN. Igor: 041 430 650	Ob ponedeljkih in četrtek od 17.30 do 19.30	Belokranjska 6, dvorana
ČS CENTER			
Delavnica o temeljnih postopkih oživiljanja in prikaz uporabe defibrilatorja	Z defibrilatorjem lahko rešimo življenje nekemu s srčnim zastojem. Naučimo vas pravilne uporabe tega aparata. Brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam.	Četrtek, 17. 10., ob 18. uri	Grablovičeva 28, sejna soba
Posvoji punčko in reši otroka	Slovenska fundacija za UNICEF vabi na delavnice izdelovanja/šivanja punčk iz cunj. Material in navodila dobite na delavnici, punčke so namenjene prodaji.	Ob sredo od 10. do 11. ure	Štefanova 11, sejna soba
Srečevalnica	Vabljeni vsak torek na brezplačna srečanja in delavnice ročnih del – pletenje, kvačkanje, klekljanje, ki jih organizira RK Slovenije, OZ Ljubljana.	Ob torkih od 16. do 18. ure	Rozmanova 12, mala sejna soba
Telovadba za starejše	RK Slovenije, OZ Ljubljana organizira telovadbo za starejše. Vabljeni.	Ob torkih ob 14.30	Rozmanova 12, dvorana
Delavnica preprečevanja padcev v starosti	Pridružite se preventivnim predavanjem in izmenjavi izkušenj za varno starost brez poškodb.	Vsak tretji četrtek v mesecu od 10.15 do 12.00	Rozmanova 12, mala sejna soba
Čaj ob petih – tedenske srečevalnice in prostočasne delavnice	Humanitarno društvo Nikoli sam vas vabi na tedenska druženja, pogovor ob čaju in sladkem prigrizku. Na druženjih izvajamo tudi prostočasne delavnice, lahko pa se preizkusite tudi v igranju različnih družabnih iger.	Ob torkih od 15. do 19. ure	Štefanova 11, mala sejna soba
Merjenje krvnega tlaka	Brezplačno merjenje krvnega tlaka, splošni nasveti glede vzdrževanja krvnega tlaka (prehrana, telesna aktivnost). Organizira HD Nikoli sam.	Vsako prvo sredo od 17.30 do 19.30	Zarnikova 3, pritličje, pisarna 5
Petje om (OM Chanting)	Izredno močna starodavna skupinska tehnika, ki jo izvajajo že v več kot v 50 državah sveta. OM je prazvok, prvotni zvok, ki ustvarja in se razširja po vesolju. Primerno je za vse, sedimo na stoli. Ni potrebno, da imate posluš, vsak zna peti OM. INFO na: FB OM Chanting Slovenija ali www.bhaktimarga.si	Ob ponedeljkih od 18.00 do 19.15	Štefanova 11, dvorana

in naglušne Ljubljana oprosti plačilo nadomestila za stavbno zemljišče in s tem omogoči porabo »oproščenih« sredstev za prostorsko in didaktično opremljenost, in sicer, da morajo upoštevati določila v skladu z veljavno zakonodajo in da je zavod zavezanec za plačilo nadomestila. Oddelek za predšolsko vzgojo in izobraževanje ji je odgovoril tudi glede sodelovanja med mestno občino in imenovanim zavodom: našli so dva inkluzivna oddelka zavoda s prilagojenim programom in enakovrednim izobrazbenim standardom, ki delujeta v okviru Osnovne šole Franceta Bevka, dva decentralizirana Vrtca Ciciban, brezplačen prevoz v šole, ki ga zagotavlja občina za učence osnovne šole v okviru zavoda itn.

Iz zavetišča, ki deluje v okviru ZOO Ljubljana, so se odzvali na pobudo svetnice dr. Aste Vrečko (Levica), da bi ljudi **s primernim oglaševanjem ozaveščali o odgovornem lastništvu živali in tehtnem premisleku pred nakupom živali**. Sporočili so, da je oglas z vsebino, ki poudarja odgovorno skrbništvo in spodbuja posvojitev pred nakupom živali, že v pripravi in bo nameščen na zunanji površini enega od mestnih avtobusov. Dodajajo, da bodo ozaveščevalne vsebine pripravili tudi za prikazovalne monitorje v avtobusih in da gradijo novo zavetišče za živali (prva faza bo končana že to jesen). Svetnica se je na Oddelku za kulturo pozanimala tudi glede **dodeljevanja prostorov umetnikom za ustvarjanje**. Odgovorili so ji, da si skladno z vsakokratno Strategijo razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana prizadevajo zagotoviti čim večje število delovnih prostorov tudi za ustvarjalce vizualnih umetnosti. Dodali so, da nevladnim

organizacijam in posameznikom na področju kulture oddajajo 157 prostorov, od tega je kar 40 umetniških ateljejev. Prav tako so z investicijo v obnovo Švicarije v 2017 zagotovili še 13 ateljejev za domače umetnike, 4 rezidence za izmenjavo umetnikov, v lasti Javnega stanovanjskega sklada občine pa je tudi 6 bivalnih ateljejev.

Mestna svetnica Ida Medved (SDS) je z Oddelka za zdravje in socialno varstvo prejela odgovor na vprašanje, povezano z **bojaznijo krajanov Četrtna skupnosti Jarše, da bi lahko v kratkem ostali brez enote zdravstvenega doma**. Z oddelka so sporočili, da mestna občina ne namerava zapreti enote, temveč namesto dotrajanega montažnega objekta že dalj časa načrtuje moderno stavbo, kjer bodo ambulantne splošne medicine in zobozdravstvo, lekarna ter nekatere druge potrebne dejavnosti. Poudarjajo, da trenutno pripravljajo investicijsko dokumentacijo, ki ji bo sledil razpis za izbor projektanta, gradnjo pa bodo začeli spomladi 2020. Do rušitvenih del bo Zdravstveni dom Ljubljana v obstoječem objektu nudil vse zdravstvene storitve.

Z Oddelka za urejanje prostora so se odzvali na vprašanje Svetniškega kluba Levice glede **selitve fakultet iz mesta** in sporočili, da mestna občina podpira zgoščevanje mesta, kot je določeno v skladu s Trajnostno urbano strategijo. Menijo, da fakultete sodijo v mesto, kar še posebej velja za umetniške akademije, pravno, medicinsko, upravne in družboslovne fakultete ipd. Njihova vizija je, da bi bile fakultete s povezljivim programom združene na posameznih primernih lokacijah z vso potrebno infrastrukturo. Odgovor glede **prometne preobremenjenosti**

Dalmatinove ulice, zlasti zaradi pogostega ustavljanja turističnih avtobusov na začasnem avtobusnem postajališču mestnega prometa, so prejeli tudi z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet. Pojasnili so, da so lokacije kratkotrajnih postajališč za turistične avtobuse usklajene z zavodom Turizem Ljubljana, so javno objavljene in zadostujejo obstoječim potrebam. Prav tako so dodali, da je prometna ureditev prenovljene Dalmatinove skladna z vsemi veljavnimi prometnimi, tehničnimi in varnostnimi normativi.

Samostojnemu mestnemu svetniku Janezu Starihi (Lista kolesarjev in pešcev) so na Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet odgovorili na pobudo glede **ureditve varne kolesarnice in polnilnice za električna kolesa na Krekovem trgu**, in sicer, da je Ljubljana popolnoma primerno mesto za navadna kolesa in da je nedaleč od Krekovega trga tudi postajališče sistema Bicikelj. Obenem poudarjajo, da se varna kolesarnica kot objekt ne dovoljuje na območju, ki je zaščiten kot kulturna dediščina. Prav tako so sporočili, da **ureditve varne kolesarnice na ploščadi nad parkirno hišo Kozolec** za stanovalce na Slovenski cesti 51, kot je predlagal, nimajo na seznamu trenutnih izvedbenih del.

Sprejeti dokumenti na 7. seji (23. 9. 2019)

Svetnice in svetniki so sprejeli predlog Odredbe o določitvi javnih parkirnih površin, kjer se plačuje parkirnine (za parkirišče pri pokopališču Polje), predlog Odloka o podelitvi koncesije za opravljanje javne službe v osnovni zdravstveni dejavnosti ter predlog Sklepa o zmanjšanju

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
CS ČRNUČE			
Delavnica o temeljnih postopkih oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja	Z defibrilatorjem lahko rešimo življenje nekomu s srčnim zastojem. Naučimo vas pravilne uporabe tega aparata. Brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam.	Četrtek, 24. 10., ob 18. uri	Zajčeva pot 34, dvorana
CS DRAVLJE			
Demenca – prepoznavanje in prvi znaki	Demenca je kronična napredujoča bolezen, ki prizadene možganske celice, odgovorne za spomin, mišljenje, orientacijo, razumevanje, računske in učne sposobnosti, sposobnosti govornega izražanja ter presoje. Namen strokovnih predavanj je omogočiti osebam prepoznavanje prvih znakov demence (izvedba: strokovni sodelavci Zdrženja za pomoč pri demenci Spominčica). Strokovno predavanje je namenjeno svojcem in drugim, ki skrbijo za osebe z demenco v domačem okolju.	Torek, 15. 10., ob 17. uri	PGD Podutik Glince, Dolniška cesta 18, I. nadstropje, sejna soba
Gledališke delavnice za otroke*	Otroci na gledaliških delavnicah raziskujejo gledališki svet, spoznavajo improvizacijo, pravilni govor in odrski gib, krepijo sposobnost sodelovanja, domišljijo, samozavest in samopodoba, izboljšujejo komunikacijo in koncentracijo, navezujejo prijateljske stike in gradijo medsebojno zaupanje. Gledališke delavnice bodo konec maja zaokrožili z nastopom za starše, sorodnike in povabljene. Število mest je omejeno na največ dve skupini: otroci 5–8 let in mladina 9–14 let. Mentorici Saša in Jasmina sta pedagoginji, igralki in režiserki, ki imata s poučevanjem otrok na področju gledališča večletne izkušnje. Cena*: 30 €/meseč/otroka. Za drugega otroka 20 odstotkov popusta. PRIJAVE: Saša Klančnik: klancnik_s@yahoo.com, 041 362 692	Ob četrtek od 16.30 do 18.00	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, mala dvorana
Pilates	Pilates je celostna telesna vadba, ki pripomore k pravilni in zdravi telesni drž, krepi mišice in kardiovaskularnega sistema, izboljša telesni pripravljenosti in koordinaciji, ter bolj poudarjenemu samozavedanju. Trening vključuje vaje za moč, raztezanje in dihanje. ŠD Dravljje, sport.dravljje@gmail.com. Za odrasle in mladino.	Ob torkih od 18.30 do 19.30 (nadaljevalni) in od 19.30 do 20.30 (začetni) v veliki dvorani, ob sredah od 8.45 do 10.00 (začetni) v mali dvorani ter ob četrtek od 18.30 do 19.30 (nadaljevalni) v veliki dvorani	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika oz. mala dvorana
Vadba ABE0	Vadba je namenjena rekreativcem, ki želijo ohranjati in razvijati pomembne gibalne in funkcionalne sposobnosti, mišično zmogljivost, gibljivost, koordinacijo, ravnotežje ter aerobno vzdržljivost. Več informacij: ŠD Dravljje, sport.dravljje@gmail.com. Za odrasle in mladino.	Ob ponedeljkih in sredah od 19. do 21. ure	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika dvorana
Badminton	Več informacij: ŠD Dravljje, sport.dravljje@gmail.com Za odrasle in mladino.	Ob ponedeljkih od 17. do 19. ure in ob sredah od 17.30 do 19.30	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika dvorana
Namizni tenis (aktivni)	Več informacij: ŠD Dravljje, sport.dravljje@gmail.com Za odrasle in mladino.	Ob torkih in četrtek od 20. do 22. ure	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, mala dvorana
Namizni tenis (super aktivni seniorji)	Več informacij: ŠD Dravljje, sport.dravljje@gmail.com Za seniorje.	Ob ponedeljkih od 17. do 19. ure Ob torkih od 11. do 13. ure Ob sredah od 16. do 20. ure Ob četrtek od 10. do 13. ure	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, mala dvorana
Tai ji quan	Tai ji quan je učinkovita kitajska veščina za krepitev in varovanje zdravja. Temelji na znanosti o negovanju življenjske moči, zakonih, življenjske energije, ki kroži v človeškem telesu, na teoriji ravnovesja JIN-JANG in učinkovitih samoobrambnih tehnikah. Več informacij: ŠD Dravljje, sport.dravljje@gmail.com Za odrasle in mladino. Ob ponedeljkih poteka vadba v mali dvorani, ob četrtek pa v veliki.	Ob ponedeljkih od 10.00 do 11.30 v mali dvorani Ob četrtek od 17.00 do 18.30 v veliki dvorani	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika oz. mala dvorana
Qi gong	Qi gong je celovit sistem položajev in gibov, dihanja in meditacije za boljše zdravje in osebnostni razvoj. Več informacij: ŠD Dravljje, sport.dravljje@gmail.com Za odrasle in mladino. Ob sredah je vadba v mali dvorani ob torkih pa v veliki.	Ob sredah od 10.00 do 11.30 v mali dvorani Ob torkih od 17.00 do 18.30 v veliki dvorani	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika oz. mala dvorana
Žaba skače	Zabavna vadba za otroke od 4 do 6 leta starosti. Več informacij: ŠD Dravljje, sport.dravljje@gmail.com	Ob sredah od 16.30 do 17.15	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika dvorana
Plesne vaje za ljubitelje plesa v paru	Plesne vaje pod okriljem Društva KVAS* vodi profesionalni plesni par, Peter Fileš in Maja Pucelj. Vaje so namenjene ljubiteljem plesa v paru: dobrodošli ste vsi, tudi tisti brez plesnega partnerja. Vaje zaznamuje prijetno plesno druženje ter aktivno sobivanje ob učenju plesa. Informacije in prijave: plesvparu@gmail.com. Maja: 031 360 340 *članarina/vadnina in prostovoljni prispevki www.showtime.si	Ob torkih in četrtek od 12. do 14. ure Ob petkih od 17. do 19. ure	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika dvorana
Plesne vaje	Plesna skupina DU Dravljje je družina aktivnih in razigranih članov DU Dravljje. Radi plešejo in nastopajo ter se pri tem zelo zabavajo. Vabljeni, da se jim pridružite. DU Dravljje, plesna skupina: mimica.herakovic@gmail.com	Ob ponedeljkih od 9.00 do 11.30 Ob sredah in petkih od 9. do 12. ure Ob četrtek od 9. do 11. ure	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika dvorana
Šola zdravja – skupina Ljubljana Dravljje	Na seznamu je 65 telovadcev, 12 jih je nad 80 let, nad 90 let sta 2 člana. Kadar dežuje, telovadijo v telovadnici v domu. Med njimi je 7 vaditeljev, usposobljenih za vodenje telovadbe. Poleg telovadbe jih združujeta prijateljstvo in klepet ob jutranji kavi in kozarcu vode.	Vsak delovnik od 8.00 do 8.30	Pred sedežem ČS Dravljje (Dom krajanov), Draveljska 44

vrednosti namenskega premoženja in kapitala Javnega stanovanjskega sklada mestne občine.

Glavni poudarki razprave

Mestne svetnice in svetniki so sejo začeli s poročilom o **izvrševanju proračuna mestne občine za prvo polletje 2019**: realizacija proračuna pri prihodkih predstavlja 34,63 % glede na sprejeti rebalans proračuna za letošnje leto, realizacija pri odhodkih pa 35,47 %. Obravnavali so še predlog Sklepa o **odvzemu statusa grajenega javnega dobrega na 12 nepremičninah** in predlog Odloka o **podelitvi koncesije za opravljanje javne službe v osnovni zdravstveni dejavnosti**, bodisi pri zasebnikih ali v okviru javnih zdravstvenih zavodov. V zadnjem delu seje so predstavili še besedilo pravnega posla – **kupoprodajno pogodbo za nezazidano stavbno zemljišče parcel Ajdovščina in Bežigrad** v skupnem obsegu 944 m². Svetnik Milan Jakopovič (Levica) se je pri tem pozanimal glede opcijske namembnosti približno 200-metrskega pasu ob Dunajski cesti, ki bi ga občina morda lahko koristila za širjenje kolesarske steze. Župan Zoran Jankovič je pojasnil, da zemljišče ni primerno za kolesarsko stezo.

Svetniška vprašanja in pobude z odgovori Mestne uprave

Z Oddelka za kulturo so se odzvali na vprašanje svetnice dr. Aste Vrečko (Levica) glede **zaprtja Kongresnega trga za čas otvoritve Festivala Ljubljana**: za namen otvoritvene predstave, ki je vključevala tudi nastop lipicancev, so zaprli le del parkovne površine in Kongresnega trga. Za ukrep so se odločili zaradi zagotavljanja varnosti obiskovalk in obiskovalcev ter izvajalcev na odru in zagotavljanja tišine, predvsem zaradi umetnikov in nastopajočih lipicancev, in ne, da bi z zaporami poglobljali družbene razlike, saj si Festival Ljubljana v največji meri prizadeva, da je vrhunska umetniška ponudba kar najbolj dostopna vsem, ne glede na socialni status. Dodali so, da v okviru celoletnega programa vsako leto pripravijo tudi veliko brezplačnih prireditev. Svetnici so z Oddelka za urejanje prostora odgovorili še na vprašanje glede **omejevanja prehoda v stanovanjsko-poslovnem kompleksu Tribuna na Prulah**, za katerega meni, da se s tem oglašuje kot moderen objekt zaprtega tipa. Pojasnili so, da po Občinskem podrobnem prostorskem načrtu notranje dvorišče objektov na Prulah ni opredeljeno kot javna površina, zato ni nujno, da je pod enakimi pogoji dostopna vsakomur. Za območje na Prulah so med drugim določeni

tudi pogoji za oblikovanje in ureditve zunanjih prostorov.

Z Oddelka za ravnanje z nepremičninami so se odzvali na pobudo Svetniškega kluba Levica glede **prenove stavbe Baragovega semenišča**, ki je po denacionalizacijskem postopku v lasti Mestne občine Ljubljana. Povedali so, da stavbo, v kateri deluje študentski dom »Akademski kolegij«, že desetletja brezplačno uporablja Javni zavod Študentski dom Ljubljana, katerega ustanovitelj je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Ker v tem obdobju ustanovitelj ni vlagal v obnovo, hkrati pa je bil v teku denacionalizacijski postopek, tudi občina ni mogla vlagati v del stavbe, ki ga zasedata Pionirski dom in Slovensko mladinsko gledališče. Glede lastninske problematike so seznanjeni vsi, zato verjamejo, da se bodo lahko hitro in razumno dogovorili in razrešili nastali položaj. Z Oddelka za urejanje prostora so v klubu Levica prejeli še odgovor na vprašanje glede **Državnega prostorskega načrta za Tivolski lok** in izvedeli, da mestna občina načrt za Tivolski lok podpira v kontekstu prostorskega načrta za Ljubljansko železniško vozlišče, s čimer bi se začasno oz. kratkoročno rešile prometne zagate na železnici. Prav tako podpira rešitve prometnega napajanja Pivovarne

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
ČS JARŠE			
Nogometna tekma s člani NK Šmartno	Vabljeni na ogled članske tekme med nogometnima kluboma Šmartno in Ljubljana Hermes.	Nedelja, 27. 10., ob 16. uri	Nogometno igrišče Šmartno ob Savi
Medgeneracijsko druženje in ustvarjanje občanov Zelene jame KO RK Nove Jarše	Ustvarjanje različnih ročnih izdelkov in medgeneracijsko druženje. Material in ideje za ustvarjanje vsak prinese s seboj. Vstop prost.	Ob petkih od 10. do 13. ure	Perčeva 22, pritličje, sejna soba
Srečevalnica KO RK Zelena jama	Krajevna organizacija Rdečega križa Nove Jarše vabi na brezplačne meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola v krvi.	Vsak drugi ponedeljek v mesecu od 16. do 18. ure	Sedež ČS Jarše, Kvedrova 32
Šola zdravja – skupina Nove Jarše	Različne delavnice – program je objavljen na http://www.ljubljana.ozrk.si/sl/SRECEVALNICA	Vsak prvi in tretji četrtek v mesecu od 10. do 12. ure	Perčeva 22
Šola zdravja – skupina Nove Jarše	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi. Telovadba je namenjena vsem generacijam. Kadar dežuje, je telovadba v telovadnici. Za več informacij pokličite gospo Olgo Pušnik: 040 299 048.	Vsak delovnik od 7.30 do 8.00	Športno igrišče Produkcijske šole, Jarška 44
Šola zdravja – skupina Šmartno	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi. Telovadba je namenjena vsem generacijam. Kadar dežuje, je telovadba v pokritem delu igrišča. Za več informacij pokličite gospo Zlato Zajec: 031 465 521.	Vsak delovnik od 7.30 do 8.00 (letni čas) oz. od 8.00 do 8.30 (zimski čas)	Nogometno igrišče Šmartno ob reki Savi
ČS MOSTE			
Z energijsko medicino do vitalnosti in dobrega počutja	Prav vsi imamo sposobnost, da z uravnavanjem svojih energij ustvarimo optimalno počutje v vsakem trenutku. Različne teme delavnic: izboljšanje počutja, okrepitev imunskega sistema, omilitve glavobola, nespečnosti, uravnavanje hormonskega ravnovesja ter umirjanje v trenutkih stresa. Predznanje ni potrebno. Brezplačne delavnice so primerne tako za začetnike kot tudi za vse, ki že imate izkušnje z izvajanjem energijskih vaj. Delavnice bodo potekale v sproščenem vzdušju. Delavnico vodi certificirana praktikantka po Eden Energy Medicine Minca Kavčič.	Sreda, 16. 10., ob 17. uri	Dom krajanov Fužine, Preglov trg 15, I. nadstropje, soba št. 23
Ekologi brez meja – Prazen koš, polna denarnica	Na predavanju bomo izvedeli, kako imeti manj navlake, več časa zase in pri tem še prihraniti denar v gospodinjstvu. Spoznali bomo, kje vse nastajajo odpadki v naših domovih in zakaj. Izvedeli bomo, kje lahko nakupujemo brez embalaže, kje si lahko izposodimo vrtnjak, ki ga potrebujemo le nekajkrat na leto, ter kam se lahko odpravimo na izmenjavo oblačil. V Ljubljani, prvi evropski zero waste prestolnici, lahko na več načinov poskrbimo, da bodo naši koši bolj prazni. Vabljeni po konkretne nasvete, kako lahko našemu glavnemu mestu tudi sami pomagamo pri doseganju zero waste ciljev.	Torek, 22. 10., ob 18. uri	Dom krajanov Fužine, Preglov trg 15, I. nadstropje, soba št. 23
KORK Fužine – meritve	Krajevna organizacija Rdečega križa Fužine organizira in vabi na meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola v krvi. Opomba: meritve so brezplačne le za člane društva!	Vsako prvo sredo v mesecu od 10. do 12. ure	Preglov trg 15
Srečevalnica	Vabljeni na praktične ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program je objavljen na: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA . Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Ob sredah od 10. do 12. ure	Preglov trg 15
ČS POLJE			
Joga za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vadbo joge. Primerna je za starejše, vključuje počasne gibalne vaje, dihalne vaje in meditacijo. Za dodatne informacije pokličite na tel. št.: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. e-mail zalog@dca-ljubljana.org	Ob ponedeljkih od 10.00 do 11.30	Dnevni center aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
Jutranja telovadba za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na redno tedensko vadbo. Razgibali boste celo telo, poseben poudarek pa je na vajah, ki preprečujejo napredovanje starostno pogojenih zdravstvenih težav. Za dodatne informacije pokličite na: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. pišite na zalog@dca-ljubljana.org .	Ob ponedeljkih, torkih, četrtek in petkih ob 8. uri	Dnevni center aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
Chi gong in EFT za starejše	Chi gong je starodavna kitajska zdravilna tehnika, ki je sestavljena iz enostavnih počasnih gibov. Tapkanje EFT je oblika psihološke akupresure, pri kateri se s konicami prstov nežno tapkamo po meridianih. Za dodatne informacije pokličite na: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. pišite na: zalog@dca-ljubljana.org	Ob torkih od 9.30 do 10.30 (EFT) in ob sredah od 8. do 9. ure (chi gong)	Dnevni center aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
Učenje spomina za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vaje za ohranjanje in krepitev spomina, koncentracije, natančnosti, sposobnosti za reševanje problemov, besednih spretnosti, domisljije in logičnega mišljenja. Za dodatne informacije pokličite na: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. pišite na: zalog@dca-ljubljana.org .	Ob petkih od 10.00 do 11.30	Dnevni center aktivnosti za starejše Ljubljana Zalog (DCA), Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
ČS POSAVJE			
Prikaz poljskega dokumentarca film Bloki v okviru filmskega festivala EDO	V okviru filmskega festivala o mestih, urbanosti in arhitekturi EDO bo prikazan poljski dokumentarni film Bloki (2017). Film govori o stanovanjskih soseskah na Poljskem, ki so bile zgrajene konec šestdesetih let in imajo številne podobnosti s soseskami pri nas. Po projekciji bo še kratka razprava.	Sreda, 16. 10., ob 19. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
4K – štirje pogledi na zdravilne rastline	Zdravilne rastline so prisotne v našem vsakdanjiku v različnih oblikah in pripravkih. Uporabljamo jih za različne namene, koristijo nam in nas razveseljujejo. O tem se bodo prepirali ob pripravi skodelice čaja.	Četrtek, 17. 10., ob 17.30	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Uporaba in delo z nihalom – delavnica	Na delavnicah se skozi vaje naučite pravilne uporabe nihal za pridobivanje potrebnih energetskih in zdravstvenih informacij. Delavnica je namenjena zainteresiranim za delo z energijskimi orodji. Priporočeno za polnoletne osebe. Za več info: nikolisam@outlook.com .	Četrtek, 24. 10., ob 17.30	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, klet, kabinet 1
Sklop delavnic za razvoj intuitivnih in psihičnih sposobnosti – krožek	Delavnice bodo potekale v skupinah in posamično. Na delavnicah se bodo učili, kako postopno razvijati svoje intuitivne potenciale in kako prisluniti svojemu notranjemu vodstvu in modrosti pri sprejemanju pomembnih odločitev na katerem koli področju življenja. Namenjeno polnoletnim osebam. Prijave na: nikolisam@outlook.com .	Sobota, 26. 10., ob 17. uri	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, klet, kabinet 1
Skupinski plesi z Vrtnico – Druženje ob plesu 40+	Poudarek je na skupinskih plesih, ki se izvajajo na latino glasbo, angleški valček in sirtaki. Po želji pa tudi ples v parih.	Ob sredah od 20.15 do 22.00	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana

Union, ki ne poslabšujejo prometne pretočnosti in varnosti na prometnicah Ljubljane.

Na pobudo kluba Levice o uvedbi **brezplačnega avtobusnega prevoza do osrednjih rekreacijskih točk v Ljubljani** (Mostec, Šmarna gora, Golovec, Rašica) so se odzvali tudi iz Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet. Povedali so, da o povečevanju števila avtobusov na teh linijah ne razmišljajo, ker ti delujejo po objavljenem obratovalnem času, tako da lahko uporabniki načrtujejo svojo vožnjo. Menijo še, da uvedba brezplačne posebne linije ni potrebna, saj po njihovih izkušnjah to povzroči zmanjšanje števila pešcev, medtem ko se število opravljenih poti z osebnimi avtomobili na ta račun prav nič ne zmanjša.

Z Oddelka za urejanje prostora so se odzvali na vprašanje svetnika Jožefa Horvata (NSi), ali je bilo izdano gradbeno dovoljenje za **izgradnjo parkirišča in nove izravnalne ceste ob Šlandrovi v Črnučah**. Pojasnili so mu, da ureditev parkirišča izvajajo na stroške podjetja LUDUS, d. o. o., ki ima stavbno pravico, ta pa dopušča tudi zunanjo ureditev za potrebe Športnega parka Ludus Črnuče. Investitor nove ceste je mestna občina, dela pa se izvajajo kot investicijska vzdrževalna dela in vzdrževalna dela v javno korist.

Na Oddelek za urejanje prostora se je z več vprašanji obrnila tudi svetnica Mojca Sojer (NSi), in sicer glede **nadzora mestnih inšpekcijskih služb nad »divjimi parkirišči«, bivanjem na neurejenih prostorih in možnostih preprečevanja, ki jih ima Mestna uprava**. Za posamezne primere »divjih parkirišč« (ob cesti Dolomitskega odreda v bližini pokopališča Vič) so svetnici pojasnili, da nadzor nad tem zemljiščem izvaja Mestno redarstvo, ki je s problematiko seznanjeno in na lokaciji izvaja redne nadzore ter v primeru kršitev ukrepa v skladu s pooblastili. Dodali so, da je za uporabo in bivanje v objektih odgovoren lastnik oz. da je, če gre za nezakonito vselitev ali poškodovanje tuje stvari, pristojna policijska postaja. Zanimarjene in zapuščene objekte ob javni površini, ki predstavljajo nevarnost za uporabnike javnih površin, je Mestni inšpektorat dolžan na podlagi Gradbenega zakona in Zakona o cestah poskrbeti za primerno zavarovanje objekta.

Mestni svetnik Uroš Minodraš (SDS) je odprl več vprašanj glede **zunanjih oglasnih površin na mestnih avtobusih**. Iz Javnega podjetja Ljubljanski potniški promet so mu odgovorili, da omenjene površine zunanjemu ponudniku oddajajo od leta 1991 in da se za oddajo oglasnih površin tudi na avtobusih medkrajevnega

potniškega prometa niso odločili zaradi premajhnega interesa ponudnikov. Nanje se je obrnila tudi svetnica Ana Zagožen (SDS) glede **ločevanja odpadkov na območju osrednje živilske tržnice, zlasti v času prireditev na Pogačarjevem trgu**. Pojasnili so ji, da morajo organizatorji v času prireditev s podjetjem VOKA SNAGA, d. o. o., podpisati pogodbo za ureditev ločevanja in odvoza odpadkov, ter dodali, da bodo na obstoječe smetnjake na tržnicah namestili enote za ločevanje odpadkov. Iz Službe za lokalno samoupravo so se odzvali na vprašanje svetnice Mojce Škrinjar (SDS) glede **zagotavljanja možnosti četrtnim svetom objavljanja svetniških vprašanj in pobud na njihovih spletnih straneh**. Povedali so, da tehničnih ovir ni in da se lahko glede objave odloči vsaka četrtina skupnost posebej, saj ne gre za obvezno vsebino.

Mestni svetnik Janez Stariha (Lista kolesarjev in pešcev) se je v okviru prenove kolesarske infrastrukture v mestu pri Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet pozanimal glede **odseka Dunajske ceste pri Bežigranskem dvoru, kjer naj bi bila kolesarska steza preozka**. Sporočili so mu, da je na tem odseku določena obojestranska ureditev kolesarske steze širine 2 metra.

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
Ples z Društvom Vrtnica – Druženje ob plesu 40+ Joga z Društvom Vrtnica	Utrjevanje in vadba skupinskih plesov na latino glasbo, angleški valček in sirtaki. V drugem delu pa tudi ples v pari na standard glasbo oz. po želji. Vabljeni na izvajanje joge z Društvom Vrtnica.	Ob petkih od 19. do 22. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Druženje v Posavju z Mladimi zماji	Ulični zماji v sodelovanju s ČS Posavje organizirajo kreativno preživljanje prostega časa. Ob mrzlih dnevih so v notranjih prostorih četrtne skupnosti, ko pa sije sonce, popoldneve preživljajo na igrišču ob Bratovševi ploščadi. Vabljeni mladi 12+.	Ob torkih in četrtnkih od 9. do 11. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Čaj ob petih – tedenske srečevalnice in ustvarjalnice Brezplačno merjenje krvnega tlaka	Tedenska druženja, pogovori, družabne igre ... Dobivajo se različne generacije. Vsak udeleženec brezplačno prejme tudi tople napitke (čaj ali kavo) ter se posladka s keksi. Merjenje krvnega tlaka izvaja medicinska sestra, ki vam lahko ponudi tudi splošne nasvete glede vzdrževanja krvnega tlaka, ter s področja zdravljenja in zdravega načina življenja.	Ob četrtnkih od 16. do 19. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Krožek risanja Barvaj in ustvarjaj	Udeleženci imajo možnost učenja in pridobivanja dodatnega znanja na področju risanja z različnimi tehnikami risanja in barvanja. Pristop učenja voditeljice je prijeten in enostaven, zato so se udeleženci tečaja do sedaj veliko naučili.	Vsak prvi četrtek od 17. do 18. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
ČS ROŽNIK Brezplačno meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola za člane RK	ČS Rožnik v sodelovanju s KORK Vrhnici, Brdo, Vič Rožnik vabi na brezplačno merjenje višine krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in trigliceridov v krvi. Meritve so brezplačne le za člane društva!	Ob četrtnkih od 17. do 19. ure	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana
Srečanje društva Al-Anon za samopomoč družin alkoholikov Pogovorna skupina Rožnik – Medgeneracijsko društvo Tromostovje	Vas skrbi, ker nekdo v vaši bližini preveč pije? Družinske skupine Al-Anon lahko pomagajo vsem, ki so prizadeti zaradi prekomernega pitja družinskega člana ali prijatelja. Informacije na tel.: 041 494 767 in 041 389 129. Namen srečanj je oblikovanje trajne skupinice novih prijateljic in prijateljev nad 65 let za pogovore o različnih temah in drugih aktivnostih (urjenje spomina, petja, gibanja ...). Informacije: 031 670 337 (ga. Anja)	Ob petkih od 19. do 22. ure	Sedež ČS Rožnik, Viška cesta 38, oz. Brednikova ulica 14, sejna soba
ČS RUDNIK Jesenske figurice iz polimerne mase	Ustvarjalna delavnica za odrasle in otroke v spremstvu odraslih. Figurice so namenjene okrasitvi daril, uporabne so za različne obseke, primerne pa so tudi kot dodatki za voščilnice v škatlici. Obvezna predhodna prijava. (poligilda.slo@gmail.com, 01 428 03 46)	Ob četrtnkih od 16. do 19. ure	Sedež ČS Rožnik, Viška cesta 38
Telovadba na prostem	Telovadijijo zunan na prostem, v vsakem vremenu. Po telovadbi se družijo in si pomagajo v težavah. Njihovi člani so vseh starosti in obeh spolov. Med njimi je tudi več zakoncev. Skupino sestavljajo mladi, starejši, bolehnih in invalidnih. Njihov moto je: vsak trenutek je lahko nov začetek. Vabljeni vsi, ki si želijo zdravo življenje in dobro družbo. Skupina starejših občanov se srečuje ob ponedeljkovih večerih in skupaj delajo različne vaje proti osteoporozi. Vsak posameznik potrebuje svojo ležalko in čisto obutev.	Ob ponedeljkih ob 10. uri in ob petkih ob 20. uri	Brdnikova ulica 14, sejna soba
Telovadba za starejše		Vsak prvi in tretji ponedeljek od 16.30 do 18.00	Sedež ČS Rožnik, Viška cesta 38
ČS SOSTRO Biodinamika	Predavanje Mete Vrhnice na temo: Preko 30 let biodinamike v Sloveniji – Naše prosvetljenje. Predavanje organizira Društvo za biodinamično gospodarjenje Ajda Sostro.	Ob ponedeljkih ob 18. uri	Sedež ČS Rudnik, Pot k ribniku 20, dvorana
Koncert MPZ Zora Janče	Kulturno društvo Mešani pevski zbor Zora Janče ob svoji 15-letnici vabi vse krajanke na koncert.	Četrtek, 24. 10., ob 18. uri	Ižanska cesta 303, I. nadstropje
ČS ŠIŠKA Urjenje spomina – tehnike pomnjenja	Možgane moramo ves čas urediti. Zato je treba v dnevno rutino uvesti spremembe! Kako to dosežemo? – Izvajamo namenske vaje. Izvajalec: Društvo Senior, senior.drustvo365@gmail.com, 064 199 095	Sreda, 16. 10., ob 19. uri	Sedež ČS Sostro, Cesta II. grupe odredov 43., sejna soba, I. nadstropje, sejna soba
Telovadba Bralna srečanja	Vabljeni na vaje za razgibavanje, ki jih organizira KORK Ljubo Serčer. Združuje jih veselje do branja, poezije in dobrih zgodb. V svojo družbo vabijo vse, ki radi berete in želite svoja doživetja in mnenja o prebrani knjigi deliti z drugimi. Knjige za branje in pogovor zbira skupaj na srečanjih. Organizatorica in moderatorka srečanj je Nataša Finžgar. Družabni plesi za boljše plesalce. Izvaja DU Koseze.	Sobota, 19. 10., ob 19. uri	Sedež ČS Sostro, Cesta II. grupe odredov 43, dvorana
Plesna skupina – boljši plesalci		Ob ponedeljkih ob 9. do 11. ure	Jesenkova 1, I. nadstropje
Plesna skupina – začetniki	Družabni plesi za začetnike. Izvaja DU Koseze.	Ob ponedeljkih ob 9. uri	Sedež ČS Šiška, Kebetova 1
Telovadba	Vabljeni na vaje za razgibavanje, ki jih organizira Krajevna organizacija ZB za vrednote NOB Komandant Stane.	Vsak tretji petek od 19. do 21. ure	Jesenkova 1, I. nadstropje
Pevske vaje	Vabljeni na pevske vaje. Vse informacije na: 051 436 550.	Ob ponedeljkih in četrtnkih ob 9. in 17. uri	Trg Komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
Delavnica – urjenje spomina in retorika	Možgane moramo ves čas urediti. Zato je treba v dnevno rutino uvesti spremembe! Kako to dosežemo? – Izvajamo namenske vaje. Izvajalec: Kovačič Donka, Društvo Senior, senior.drustvo365@gmail.com, 064 199 095 Na delavnici retorike boste urili spomin in besedišče s pomočjo pestrega nabora vaj: kratki govorni nastopi, igra vlog, deževanje idej, igra telefona ali pripovedujem ti zgodbo, iskanje in pomnjenje pregovorov in rekov, hitro branje, učenje kratkih besedil in drugo. Hkrati se bomo dotaknili nenasilne komunikacije in kulture govora in dialoga. Vodja retorike: Martina Šelhaus, prof. slovenskega jezika in književnosti in univ. dipl. literarna komparativistka. Vabljeni k udeležbi, delavnica je brezplačna.	Ob ponedeljkih ob 19. uri	Trg Komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
ČS VIČ Srečanje društva Al-Anon za samopomoč družin alkoholikov	Vas skrbi, ker nekdo v vaši bližini preveč pije? Družinske skupine Al-Anon lahko pomagajo vsem, ki so prizadeti zaradi prekomernega pitja družinskega člana ali prijatelja. Informacije na: 041 735 780	Ob ponedeljkih ob 9. do 12. ure	Trg Komandanta Staneta 8, klet, vhod ob trgovini
Več na spletni strani	www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtnne-skupnosti-v-ljubljani/dogodki-v-cs	Ob sredah ob 10. uri	Sedež ČS Vič, Tbilisijska 22A, sejna soba

Ljubljanski vestnik

150-letnica gasilstva na Slovenskem

Franc Sever, častni predsednik PGD Ljubljana-Vič

Slovenski gasilci smo upravičeno ponosni na svoje korenine, saj smo septembra v Metliki na osrednji slovesnosti praznovali kar tri pomembne zgodovinske dogodke: 150-letnico PGD Metlika in hkrati 150-letnico gasilstva na Slovenskem, 70-letnico ustanovitve Gasilske zveze Slovenije in 50-letnico Slovenskega gasilskega muzeja dr. Branka Božiča.

Konec 19. stoletja so se na slovenskem ozemlju začele organizirati gasilske službe, stalno in strokovno pripravljene za gašenje požarov. Metliški graščak dr. Josip Savinšek je že 18. septembra 1869 na grajskem vrtu ustanovil prvo požarno brambo. Zbral je 27

meščanov, ki so morali biti stari najmanj 16 let in primerno fizično močni. Našli so se trije posestniki, trije kmetje, trgovec, gostilničar, trije tesarji, dva dimnikarja, mesar, zidar, kovač, sedlar, klobučar in krojač.

Po metliškem vzoru so leta 1870 ustanovili požarne brambe v Ljubljani, Laškem in na Ptuj. Ustanovitelj in organizator slovenskega gasilstva Fran Doberlet je postavil zelo stroge pogoje in zahteve, kdo lahko postane član gasilskega društva: »V društvo se lahko včlanijo samo tisti, ki jim je pri srcu pomoč ljudem v nesreči. Sestav članstva se ne sme ozirati na narodnost, poklic in na socialno poreklo.« Ko je leta 1913 kot načelnik Slovenske deželne zveze prostovoljnih gasilskih društev na Kranjskem zaradi starosti odstopil, je izjavil: »Vsadil sem šibko drevesce, ki se

je razširilo v mogočno drevo, ki sedaj razprostrta mogočne svoje veje po naši ožji domovini.«

Prazen koš, polna denarnica

Karolina Pavčič, Služba za lokalno samoupravo

Skrb za okolje je danes teoretično del vsakdana, v praksi pa se marsikdaj pokaže žal nasprotno. Posebno zgodbo pri tem pišejo tudi odpadki. V našem društvu se v prvi vrsti ukvarjamo prav z njimi in ozaveščamo o pravilnem ravnanju z njimi.

Na predavanju Prazen koš, polna denarnica bomo izvedeli, kako imeti manj navlake, več časa zase in pri tem še prihraniti denar. Spoznali bomo, kje vse nastajajo odpadki v naših domovih in zakaj. Izvedeli bomo, kje lahko nakupujemo brez embalaže, kje si lahko izposodimo vrtnik,

ki ga potrebujemo le nekajkrat na leto, ter kam se lahko odpravimo na izmenjave oblačil. Že s spremembo nakupovalnih navad lahko znatno zmanjšamo količino odpadkov v našem domu, pri tem pa prihranimo denar in dvignemo kakovost našega življenja.

V Ljubljani, prvi evropski zero waste prestolnici, lahko na več načinov poskrbimo, da bodo naši koši bolj prazni. Vabljeni po konkretne nasvete, kako lahko našemu glavnemu mestu tudi sami pomagamo pri doseganju takšnih ciljev.

Kdaj? 22. 10. 2019 ob 18. uri

Kje? Četrtna skupnost Moste, Dom krajanov Fužine, Preglov trg 15, 1. nadstropje, soba 23, 1000 Ljubljana

Udeležba je brezplačna. Društvo Ekologi brez meja se zavzema za svet brez odpadkov,

ki ga skuša doseči z ozaveščanjem in povezovanjem posameznikov, odločevalcev in organizacij. Njihovo poslanstvo je odkrivanje novih tem in zagotavljanje podatkov, s katerimi lahko vplivajo na spremembe politik in navad. Ekologi brez meja so nevladna organizacija, ki deluje v javnem interesu, z največjo bazo prostovoljcev, največjo medijsko pokritostjo in največjo prepoznavnostjo v Sloveniji.

Večfunkcionalni urbani informator za slepe in slabovidne

doc. dr. Matevž Juvančič, Fakulteta za arhitekturo

Študentje Fakultete za arhitekturo so v okviru študentskega inovativnega projekta za družbeno korist zasnovali in izdelali Urbani informator za slepe in slabovidne oziroma interaktiven kos ulične opreme, ki povezuje, animira in

Foto: Mojca Pavlič

Urbani informatorji so mala stičišča uporabnega, zanimivega, razigranega in poučnega, ki oplajajo mestno življenje.

ozavešča o težavah, ki jih imajo slepi in slabovidni pri orientaciji in samostojni rabi javnih prostorov, ter o omejenih možnostih interakcije s preostalimi uporabniki.

Zasnovali smo mrežo urbanih informatorjev v obliki pametnega, večfunkcijskega uličnega pohištva. Takšni informatorji v mestu

delujejo kot referenčne točke, za dodaten občutek varnosti in priložnost za iskanje naključne interakcije. Že v izhodišču se nam je zdela enako pomembna njihova ozaveševalna vloga, saj s svojo prisotnostjo opozarjajo na problematiko, ki je za splošno populacijo manj opazna. Tako v

DVA GORENJCA O ŠPARANJU

Brezplačna delavnica z Markom Juhantom in Pavlom Rihtaršičem

Torek, 22. 10., ob 9.30 na Šmartinski cesti 134a, v učilnici 5
Kako biti v življenju preskrbljen, je zelo pomembno vprašanje, še posebej, ko pomislimo, da nas o finančnih nikoli niso poučevali v šoli. Kako zdaj otrokom omogočiti boljši vpogled v finance, da ne bodo samouki, tako kot moramo biti mi na marsikaterem področju? Na delavnici bomo ugotavljali, kako pripeljati otroka do nujnih izkušenj na področju denarja, zaslužka, varčevanja in porabe ter kako lahko tudi odrasli bolje upravljamo z denarjem in drugim osebnim premoženjem.

Kontakt in obvezne prijave: ✉ nina.zivkovic@cene-stupar.si,
☎ 030 646 939 oz.
✉ natasa.turk@cene-stupar.si,
☎ 031 600 410

● **Ambulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja:** T: 01/437 20 10 (ambulanta), T: 01/437 91 28 (posvetovalnica); ● **Zagovornik načela enakosti,** Železna cesta 16, 1000 Ljubljana, T: 080 81 80, uradne ure: vsak dan od 10. do 12. ure, ob sredah tudi od 15. do 18. ure, E: gp@zagovornik-rs.si ● **Zobozdravstvena nujna medicinska pomoč:** T: 01/472 37 18, v kletnih prostorih Zdravstvenega doma Ljubljana – Center, Metelkova ul. 9, Ljubljana, vsako noč od 21. do 4. ure, ob sobotah, nedeljah in praznikih od 8. do 13. ure. ● **TOM – telefon otrok in mladostnikov:** T: 116 111; ● **Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana** – klic v duševni stiski: T: 01/520 99 00 (od 19. do 7. ure); ● **Rdeči križ Slovenije, Območno združenje Ljubljana,** humanitarni center: T: 01/256 26 35, 01/425 34 19, materialna oskrba: pon. in tor. od 12. do 16. ure, sredo od 10. do 17. ure, sprejem donacij: pon. in tor. od 8. do 17. ure, sre. od 8. do 18. ure, čet. od 8. do 16. ure, pet. od 8. do 12. ure, oskrba brezdomcev: čet. in pet. od 10. do 12. ure, E: info@rdcikrizljubljana.si, humanitarni center@rdcikrizljubljana.si S: www.rdcikrizljubljana.si; ● **Društvo SOS telefon** za ženske in otroke – žrtve nasilja, Svetovanje žrtvam nasilja in varne namestitve: T: 080 11 55 (pon.–pet. od 12. do 22. ure, sob., ned. in prazniki od 18. do 22. ure), F: 01/524 19 93 (namenjen gluhih, žrtvam nasilja); E: drustvo-sos@drustvo-sos.si, S: www.drustvo-sos.si ● **Društvo za nenasilno komunikacijo,** Svetovanje žrtvam nasilja, varne namestitve in programi za povzročitelje nasilja: T: 01/434 48 22 (pon., tor., čet. od 10. do 15. ure), E: info@drustvo-dnk.si, S: www.drustvo-dnk.si; ● **Ženska svetovalnica,** Krizni center za ženske, žrtve nasilja: T: 040 260 656 in 031/233 211 (24ur/dan), E: zenska@svetovalnica.org, S: www.drustvo-zenska-svetovalnica.si; ● **Združenje proti spolnemu zlorabljanju,** Svetovanje žrtvam spolne zlorabe: T: 080 2880, 01/431 33 41 (pon., tor. in čet. od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure), E: spolna.zloraba@siol.net, S: www.spolna-zloraba.si; ● **Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi,** Svetovanje žrtvam trgovine z ljudmi in varna namestitve: T: 080 17 22 (pon.–pet. od 9. do 13. ure), E: info@drustvo-kljuc.si, S: www.drustvo-kljuc.si; ● **YHD – Društvo za teorijo in kulturo hendikepa;** Neodvisno življenje hendikepiranih – osebna asistenca: T: 01/521 22 77, E: yhd-drustvo@yhd-drustvo.si; ● **Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Ljubljana,** Prva socialna pomoč kasneje oslepelim in slabovidnim osebam in njihovim svojcem: T: 01/252 23 60, E: info@mdsslj.si; ● **Mestno društvo gluhih Ljubljana:** T: 01/430 30 08, E: mdg-ljubljana@guest.arnes.si; ● **ROZA ALARM!** Prijava homofobne diskriminacije in nasilja, S: www.ljudmila.org/lesbo/alarm; ● **CSD Lj. Moste - Polje – skupnostni programi za mlade,** dnevni centri za otroke in mladostnike s težavami v odraščanju: **Korak:** T: 01/520 64 40, 040/777 885, **Cona Fužine:** T: 01/540 08 50, 041/553 569, **Cent'r Moste:** T: 01/587 34 37, 040/161 010; **Svetovalnica Fužine:** T: 01/520 64 42, 040 666 320, S: www.csd-ljmostopolje.si; ● **Center za psihološko svetovanje POSVET:** T: 031 704 707, E: posvet@posvet.org in info@posvet.org, S: www.posvet.org, sprejemna pisarna deluje od ponedeljka do petka od 8. do 20. ure; ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol: T: 041/590 789, E: alanon@email.si; ● **Anonimni alkoholiki:** T: 069/665 478, E: info@aa-slovenija.si, S: www.aa-slovenija.si; ● **Združenje DrogArt** za zmanjševanje škodljivih posledic drog in alkohola med mladimi nudi individualno, telefonsko ali spletno svetovanje: T: 01/439 72 70, 041/730 800, E: info@drogart.org; ● **Zavod MISSS** – mladinsko informativno središče Slovenije, T: 01/510 16 70, 041 367 374, S: www.miss.si ● **Dnevni center Skupaj v skupnosti,** T: 01/510 16 76, 051 300 380, S: skupajvskupnosti.si, pon. do čet. od 11. do 17. ure; ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD):** T: 01/239 65 02, **Zavod Pristan:** T: 01/547 95 79, 031/702 698; ● **Spominčica, Slovensko združenje za pomoč pri demenci:** T: 059 305 555 (pon. do čet. od 12. do 15. ure); ● **Dnevni centri aktivnosti za starejše:** DCA Mestne zveze upokojencev: T: 01/430 51 520, 051 664 801; Center aktivnosti Fužine: T: 01/587 46 00, 051/441 791; Dnevni center Društva gluhih in naglušnih Ljubljana: T: 01/528 44 93; ● **Mediacijski center Ljubljana:** T: 01/306 10 74, E: mediacija@ljubljana.si, S: www.mediacija.si; ● **Mediacijski center ZDL:** T: 01/2007 636, 01/2007 643, E: mediacijski.center@zd-lj.si, S: www.zd-lj.si ● **Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana:** T: 01/256 02 79; pon.–pet. od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sob., ned. in prazniki od 12. do 15. ure; za oddajo najdenih živali (24 ur/dan); ● **Društvo za urejeno življenje – ABSTINENT,** Svetovalnica za osebe, ki tvegajo in škodljivo pijejo, ter njihove svojce: T: 064/244 496, E: svetovalnica@abstinent.si ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet MU MOL:** T: 01/306 17 14, zapuščena vozila: T: 01/306 16 25; **Mestno redarstvo MU MOL:** T: 01/306 16 32; ● **Odsek za pobude meščanov MU MOL:** T: 01/306 12 82; ● **Dežurna številka Inšpektorata MU MOL:** informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnostih onesnaževanja okolja: T: 01/306 16 04; ● **Javni holding Ljubljana:** T: 01/474 08 00, pon. od 8. do 13. ure, sre. od 8. do 14. ure in pet. od 8. do 12. ure; ● **JP ENERGETIKA,** Center za pomoč uporabnikom: T: 080 28 82, ● **JP VOKA SNAGA,** Center za podporo in pomoč uporabnikom: T: 01/477 96 00, E: snagalj@vokasnaga.si, od pon. do pet. od 8.00 do 14.30, ob tor. do 16.00 ● **JP LPP,** Prevoz na klic in informacije za osebe z oviranostmi v mestnem potniškem prometu: T: 01/582 24 25, 051/44 99 92 (24 ur/dan); ● **Društvo delavska svetovalnica;** zagovorništvo, varovanje, promocija ter razvoj delavskih, socialnih in statusnih pravic delavcev ter ostalih ranljivih skupin; **brezplačna telefonska številka:** 080 14 34; E: info@delavskasvetovalnica.si ● **Varuh človekovih pravic,** informacije in brezplačen T: 080/15 30; ● **Policija:** T: 113; ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** T: 112.

mestu nastajajo mala stičišča uporabnega (del informatorja je namenjen slepim in slabovidnim), zanimivega, razigranega (oblika, potisk, zabavno učenje) in poučnega (demonstracije različnih okvar, bonton, kviz itd.), ki oplajajo mestno življenje in spodbujajo medosebni stik različnih uporabnikov.

Razvoj urbanih informatorjev smo razširili še na najbolj perečo problematiko, ki jo zaznavajo slepi in slabovidni v gibanju po urbanih prostorih, in sicer označevanje začasnih 'tujkov' (prireditvenih paviljonov, odrov ali gradbišč) v okolju, ki ga poznajo in se sicer v njem znajdejo.

Izdelali smo delujoči prototip v velikosti 1 : 1 in ga

postavili, preskusili in fotografirali in predvidenih mestih. Že v svojem kratkem bivanju v mestnem prostoru sta drugačnost in prijazna barva pritegnila marsikaterega naključnega uporabnika in še več pogledov mimoidočih – tako smo dosegli cilj spodbujanja dialoga.

Tabor za nadarjene dijake

Zdenka Dimnik, Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo v Ljubljani

Na naši šoli vsako leto organiziramo tabor za nadarjene dijake in tiste, ki so se s svojim delom v preteklem šolskem letu izkazali. Letošnji tabor, ki se ga je udeležilo 23 dijakov, smo imeli na

Jezerskem od 18. do 20. septembra.

Na naših taborih je vedno zabavno, poučno, inovativno, pomembno pa je tudi druženje in spletnje medsebojnih vezi. Učitelji in dijaki smo vsako leto znova navdušeni, zato lahko zaključim: »Ja, če bi bil september zadnji mesec mojega življenja, bi se odločila, da grem s svojo sanjsko ekipo na tabor.«

Nagradni fotonatečaj

Pogled skozi krošnjo drevesa pavlovnije

Nagrajena fotografija

Nejca Kovača

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Vnajožji izbor za septembrsko nagrado so se uvrstili: Veronika Popotnik z razgibanim črno-belim posnetkom baletne predstave v ljubljanski operni hiši; Joži Pajk z motivom vrtinčastega stopnišča v Nebotičniku; Irena Novak s podobo slikovitih sončnic na polju Kleče, kjer je načrtovana trasa mestnega kanalizacijskega omrežja, in Nejca Kovač, ki je osvojil nagrado za detajl motiva na Prešernovem trgu. Ta predstavlja razvejano krošnjo pavlovnije (ki izvira iz Kitajske), skozi katero se prikaže kip rimskega boga Merkurja (latinsko *Mercurius*), zaščitnika trgovine, obrti in blagovnega prometa, postavljenega na čelu Urbančeve hiše (Centromerkurja). Plečati Merkur na vrhu trgovske zgradbe ima v zrak dvignjeno levo roko z iztegnjenim kazalcem in sredincem, v desni ob boku drži palico z dvema zvitima kačama in ptičjimi krili, krila pa ima tudi na glavi. V spodnjem delu za nogami je reliefni profil moškega z brki, ki na

nagrajeni fotografiji zaradi zornega kota snemalca ni viden. Gre za upodobitev veletrgovca Feliksa Urbanca, ki je dal veleblagovnico zgraditi v letih 1902/03. Zgradbo je zasnoval graški arhitekt Friedrich Sigismundt po vzoru dunajske secesije. Leta 2009/10 je bila stavba temeljito obnovljena, v njej pa ima prostore elitna trgovska hiša Emporium. Fotograf Nejca Kovač je na trgu iz žabje perspektive svoj pogled usmeril skozi odprtino olistanih vej in prikazal kamnito figuro na čelu stavbe, dočim je spodnji del s podstavkom in zaključkom strešnega portala zakrit s krošnjo in posušeniimi cvetovi oziroma plodovi drevesa. Snemalec se je torej potrudil v krošnjo odkriti idealno odprtino, ki v celoti prikaže oddaljeno razgibano figuro, ki ni najbolj ostra, vendar dovolj razvidna. Barvitost motiva je monokromatska, kompozicija dokaj uravnovešena in izraznost v duhu metafizične prisotnosti.

Foto: Nejca Kovač

Nagrajena fotografija

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije pošljite najpozneje do 10. novembra 2019 na glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridržuje pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

dr. Brigita Jamnik, JP VOKA SNAGA, in
Nataša Jazbinšek Seršen, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

O pitni vodi v Ljubljani in okolici

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, peščeno-prodnih vodonosnikov Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest. Vir pitne vode na Lipoglavu pa je podzemna voda razpoklinskega vodonosnika.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP VOKA SNAGA izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji. V preglednici je prikazan del rezultatov rednih preskušanj notranjega nadzora pitne vode v septembru 2019.

Oskrba s pitno vodo poteka brez posebnosti in je varna.

Dodatne informacije najdete na spletni strani
www.vokasnaga.si/informacije/kaksno-vodo-pijemo.

V primeru vprašanj nam pišite na e-naslov
vokasnaga@vokasnaga.si.

Kakovost podzemne vode v avgustu 2019

() - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

< - meja določanja (LOQ)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda, za krom (skupno) pa po Pravilniku o pitni vodi

Predpisane mejne vrednosti za podzemne vode v avgustu 2019 niso bile presežene na nobenem merilnem mestu.

Zrak v Ljubljani julija 2019

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice za julij. Na postaji smo v tem letu do konca julija zabeležili 29 dni s preseženo vrednostjo delcev PM₁₀. Ostale vrednosti se gibljejo v okviru dovoljenih koncentracij. Julij je bil precej toplel mesec s poletnimi nevihtnimi padavinami, ki so se pojavile nad 5 mm 3. (32,4 mm), 8. in 9. (35,1 mm), 22. (22,0 mm) ter 28. in 29. julija (51,3 mm) (vir ARSO). Močnejšega vetra v juliju ni bilo, najpogostejše pa je pihal iz smeri N. Podobno kot v juniju se je temperatura zunanega zraka gibala med 11 °C in 36 °C, povprečna temperatura pa je bila 23 °C. Podatki so povzeti po strokovnem poročilu o rezultatih meritev Okoljskega merilnega sistema Mestne občine Ljubljana Elektroinštituta Milan Vidmar.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka veljajo naslednji normativi:

SO₂ (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je 350 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je 125 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO₂ (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je 40 µg/m³. Mejna urna vrednost je 200 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM₁₀ (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 40 µg/m³. Mejna dnevna vrednost delcev PM₁₀ je 50 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

PM_{2,5} (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 25 µg/m³.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je 5 µg/m³.

Del rezultatov rednih preskušanj notranjega nadzora pitne vode v septembru 2019

PARAMETER	mejna enota	vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE			
			HRASTJE/JARŠKI PROD		BREST LIPOGLAV	
			5.9.2019	5.9.2019	9.9.2019	10.9.2019
Temperatura	°C	-	16,6	22,9	20,2	11,1
pH	-	6,5-9,5	7,5	7,5	7,6	7,4
Elektroprevodnost (pri 20 °C)	µS/cm	2500	429	462	421	467
Motnost	NTU	*	< 0,1	< 0,10	< 0,1	< 0,1
Amonij	mg/L NH ₄	0,50	< 0,025	< 0,025	< 0,025	< 0,025
Barva (436 nm)	m ⁻¹	*	< 0,02	< 0,02	< 0,02	< 0,02
Nitrit	mg/L NO ₂	0,5	< 0,003	< 0,003	< 0,003	< 0,003
Celotni organski ogljik	mg/L	**	0,35	0,34	0,34	0,69
Prosti klorov dioksid	mg/L	-	-	-	-	0,06
Escherichia coli	CFU/100 mL	0	0	0	0	0
Koliformne bakterije	CFU/100 mL	0	0	0	0	0
Skupno št. mikroorganizmov pri 36 °C	CFU/mL	100	47	< 2	4	8
Skupno št. mikroorganizmov pri 22 °C	CFU/mL	**	16	< 2	< 2	< 2

OCENA SKLADEN SKLADEN SKLADEN SKLADEN

Legenda: *Sprejemljiva za uporabnike in brez neobičajnih sprememb.

**Brez neobičajnih sprememb.

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

Avgust 2019						
merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	µg/l
mejna vrednost		0,1	0,1	10	50	50
Kleče VIIIA	7.8.2019	0,002	0,008	< 2	9,7	1,5
Šentvid IIA	7.8.2019	0,005	0,009	< 2	16	1,7
Jarški prod III	7.8.2019	< 0,002	0,005	< 2	9,3	2,2
Hrastje IA	7.8.2019	0,035	0,033	2,1	20	16
Brest IIA	7.8.2019	0,012	0,095	2	9,3	1,3

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2019 MOL, MU, Oddelek za varstvo okolja

Zrak v Ljubljani julija 2019

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO ₂	NO ₂	NO _x	Benzen	PM ₁₀	PM _{2,5}
Stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju	100 %	87 %	94 %	100 %	100 %	100 %
Maksimalna urna koncentracija	11	96	239	4	120	47
Maksimalna dnevna koncentracija	7	49	104	2	43	24
Minimalna dnevna koncentracija	3	23	44	2	16	5
Srednja (mesečna) koncentracija	6	38	75	2	29	14
Število preseganj dnevni dovoljenih vrednosti	0	-	-	-	0	-

Vse vrednosti koncentracij so navedene v µg/m³.

Ne zamudite!

MESTNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

15. 10. ob 19. uri, Slovanska knjižnica

Ljubljana v gibljivih slikah: Skrite podvodne poti

Na zadnjem domoznanskem večeru bomo v ospredje postavili skrite ljubljanske vodne poti, ki mesto že tisočletja oskrbujejo s pitno vodo ter odplakujejo nesnago: z dr. Davidom Petelinom.

FESTIVAL LJUBLJANA

Viteška dvorana v Križankah, ob 19.30

17. 10.: nizozemska sopranistka Fee Suzanne de Reuter in slovenski tenorist Gregor Ravnik

24. 10.: Marjana Jocif, kljunasta flavta, in Rok Zaletel Černoš, violina

7. 11.: bolgarski pianist Vladimir Ačimović in ruska violončelistka Emilija Mladenović

SNG DRAMA LJUBLJANA

18. 10. ob 20. uri, Mala drama

ČAKAJOČ SUPERMANA – Avtorski projekt Luke Marcena, premiera Platon je v *Simpoziju* – enem svojih ključnih dialogov in premislekov o ljubezni sploh – v ospredje postavil druženje, zabavo in predvsem pogovor: v usta sedmih modrih mož je položil sedem poskusov dostopa do Erosa.

SLOVENSKA FILHARMONIJA

19. 10. ob 11. uri, Dvorana Marjana Kozine

LETNI ČASI, 8+

Izvrstni mladi violinisti bodo ob spremljavi Komornega godalnega orkestra Slovenske filharmonije zaigrali štiri Vivaldijeve koncerte Letni časi.

CENTER KULTURE ŠPANSKI BORCI

21. 10. ob 20. uri

FRANCOSKI NOVI VAL #3

Kolektiv E`S

JEAN-YVES, PATRICK & CORINNE

Zavod EN-KNAP, Francoski inštitut v Sloveniji / plesni večer

Jean-Yves, Patrick in Corinne je trio za pet plesalcev, ki v osredje postavlja pojem plagiatorstva: kopirati, lepiti, krasti, vzeti nekaj za svoje, zaseči, ponoviti, vrniti k sebi ...

MUZEJ ZA ARHITEKTURO IN OBLIKOVANJE

20. 10. ob 11. uri

NEDELJSKE USTVARJALNICE ZA OTROKE 5–12 let

Ustvarjalnica je prostor zabave, igre, ustvarjanja, spoznavanja in druženja, kjer lahko otroci preživljajo prosti čas v spoznavanju arhitekture in oblikovanja.

KINO ŠIŠKA

7. 11. ob 20. uri

LAJKÓ FÉLIX & BAND

Vojvodinski Paganini, vražji madžarski violinist in citrar Félix Lajkó se vrača s svojo novo zasedbo petih izkušenih glasbenikov in improvizatorjev.

KINODVOR

Francoska jesen v Kinodvoru

Pronicljiv, duhovit in aktualen film Nicolasa Pariserja **Alice in župan**, ki zastavlja vprašanje: ali politiki manjka filozofije, je že na sporedu. **24. oktobra** pa prihaja še **Božja milost** Françoisa Ozona: po resničnem sodnem primeru posneta drama o treh moških, ki združijo moči, da bi se osvobodili bremena dolgo zamolčane resnice.

NARODNA GALERIJA

Prve nedelje v mesecu

V Narodni galeriji je vsako prvo nedeljo prost vstop na stalno zbirko, odslej so brezplačna tudi vodstva! Med 10. in 13. uro bodo za prijetno koncertno matinejo poskrbeli študentje glasbene akademije.

GLEDALIŠČE GLEJ

21. 10. ob 20. uri

Kletka, avtorska predstava

Solo Katie Duck z Jožico Avbelj

22., 23. in 24. 10. ob 20. uri

Rdeči utop, V našo skuto ne pojdejo, Café Evropa

Serijski mladinskih avtorskih predstav

GALERIJA JAKOPIČ

22. 10.–26. 1.

JAKA BABNIK: PIGMALION

Mit o mladem kiparju Pigmalionu in Galateji iz Ovidovih *Metamorfoz* je mogoče razumeti kot nekakšno simbolno os razstavnega projekta Jake Babnika.

ŠKUC

22. 10.–15. 11.

Skupinska razstava umetnic Neže Knez, Dalee Kovačec in Lene Lekše

Od 9. 11. do 21. 12., vsako soboto ob 10. uri

ŠKUCOVE PACKARIJE

Brezplačni program gledaliških predstav in ustvarjalnih delavnic različnih zvrsti je namenjen otrokom 3+.

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

3. 11. od 10. do 18. ure

DAN ODPRTIH VRAT

Vsako prvo nedeljo v mesecu vabimo obiskovalce na brezplačne ogled razstav Slovenskega etnografskega muzeja. Preživite dan v zakladnici kulture!

STARA ELEKTRARNA

5.–15. 11.

MESEC PRIZNANIH SLOVENSKIH SODOBNIH USTVARJALK

Vabljeni k ogledu plesnih predstav priznanih slovenskih sodobnih ustvarjalk Maje Delak, Andreje Podrzavnik in Snježane Premuš (v sodelovanju z Rokom Vevarjem) ter premiere nove gledališke predstave Barbare Novakovič.

SNG OPERA IN BALET

7. 11. ob 19.30

VELIKI GATSBY, premiera

Koreograf: Leo Mujić na glasbo velikih ameriških skladateljev

Prepoznavno delo iz zakladnice klasične ameriške literature z izrazito kritičnim podtonom osvetljuje negativne razsežnosti velikega ameriškega sna in togost dekadentne newyorške visoke družbe med obema vojnoma.

PIONIRSKI DOM

8. 11. ob 18. uri, Gledališka soba

S PRAVLJICO OKROG SVETA, 3+

Želiš spoznavati različne kulture sveta? Pridruži se nam, pripravi potovalko in vanjo spakiraj le domišljijo ... pa bo! Letos smo pravljice izbrali glede na različne svetovne dneve. Po pripovedovanju sledi delavnica, na kateri si izdelamo spominek, povezan s pravljico.

CANKARJEV DOM

13.–24. 11.

30. Ljubljanski mednarodni filmski festival – Liffe

Začetek prodaje vstopnic 23. oktobra